

PROJEKTO
“VEIKLOS PROCESŲ ANALIZĖS IR KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO
RIZIKOS
VĮ “REGITRA” VERTINIMAS”
ATASKAITA

Vilnius, 2013 m.

TURINYS

1. VEIKLOS PROCESŲ ANALIZĖS IR KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO RIZIKOS VERTINIMO VĮ „REGITRA“ ĮVADAS	3
2. KORUPCIJOS PREVENCIJOS ĮSTATYMO IR LYDINČIŲJŲ TEISĖS AKTŲ TAIKYMO TEISINIS VERTINIMAS	5
3. VĮ „REGITRA“ VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE EGZISTUOJA DIDELĖ KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, ANALIZĖ	6
3.1. Antikorupcinis teisės aktų, reglamentuojančių veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas.....	7
3.2. Procedūrų (veiklos sričių), kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, įgyvendinimo antikorupcinis vertinimas	31
4. VĮ "REGITRA" KORUPCIJOS PREVENCIJOS POLITIKOS FORMAVIMO IR JOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMAS	39
4.1. Korupcijos prevencijos priemonių pagal Korupcijos prevencijos įstatymo nuostatas įgyvendinimo vertinimas.....	41
4.1.1. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str.) įgyvendinimo vertinimas	42
4.1.2. Kovos su korupcija programos (Korupcijos prevencijos įstatymo 7 str.) įgyvendinimo vertinimas.....	43
4.1.3. Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimo (Korupcijos prevencijos įstatymo 8 str.) įgyvendinimo analizė.....	44
4.1.4. Informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, pateikimo (Korupcijos prevencijos įstatymo 9 str.) vertinimas.....	45
4.1.5. Visuomenės švietimo ir antikorupcinių mokymų (Korupcijos prevencijos įstatymo 10 str.) organizavimo vertinimas	46
4.1.6. Asmenų, vykdančių korupcijos prevencijos politiką, funkcijų detalizavimas	48
4.2. Tarnybinės etikos reikalavimų pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo nuostatas ir pasaulinę profesinės etikos (elgesio) normų taikymo praktiką įgyvendinimo vertinimas.....	49
5. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	52
5.1. Dėl veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, mažinimo.....	52
5.2. Dėl korupcijos prevencijos politikos formavimo ir jos įgyvendinimo efektyvumo	55
Ataskaitos priedas Nr. 1	60

1. VEIKLOS PROCESŲ ANALIZĖS IR KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO RIZIKOS VERTINIMO VĮ „REGITRA“ ĮVADAS

Užsakovas: Valstybės įmonė “Regitra” (toliau – VĮ “Regitra”)

Paslauga: Veiklos procesų analizė ir korupcijos pasireiškimo rizikos vertinimas VĮ “Regitra” (toliau – Analizė)

Tikslas: atlikti veiklos procesų analizę ir korupcijos pasireiškimo riziką VĮ “Regitra” bei pateikti rekomendacijas dėl veiklos procesų gerinimo ir korupcijos pasireiškimo sryčių mažinimo

Analizės atlikimo terminas: 2013 m. liepos 1 d., baigta – 2013 m. rugpjūčio 30 d.

Anlizuojamas laikotarpis: 2012 m. liepos 1 d. – 2013 m. liepos 1 d.

Analizės atlikimo teisinis pagrindas: Analizė atlikta vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (Žin., 2002, Nr. 57-2297), Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo (Žin., 1997, Nr. 67-1659), Lietuvos Respublikos nacionalinės kovos su korupcija 2011-2014 metų programos (Žin., 2002, Nr. 10-355) nuostatomis ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 spalio mėn. 8 d. nutarimu Nr. 1601 patvirtinta Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka (Žin., 2002, Nr. 98-4339), taip pat Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) direktoriaus 2007 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. 2-250 patvirtintomis teisės aktų ir teisės aktų projektų antikorpucinio vertinimo taisyklėmis (Žin., 2012, Nr. 11-490) ir STT direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis (Žin., 2011, Nr. 60-2877), bei atsižvelgiant į kitų lydinčiųjų teisės aktų nuostatas.

Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – Prevencijos įstatymas) 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad korupcijos rizikos analizė:

1) valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos analizė antikorpuciniu požiūriu Vyriausybės nustatyta tvarka bei **motyvuotos išvados dėl kovos su korupcija programos parengimo ir pasiūlymų dėl programos turinio pateikimas,**

2) **taip pat kitų korupcijos prevencijos priemonių rekomendavimas** už jų įgyvendinimą atsakingoms valstybės ar savivaldybių įstaigoms.

Valstybės ar savivaldybių įstaigų vadovai, struktūriniai padaliniai arba asmenys, valstybės ar savivaldybės įstaigos vadovo įgalioti vykdyti korupcijos prevenciją ir jos kontrolę, pagal Prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje numatytus kriterijus nustato valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė (Prevencijos įstatymo 6 str. 2 d.).

Analizės metu naudoti metodai: teisės aktų ar jų projektų teisinė analizė ir antikorupcinis vertinimas, veiklos procesų stebėseną, pokalbiai su VĮ „Regitra“ darbuotojais ir klientais, VĮ „Regitra“ vidinis informacijos apie procedūras vertinimas, pirminių ir antrinių duomenų analizė

Rezultatas: Veiklos procesų analizės ir korupcijos pasireiškimo rizikos vertinimo VĮ „Regitra“ ataskaita (toliau – Ataskaita)

Ataskaitos parengimo data: 2013 m. rugsėjo 20 d.

Ataskaitos turinys: atliktos Analizės rezultatai pateikiami 4 Ataskaitos dalyse:

1) Korupcijos prevencijos įstatymo ir lydinčių teisės aktų taikymo teisinis vertinimas. Šioje Ataskaitos dalyje pateikti teisės aktų, susijusių su korupcijos prevencija ir tarnybinės etikos normų taikymu, teisinis vertinimas ir argumentai, kodėl šių teisės aktų reikalavimai turi būti visa apimtimi taikomi VĮ „Regitra“ veikloje;

2) VĮ „Regitra“ veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, analizė. Šioje Ataskaitos dalyje pateikti antikorupcinis teisės aktų, reglamentuojančių veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimo rezultatai, jų apibendrinimai bei rekomendacijos dėl kiekvieno antikorupcinio aspektu įvertinto teisės akto tobulinimo. Be to, čia pateikti procedūrų (veiklos sričių), kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, įgyvendinimo antikorupcinio vertinimo rezultatai, jų apibendrinimas ir galimos procedūrų įgyvendinimo efektyvinimo kryptys.

3) VĮ „Regitra“ korupcijos prevencijos politikos formavimo ir jos įgyvendinimo, vertinimas. Šioje Ataskaitos dalyje pateikti įstatymuose numatytų korupcijos ir tarnybinės etikos prevencijos priemonių taikymo ir jų įgyvendinimo analizės rezultatai, tai pat rekomendacijos dėl korupcijos prevencijos politikos formavimo ir jos įgyvendinimo efektyvinimo.

4) Išvados ir rekomendacijos. Šioje Ataskaitos dalyje pateikti Veiklos procesų analizės ir korupcijos pasireiškimo rizikos vertinimo VĮ "Regitra" metu gati apibendrinti duomenys ir rekomendacijos kaip dėl VĮ „Regitra“ veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, mažinimo, taip ir dėl VĮ „Regitra“ korupcijos prevencijos politikos formavimo ir jos įgyvendinimo efektyvinimo.

2. KORUPCIJOS PREVENCIJOS ĮSTATYMO IR LYDINČIŲJŲ TEISĖS AKTŲ TAIKYMO TEISINIS VERTINIMAS

Prevencijos įstatymo 12 straipsnyje yra numatytos šio įstatymo reikalavimus įgyvendinančios institucijos, tarp kurių tai pat yra nurodytos *kitos valstybės bei savivaldybių ir nevalstybinės įstaigos* (12 str. 1 dalies 4) punktas). Šio įstatymo 2 straipsnio 3 dalyje yra pateiktas valstybės ar savivaldybės įstaigų sąvokos išaiškinimas, kuriame nurodoma, kad: “**Valstybės ar savivaldybės įstaiga** – valstybės ar savivaldybės institucija ar įstaiga, taip pat viešoji įstaiga, kurios vienas iš steigėjų yra valstybės ar savivaldybės institucija ar įstaiga”. Šio straipsnio 4 dalyje pateiktas nevalstybinių įstaigų sąvokos išaiškinimas, kuriame nurodoma, kad: “**Nevalstybinė įstaiga** – Lietuvos Respublikos juridiniai asmenys, išskyrus numatytus šio straipsnio 3 dalyje”.

Vadinasi, šio Įstatymo nuostatas vienareikšmiškai privalo vykdyti visos biudžetinės institucijos ir įstaigos (pvz., ministerijos, savivaldybės, tarnybos, komisijos ir pan.) bei viešosios įstaigos, kurių vienas iš steigėjų yra valstybės ar savivaldybės institucija ar įstaiga, o taip pat visos nevalstybinės įstaigos, t.y. visi juridiniai asmenys.

VĮ „Regitra“ yra iš valstybės turto įsteigta įmonė, kurios steigėjas yra bei steigėjo teises ir pareigas įgyvendina Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija (toliau – VRM). Be to, VĮ „Regitra“ yra įsteigta siekiant pagrindinio tikslo - teikti viešąsias paslaugas ir tenkinti viešuosius interesus. Prevencijos įstatymu būtent siekiama užkirsti kelią *korupcinio pobūdžio nusikalstamoms veikoms*, kurti socialinę gerovę, stiprinti nacionalinį saugumą ir *didinti viešųjų paslaugų teikimo kokybę* (3 str. 1 dalis). Prie *korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų* yra priskiriamos veikos, kurios pasireiškia kyšininkavimu, prekyba poveikiu, papirkimu, kitomis nusikalstamomis veikomis, jeigu jos padarytos *viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas* (2 str. 2 dalis).

Ir nors valstybės ar savivaldybių įsteigtos įmonės Prevencijos įstatyme nėra tiesiogiai paminėtos tarp šio įstatymo reikalavimus įgyvendinančių subjektų, tačiau šio įstatymo 4 straipsnio 2 punkte nustatytas visuotino privalomumo korupcijos prevencijos principas, reiškia, kad korupcijos prevencijos subjektais yra visi juridiniai asmenys, ypač tie, kurie teikia viešąsias paslaugas ir viešuosius interesus.

Įvertinus tai, kad VĮ „Regitra“ steigėjas yra valstybės institucija, ir ji yra įsteigta siekiant teikti viešąsias paslaugas ir tenkina viešuosius interesus (atitkinamas Prevencijos įstatymo 2 str. 2 dalies ir 3 str. 1 dalies nuostatomis), VĮ „Regitra“ yra priskirtina prie Prevencijos įstatymo reikalavimus įgyvendinančių subjektų ir privalo įgyvendinti šio įstatymo nuostatas. Kaip pažymėta šio įstatymo 16 str. 3 dalyje: “*Valstybės ir savivaldybių įstaigose ir nevalstybinėse įstaigose už korupcijos prevenciją atsako vadovas. Atlikdamas šią pareigą, vadovas privalo imtis priemonių, būtinų šiam Įstatymui įgyvendinti*”.

3. VI „REGITRA“ VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE EGZISTUOJA DIDELĖ KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, ANALIZĖ

Remiantis Prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalimi, valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių kriterijų :

- 1) padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika;
- 2) pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas;
- 3) atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti;
- 4) veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu;
- 5) daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo;
- 6) naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija;
- 7) anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.

VI „Regitra“ veiklos sritys, kurios priskiriamos prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė:

- 1) *Kelių transporto priemonių registravimas* (Prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 2, 4 ir 5 punktas);
- 2) *Kelių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimas* (Prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 4 ir 5 punktas);
- 3) *Vairuotojų pažymėjimų išdavimas ir keitimas* (Prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalies 4 ir 5 punktas);

Taigi, pagal STT 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo (toliau – KPT) rekomendacijas šias sritis reikia palyginti su ta padėtimi, kuri turėtų būti pagal vertinimo kriterijus (įstaigos teisinį statusą nustatančiuose, įstaigos veiklą ar atskirų funkcijų atlikimą reglamentuojančiuose įstatymuose, kituose teisės norminiuose aktuose įtvirtintus įpareigojimus ir teises prievoles), ir nustatyti konkrečius korupcijos rizikos veiksnius nustatytose VI „Regitra“ veiklos srityse.

3.1. Antikorupcinis teisės aktų, reglamentuojančių veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas

Atliekant teisės aktų, reglamentuojančių VĮ „Regitra“ veiklos sritis, kruiose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, antikorupciniu požiūriu buvo išanalizuoti ir įvertinti teisės aktai, reglamentuojantys pagrindines VĮ „Regitra“ veiklos sričių - kelių transporto priemonių registravimą, kelių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimą, vairuotojų pažymėjimų ir valstybinių registracijos ženklų išdavimą ir keitimą.

1. Transporto priemonių registravimą reglamentuojantys teisės aktai:

1.1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2001 m. gegužės 25 d. įsakymu Nr. 260 patvirtintos Kelių transporto priemonių registravimo taisyklės (Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų registravimo taisyklės) (Valstybės žinios, 2001, Nr. 48-1683);

1.2. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2013 m. birželio 12 d. įsakymas Nr. V-157 / 1V-506 „Dėl užsienio valstybių diplomatinėjų atstovybių, konsulinių įstaigų ir tarptautinių organizacijų atstovybių transporto priemonių registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2013, Nr.64-3192);

1.3. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. 1V-353 patvirtintas Leidimo trumpalaikiam (vienos dienos) dalyvavimui eisme motorinei transporto priemonei išdavimo ir tokio dalyvavimo tvarkos aprašas (Valstybės žinios, 2008, Nr. 118-4481);

1.4. Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008-12-02 įsakymu Nr. 2B-479 patvirtinti Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimai. Reikalavimų pakeitimas.

2. Kelių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimą reglamentuojantys teisės aktai:

2.1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2012 m. liepos 9 d. įsakymas Nr. 1V-516 „Dėl reikalavimų motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminuotojams aprašo patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2012, Nr. 82-4310);

2.2. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. rugsėjo 10 d. įsakymas Nr. 1V-329 „Dėl Motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2008, Nr. 106-4061);

2.3. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2012 m. liepos 26 d. įsakymas Nr. 1V-578 „Dėl vidaus reikalų ministro 2008 m. rugsėjo 10 d. įsakymo Nr. 1V-329 „Dėl Motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Valstybės žinios, 2012, Nr. 93-4794);

2.4. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2010-10-07 įsakymu Nr. V-116 patvirtintas Motorinės transporto priemonės valdymo įgūdžių ir gebėjimų vertinimo kriterijų bei metodų aprašas;

2.5. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2003-05-13 įsakymu Nr. 54 patvirtinti Praktinio egzamino įvertinimo apeliacinės komisijos nuostatai;

2.6. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2011-12-14 įsakymu Nr. V-195 patvirtintas Vairuotojų mokytojų ir vairavimo instruktorių egzaminavimo tvarkos aprašas;

2.7. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2012-10-04 įsakymas Nr. V-152 „Dėl registravimosi laikyti egzaminą tvarkos aprašo patvirtinimo“;

2.8. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2013-01-29 įsakymas Nr. V-31 „Dėl praktinio egzamino vaizdo ir garso duomenų tvarkymo ir duomenų įrašymo įrangos naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo”

3. Vairuotojų pažymėjimų ir valstybinių registracijos ženklų išdavimą ir keitimą reglamentuojantys teisės aktai:

3.1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2007 m. balandžio 3 d. įsakymas Nr. 1V-121 „Dėl Lietuvos Respublikos kelių transporto priemonių vairuotojų registro įsteigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2007, Nr. 40-1520);

3.2. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. rugsėjo 10 d. įsakymas Nr. 1V-328 „Dėl Motorinių transporto priemonių vairuotojo pažymėjimų išdavimo taisyklių patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2008, Nr. 106-4060);

3.3. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2012 m. lapkričio 9 d. įsakymas Nr. 1V-800 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. rugsėjo 10 d. įsakymo Nr. 1V-328 „Dėl motorinių transporto priemonių vairuotojo pažymėjimų išdavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (Valstybės žinios, 2012, Nr. 132-6732);

3.4. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2009 m. liepos 29 d. įsakymas Nr. 1V-418 „Dėl motorinės transporto priemonės vairuotojo pažymėjimo atėmimo ir grąžinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2009, Nr. 96-4079);

3.5. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. 3-199/1V-183 patvirtintas Lengvųjų automobilių taksi valstybinio numerio ženklų išdavimo tvarkos aprašas (Valstybės žinios, 2006, Nr. 59-2098);

3.6. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2012 m. liepos 17 d. įsakymas Nr. 3-485/1V-531 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymo Nr. 3-199/1V-183 „Dėl lengvųjų automobilių taksi valstybinio numerio ženklų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Valstybės žinios, 2012, Nr. 87-4535);

3.7. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2012 m. kovo 21 d. įsakymas Nr. 3-207/1V-246 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymo Nr. 3-

199/IV-183 „Dėl lengvųjų automobilių taksi valstybinio numerio ženklų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“;

3.8. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2004-05-19 įsakymu Nr. V-30 patvirtintos Vardinių valstybinio numerio ženklų užsakymo ir išdavimo taisyklės;

3.9. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2004-09-22 įsakymu Nr. V-64 patvirtintos Valstybinio numerio ženklų rezervavimo taisyklės;

3.10. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2004-09-30 įsakymu Nr. V-67 patvirtintos Anksčiau išduotų valstybinio numerio ženklų keitimo į tapačius taisyklės.

Antikorupcinio vertinimo metu taikyta metodologija:

Teisės aktų antikorupcinis įvertinimas atliktas vadovaujantis **Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo** (Žin., 2002, Nr. 57-2297; 2008, Nr. 71-2700) nuostatomis, taip pat **Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyboje tvarkos aprašu** (toliau – Aprašas)¹, patvirtintu Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2012 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. 2-10 „Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2007 m. rugsėjo 28 d. įsakymo Nr. 2-250 „Dėl Teisės aktų ir teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo (Žin., 2012, Nr. 11-490). Taikant metodiką ir pateikiant išvadas atsižvelgta *ne tik į Aprašo nuostatas ir rekomendacijas, bet taip pat ir įvertintas faktorius, kad pagrindinių VĮ „Regitra“ funkcijų įgyvendinimą iš esmės reglamentuoja įstatyminio ir žemesnio lygmens (t.y. Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir jos institucijų) priimti teisės aktai*: šiuo atveju dalis antikorupciniame vertinime pateiktų pastabų gali būti aktualūs tiek VĮ „Regitra“, tiek minėtų valstybės institucijų priimtų teisės aktų tobulinimo aspektu. Atkreiptinas dėmesys, kad su dalimi VĮ „Regitra“ priimtų teisės aktų susijusiusi problematika (žr. žemiau išdėstytas pastabas ir pasiūlymus) gali būti pašalinama organizacinėmis-teisinėmis priemonėmis (arba jos atitinkančios alternatyvios priemonės), kurios, galimas atvejis, yra priimtos ir veikia šiuo metu.

Transporto priemonių registravimą reglamentuojančių teisės aktų antikorupcinis įvertinimas

1. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. IV-353 patvirtintas **Leidimo trumpalaikiam (vienos dienos) dalyvavimui eisme motorinei transporto priemonei išdavimo ir tokio dalyvavimo tvarkos aprašas** (toliau – Aprašas) (Valstybės žinios, 2008, Nr. 118-4481):

---

¹ Minėtu įsakymu asmenims ir institucijoms, atliekantiems teisės aktų ar jų projektų antikorupcinį vertinimą, rekomenduojama vadovautis reglamentuotu Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyboje tvarkos aprašu.

BENDRIEJI KLAUSIMAI

1 lentelė.

Klausimo Nr.	Bendrasis klausimas	Klausimo vertinimas
1.	Ar teisės akto arba jo projekto tikslai atitinka teisės akto ar jo projekto nuostatas?	Taip
2.	Ar pagal teisinio reguliavimo apimtį teisės aktas ar jo projektas pakankamai reglamentuoja atitinkamą sritį?	Ne Teisinis reglamentavimas neužtikrina, kad VNŽ* būtų naudojami tik Apraše numatytais tikslais.
3.	Ar nesudaromos prielaidos pasipelnyti valstybės sąskaita?	Ne
4.	Ar nėra akivaizdžių spragų, leisiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą?	Ne
5.	Ar numatytos subjektų, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas, teisės ir pareigos, pakankamas jų įgyvendinimo mechanizmas?	Sąlyginai taip Pagal Aprašą numatytos transporto priemonių paženklintų VNŽ* vairuotojų pareigos, prekybininkų transporto priemonėmis teisės ir pareigos dėl Leidimų išdavimo, duomenų saugojimo, tačiau esamas teisinis reglamentavimas nepakankamas.
6.	Ar už teisės akto ar jo projekto nuostatų pažeidimą yra numatyta atsakomybė?	Ne Pats Aprašas nenumato atsakomybės, tačiau šiuos klausimus reglamentuoja kiti teisės aktai.
7.	Ar numatyta teisės akto įgyvendinimo, subjektų veiklos ir procedūrų kontrolė?	Ne Prekybininkai transporto priemonėmis imperatyviai įpareigojami saugoti duomenis, susijusius su Leidimų išdavimu; VNŽ* paženklintas transporto priemonės vairuotojai privalo naudoti tik Apraše nustatytais tikslais, tačiau Leidimų turinis nenumato reikalavimo tokius tikslus nurodyti Leidime.
8.	Kokios aplinkybės turėjo įtakos teisės akto ar jo projekto parengimui?	Nesusijęs
9.	Ar teisės akte reglamentuojami sprendimai yra ir (ar) bus viešai skelbiami?	Nesusijęs

* VNŽ – valstybinio numerio ženklai

Pagal Aprašo nuostatas VI tipo valstybinio numerio ženklai (toliau – VNŽ) yra skirti neregistruotų (išregistruotų) parduodamų (išsigyjamų) transporto priemonių, esančių be valstybinio numerio ženklų ar su valstybinio numerio ženklais, kurių galiojimas yra pasibaigęs, trumpalaikiam (vienos dienos) ženklinimui, kai ženklinamomis transporto priemonėmis atliekamas (kaip numatyta Apraše) *parodomasis (bandomasis) važiavimas arba važiuojama į jų pardavimo, parodymo, atitikties įvertinimo ar registravimo vietą Lietuvos Respublikos teritorijoje.*

Pagal Aprašą VI „Regitra“ kompetentinga vykdyti tik tokių VNŽ išdavimo ir išdavimo duomenų apskaitos funkcijas, o atitinkamai Leidimus išduoda ir jų išdavimo duomenis tvarko prekybininkai transporto priemonėmis.

Pagal Aprašo III skirsnio (*Leidimų išdavimas ir galiojimas*) nuostatas Leidimas ir VNŽ išduodami tik Apraše numatomais tikslais – t.y. **parodomajam (bandomajam) važiavimui arba važiavimui į transporto priemonės pardavimo, parodymo, atitikties įvertinimo ar registravimo vietą** Lietuvos Respublikos teritorijoje. Tuo tikslu Leidimą išduodantis prekybininkas ar jo įgaliotas asmuo išrašo VI „Regitra“ generalinio direktoriaus patvirtintos formos Leidimą, jame įrašydamas VNŽ, kuriais bus paženklinta transporto priemonė, transporto priemonės markę, modelį, identifikavimo numerį, spalvą, transporto priemonę vairuosiančio asmens vardą, pavardę, leidimo išrašymo dieną ir laiką.

Pastabos dėl minėtų nuostatų:

1.1. Būtina pastebėti, kad pagal Aprašo 22 punktą transporto priemonę vairuojantis asmuo atsako už tai, kad transporto priemonė dalyvautų viešajame eisme tik tuo tikslu, kuriam yra išrašytas Leidimas. Tačiau, atkreipiame dėmesį, kad Aprašo 17.2 punkte (reglamentuojančiame Leidimo turinį) nėra numatyta, kad Leidime privalo būti nurodytas Leidimo išdavimo tikslas.

Tokia situacija, mūsų nuomone, sudaro sąlygas piktnaudžiauti ir transporto priemonę paženklintą VI tipo VNŽ (t.y. *skirtais neregistruotų (išregistruotų) parduodamų (išsigyjamų) transporto priemonių, esančių be valstybinio numerio ženklų ar su valstybinio numerio ženklais, kurių galiojimas yra pasibaigęs, trumpalaikiam (vienos dienos) ženklinimui*) naudoti kitiems, ne tik Apraše nustatytiems tikslams.

1.2. Pagal Aprašo nuostatas Leidimą išduodantis asmuo išrašo VI „Regitra“ generalinio direktoriaus patvirtintos formos Leidimą, o Leidimus išdavę prekybininkai Leidimų išdavimo duomenis privalo saugoti 2 (du) metus nuo Leidimų išdavimo dienos.

Manome, kad iš Aprašo lieka neaišku, kaip užtikrinama tokių duomenų apskaita, ar vykdoma duomenų apskaitos kontrolė ir pan. Taip pat neaišku, ar įgyvendinant Aprašo nuostatas kartu su VNŽ VI „Regitra“ prekybininkams transporto priemonėmis išduoda ir Leidimų blankus; ar Leidimų blankai turi individualius rekvizitus, leidžiančius identifikuoti kiekvieną VNŽ panaudojimo atvejį (taip užtikrinant Leidimuose nurodomų duomenų objektyvumą); ar nustatyta papildoma tokių duomenų apskaitos tvarka ir pan.

Mūsų nuomone, šiuo metu galiojančios redakcijos Aprašo nuostatos sudaro išimtinės transporto priemonių dalyvavimo viešajame eisme sąlygas – t.y. pasinaudojant Aprašu reglamentuojamomis normomis sudaromos išimtinės galimybės viešajame eisme dalyvauti transporto priemonėms, kurioms (bent jau Aprašu) nekeliami kitų eisme dalyvaujančių transporto priemonių atžvilgiu taikomi reikalavimai, pavyzdžiui, užtikrinantys saugumą viešajame eisme (pavyzdžiui, palyginus su paprastai taikomais reikalavimais viešajame eisme dalyvaujančių

transporto priemonių atžvilgiu (turėti galiojančią techninę apžiūrą, draudimą ir pan.)). Būtina pastebėti, kad Aprašu Leidimus išduodantieji asmenys (prekybininkai ar jų įgalioti asmenys) neįpareigojami prieš išduodant Leidimus įsitikinti, kad transporto priemonė, su VNŽ išleidžiama į viešąjį eismą, būtų techniškai tvarkinga ir pan.

Turima papildoma informacija patvirtina, kad būtent šios aukščiau minimos sąlygos lemia ir atskirų sunkiai nustatomų teisės aktų pažeidimus užsienyje, kuomet transporto priemonė registruota kaip įmonių nuosavybė Lietuvoje yra naudojama ne ES šalyse fizinių asmenų, ir dažniausiai ne Lietuvos piliečių. Taip pat tokios teisės aktų ir veiklos spragos lemia ir didesnius, ir dažnai abejotinai pagrįstus nuostolius Lietuvos draudimo bendrovėms, kuomet tokios transporto priemonės papuola į tikrus ar tariamus eismo įvykius ne Lietuvoje.

Taip pat būtina pastebėti, kad „*ES Rytų išorinės sienos apsaugos dimensijoje pažymima, kad Rusija, Ukraina, Moldova ir Baltarusija kol kas išlieka svarbia vogtų transporto priemonių (nuo motociklų iki prabangių automobilių) rinka. Policijos departamentas atsiųstoje pažymoje išskiria, kad viena iš Lietuvos organizuotų nusikalstamų grupuočių (toliau – ONG) nusikalstamos veikos krypčių – automobilių vagystės Lietuvoje ir užsienio šalyse bei jų pardavimas. Turima informacijos, kad kai kurios ONG yra susijusios su prabangių transporto priemonių vagystėmis ES šalyse bei vėlesniais jų gabenimais į NVS šalis (Rusiją, Baltarusiją, Ukrainą, Kazachstaną ir kt.).*“²

Atsižvelgdami į aukščiau išdėstytą manomę, kad Aprašu nustatytas nepakankamas teisinis reglamentavimas prekybininkams transporto priemonėmis ne tik sudaro sąlygas piktnaudžiauti suteikiamomis teisėmis, bet ir sudaro sąlygas veiksams, prieštaraujantiems Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymu saugomų vertybių apsaugai.

Dėl aukščiau išdėstytų pastabų siūlome:

- Manome, kad Leidimai galėtų būti griežtos atskaitomybės blankai, taip užtikrinant kiekvieno VNŽ panaudojimo lengvatinėmis sąlygomis apskaitą ir nurodomų duomenų objektyvumą;

- Siekiant užtikrinti VNŽ panaudojimą Apraše nustatytais tikslais, tikslinga Aprašu nustatyti atitinkamus reikalavimus – t.y. reikalauti Leidime nurodyti VNŽ panaudojimo kiekvienu atveju tikslą (pavyzdžiui, kad transporto priemonė konkrečiu atveju yra bandoma, vyksta registruotis ir pan. Taip pat svarstyтина, ar kontrolės atveju nustačius VNŽ naudojimą kitais tikslais, transporto priemonės vairuotojas ir/ar prekybininkas transporto priemonėmis neturėtų būti baudžiamas;

---

² Bevizis režimas tarp Europos Sąjungos ir Rusijos: poveikis Lietuvai. Galutinė tyrimo ataskaita. Tyrimo užsakovas: Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko tarnyba. Paslaugų teikėjas: Rytų Europos studijų centras. Vilnius, 2012. Internetinė prieiga <http://www.eesc.lt/uploads/news/id486/es-rusijos%20bevizio%20poveikis%20lietuvai-1.pdf>

- Manome, kad Leidimą išduodantis asmuo imperatyviais teisės aktų reikalavimais turėtų būti įpareigojamas užtikrinti, kad pažymėjus VNŽ viešajame eisme galėtų išleisti dalyvauti tik techniškai tvarkingoms ir pavojaus viešajam eismui nekeliančiomis transporto priemonėms;

- Būtina apsvarstyti, ar pasibaigus VNŽ galiojimo laikui duomenys apie jų faktinį panaudojimą neturėtų būti pateikiama VĮ „Regitra“.

2. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2004-05-19 įsakymu Nr. V-30 patvirtintos **Vardinių valstybinio numerio ženklų užsakymo ir išdavimo taisyklės** (toliau – Taisyklės):

BENDRIEJI KLAUSIMAI

2 lentelė.

Klausimo Nr.	Bendrasis klausimas	Klausimo vertinimas
1.	Ar teisės akto arba jo projekto tikslai atitinka teisės akto ar jo projekto nuostatas?	Taip
2.	Ar pagal teisinio reguliavimo apimtį teisės aktas ar jo projektas pakankamai reglamentuoja atitinkamą sritį?	Ne Teisės aktu numatoma Komisijos veikla, tačiau tokios Komisijos veiklos pagrindai nėra pakankamai reglamentuoti.
3.	Ar nesudaromos prielaidos pasipelnyti valstybės sąskaita?	Ne
4.	Ar nėra akivaizdžių spragų, leisiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą?	Taip Lieka neaiškūs su Taisyklėse numatomo termino skaičiavimo momentu susiję klausimai.
5.	Ar numatytos subjektų, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas, teisės ir pareigos, pakankamas jų įgyvendinimo mechanizmas?	Iš dalies taip Numatomos Komisijos teisės ir pareigos, tačiau veiklos pagrindai nepakankamai reglamentuoti.
6.	Ar už teisės akto ar jo projekto nuostatų pažeidimą yra numatyta atsakomybė?	Nesusijęs
7.	Ar numatyta teisės akto įgyvendinimo, subjektų veiklos ir procedūrų kontrolė?	Nesusijęs
8.	Kokios aplinkybės turėjo įtakos teisės akto ar jo projekto parengimui?	Nesusijęs
9.	Ar teisės akte reglamentuojami sprendimai yra ir (ar) bus viešai skelbiami?	Nesusijęs

2.1. Taisyklių 10 punktą numato, kad užsakyti ir pagaminti vardiniai VNŽ atitinkamame VĮ „Regitra“ padalinyje saugomi 6 mėnesius, o po to, užsakovui nepateikus prašymo registruoti transporto priemonę, sunaikinami bendra tvarka. Įmonė „Regitra“ neįsipareigoja informuoti užsakovą apie pasibaigusį vardinių VNŽ saugojimo terminą. Pinigai, sumokėti už numerio rezervavimą ir pagaminimą, negražinami.

Atkreipiame dėmesį, kad pagal Taisyklės lieka neaišku, nuo kurio momento pradedamas skaičiuoti minėtose nuostatomis numatytas terminas – nuo prašymo pateikimo dienos, sumokėjimo už VNŽ momento ar nuo VNŽ pagaminimo dienos.

Siekiant išvengti dviprasmiškumų siūlome Taisyklių 10 punkto nuostatą konkretinti.

2.2. Taisyklių 11.3 punktas numato, kad atskiru vardinio VNŽ užsakovo prašymu nuo jam priklausančios arba jo naudotos transporto priemonės nuimti vardiniai VNŽ VĮ „Regitra“ padalinyje saugomi iki 6 mėnesių. Per šį laikotarpį vardiniai VNŽ gali būti išduoti šiam asmeniui (arba kitam jo nurodytam, asmeniui) priklausančiai (atitinkamai) transporto priemonei, ją registruojant arba perregistruojant nustatyta tvarka tame pačiame VĮ „Regitra“ padalinyje. Praėjus 6 mėnesiams, saugomi vardiniai VNŽ neperspėjant užsakovo sunaikinami bendra tvarka.

Lieka neaišku (įvertinus aspektą, kad vadovaujantis Taisyklėmis asmenims sudaromos galimybės už didesnio dydžio rinkliavą įsigyti išskirtinius VNŽ), kodėl VNŽ negali būti laikomi ilgiau (pavyzdžiui, kaip atskira paslauga ir pan.).

2.3. Taisyklių 15 punktas nustato, kad Taisyklėse nenumatytais vardinių VNŽ rezervavimo ir išdavimo klausimais sprendimą priima Vardinių numerių išdavimo komisija (toliau – Komisija), kurios sprendimai priimami balsų dauguma, o esant vienodam balsų skaičiui sprendimą lemia Komisijos pirmininko balsas.

Taigi, pagal Taisyklės sprendimą priima kolegialus organas. Tačiau, pastebėtina, iš minėtų nuostatų lieka neaiškus kai kurie tokios Komisijos veiklos aspektai, pavyzdžiui:

Neaiškus Komisijos narių skaičius: priimamo sprendimo objektyvumas ir sprendimo priėmimo procedūros proceso skaidrumas priklauso nuo konkretaus Komisijos narių skaičiaus – sprendimų priėmimo modelis turi užtikrinti, kad sprendimas būtų priimamas Komisijos narių dauguma. Tačiau vien tokio reikalavimo reglamentavimas neužtikrina priimamų sprendimų objektyvumo ir procedūros skaidrumo – dėl subjektyvių arba objektyvių aplinkybių (veiksnių), tam tikrais atvejais priimant sprendimą gali nedalyvauti dalis Komisijos narių. Tokiu būdu priimant sprendimą gali susidaryti situacija, kuomet dalyvaujant ne visos sudėties Komisijai neužtikrinamas priimamo sprendimo objektyvumas, pavyzdžiui: Komisija sudaryta iš 5 narių, tačiau priimant sprendimą dalyvauja tik trys Komisijos nariai; tokios Komisijos sprendimas formaliai atitiktų Taisyklių nuostatą, tačiau, kadangi Komisijoje priimant sprendimą dalyvavo ne visi jos nariai, galėtų būti neobjektyvus. Tokia situacija ydinga antikorpuciniu požiūriu atvejais, kada priimant sprendimą du iš dalyvaujančių Komisijos narių veikė susitarę ir (ar) nesąžiningai. Šiuo atveju pats sprendimas būtų neobjektyvus, o jo procedūra – neskaidri.

Siekiant išvengti tokių antikorpuciniu požiūriu ydingų situacijų Komisijos veikla turėtų būti detalčiau reglamentuojama:

- Nustatytas Komisijos narių skaičius (pavyzdžiui, bent 5);

- Nustatytas Komisijos teisėtų sprendimų kvorumas – t.y. nustatant leistiną mažiausią Komisijos narių skaičių, kurių dalyvavimas užtikrintų procedūros skaidrumą ir teisėtumą. Pavyzdžiui, aukščiau minėtoje situacijoje sprendimų objektyvumas ir procedūros skaidrumas būtų užtikrinamas nustatant, kad **Komisijos priimti sprendimai yra teisėti atvejais, jeigu Komisijoje dalyvauja bent 4 Komisijos nariai**³.

- Siekiant užtikrinti Komisijos veiklos skaidrumą, manome, tikslinga papildomai reglamentuoti ne tik aukščiau minėtus klausimus, bet taip pat nustatyti ir Komisijos veiklos terminą (arba nurodyti, kad Komisija sudaroma ir veikia nuolat), reikalavimus Komisijos narių kvalifikacijai, esant reikalingumui – Komisijos sudėties atnaujinimo tvarką ir pan.

Taip pat atkreipiame dėmesį, kad Komisijos priamųjų sprendimų rezultatas – išskaidyta atsakomybė, arba tik juridinio asmens atsakomybė. Tuo tarpu procedūrose, kur sprendimo priėmimas deleguojamas konkrečiam specialistui – atsakomybė yra deleguota, kas, reikia pripažinti, kai kuriais atvejais gali padidinti korupcijos riziką, o kai kuriais atvejais – priešingai – labai sumažinti korupcijos riziką, bet tik tais atvejais, kai kompleksiskai taikomos ir personalo veiklos priežiūros ir vertinimo sistemos, kaip pvz., ir VĮ „Regitroje“, kur taikomos motyvacinės ir pažangios atlyginimo ir priedų mokėjimo sistemos.

3. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2004-09-22 įsakymu Nr. V-64 patvirtintos **Valstybinio numerio ženklų rezervavimo taisyklės** (toliau – Taisyklės):

BENDRIEJI KLAUSIMAI

3 lentelė.

Klausimo Nr.	Bendrasis klausimas	Klausimo vertinimas
1.	Ar teisės akto arba jo projekto tikslai atitinka teisės akto ar jo projekto nuostatas?	Taip
2.	Ar pagal teisinio reguliavimo apimtį teisės aktas ar jo projektas pakankamai reglamentuoja atitinkamą sritį?	Iš dalies taip Dalis nuostatų (pateiktos pastabos) nėra pakankamai aiškios, taip sudaro sąlygas nenumatytais atvejais veikti savo nuožiūra.
3.	Ar nesudaromos prielaidos pasipelninti valstybės sąskaita?	Ne
4.	Ar nėra akivaizdžių spragų, leisiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą?	Taip Žr. 3.1. bei 3.3 pastabas
5.	Ar numatytos subjektų, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas, teisės ir pareigos, pakankamas jų įgyvendinimo mechanizmas?	Iš dalies taip Taisyklių 22 punkto nuostatos sudaro sąlygas teisės aktu nenumatytais atvejais spręsti savo nuožiūra, tačiau nenumato

³ Teisės aktuose populiariausi pavyzdžiai, kada sprendimus priimantys kolegialaus pobūdžio institucijos (komisijos, tarybos ir pan.) sudaromos iš 5 narių, o tokių institucijų sprendimai laikomi teisėtais, jeigu jų priėmime dalyvauja bent 3 institucijos nariai. Tačiau, mūsų nuomone, siekiant užtikrinti tokių kolegialių institucijų sprendimų objektyvumą ir procedūros skaidrumą, teisėtų sprendimų priėmimui reikalingas ne mažiau kaip 4 institucijos narių kvorumas

		sprendimų teisėtumo kontrolės mechanizmo.
6.	Ar už teisės akto ar jo projekto nuostatų pažeidimą yra numatyta atsakomybė?	Ne Tačiau neatmetama prielaida, kad atsakomybė už sprendimus, priimamus vadovaujantis taisyklių 22 punktu, numatyta pareiginėse instrukcijose ar pan.
7.	Ar numatyta teisės akto įgyvendinimo, subjektų veiklos ir procedūrų kontrolė?	Nesusijęs
8.	Kokios aplinkybės turėjo įtakos teisės akto ar jo projekto parengimui?	Nesusijęs
9.	Ar teisės akte reglamentuojami sprendimai yra ir (ar) bus viešai skelbiami?	Nesusijęs

3.1. Pagal Taisyklių 7 punktą VĮ „Regitra“ padaliniai iš gamintojo pateiktų numerio ženklų atideda kaip rezervuotinus (neišduoda bendra tvarka) M ir N kategorijų transporto priemonėms skirtus numerio ženklus, kurių užrašų deriniai baigiasi skaičiais 001, 002, 003, 004, 005, 007, 008, 009, 010, 111, 222, 333, 444, 555, 666, 777, 888, 999. Pagal Taisyklių 8 punkto nuostatas kliento pageidavimu gali būti rezervuojami ne tik gamintojo jau pateikti, bet ir artimiausiu 12 mėnesių laikotarpiu numatomi gaminti numerio ženklai. Numatomų gaminti numerio ženklų užrašų raidžių derinius kiekvieną ketvirtį nustato VĮ „Regitra“ direkcija. Susipažinti su numatomų gaminti numerio ženklų užrašų raidžių derinių sąrašu klientai gali VĮ „Regitra“ padaliniuose arba įmonės interneto svetainėje.

Iš minėtų nuostatų lieka neaišku, ar Taisyklių nuostatos taikytinos tik atvejais, jeigu kuomet klientas pageidauja rezervuoti numatomus gaminti numerių ženklus tik su Taisyklių 7 punkte nustatytais skaičių deriniais, ar Taisyklės taikytinos ir tais atvejais, kada klientas pageidauja rezervuoti numerio ženklus su kitais (ne tik numatytais Taisyklių 7 punkte) skaičių deriniais (pavyzdžiui, 232, 545 ir kt.)⁴.

3.2. Pagal Taisyklių 20 punkto nuostatas, jei išregistruodamas transporto priemonę jos savininkas grąžina šiose Taisyklėse nustatyta tvarka įsigytus numerio ženklus VĮ „Regitra“ padaliniui ir nepareiškia pageidavimo perkelti jų ant kitos transporto priemonės, šie numerio ženklai paaimami ir sunaikinami Vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka.

Lieka neaišku, kodėl analogiška tvarka negalėtų būti taikytina kitiems bendrąją tvarka įsigytiems numerio ženklams (pavyzdžiui, tokie asmenys sumokėtų rinkliavą tik už transporto priemonių registravimą).

3.3. Taisyklių 22 punktą numato, kad Taisyklėse nenumatytais atvejais numerio ženklų rezervavimo klausimus sprendžia VĮ „Regitra“ filialo vadovas.

⁴ Mūsų žiniomis, už atskirą (galimai neteisėtą) rinkliavą tokios paslaugos (užsisakyti VNŽ su pageidaujamu Taisyklėmis nereglamentuotu numerių deriniu) VĮ „Regitra“ filialuose yra teikiamos.

Be jokios abejonės, situacija, kad teisės aktais neįmanoma numatyti ir reglamentuoti visų atvejų, su kuriais susiduria institucijos (ar įmonės) įgyvendindamos joms pavestas funkcijas, yra įmanoma. Tačiau vertinant antikorupcinį požiūriu, kada tokių teisės aktais nenumatytų klausimų sprendimas paliekamas vienam asmeniui (šiuo atveju VĮ „Regitra“ filialo vadovui), tokiam asmeniui sudaromos diskrecinės sąlygos – t.y. veikti savo nuožiūra. Dėl minėtų priežasčių neužtikrinama, kad visais atvejais asmuo priims pagrįstus ir objektyvius sprendimus. Be to, institucijos veiklą reglamentuojančiais teisės aktais sudarytos sąlygos tam tikromis aplinkybėmis veikti savo nuožiūra neužtikrina, kad iš esmės panašūs arba identiški klausimai visais atvejais (tame pačiame arba kituose padaliniuose) bus sprendžiami tapačiai.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytus aspektus, mūsų manymu svarbu, kad VĮ „Regitra“ filialo vadovas, priėmęs sprendimą Taisyklių 22 punkte numatytais atvejais, apie tokį sprendimą ir jo priėmimo aplinkybes informuotų centrinės institucijos padalinį, kuriam, savo ruožtu, būtų suteikti įgaliojimai atsižvelgiant į pasitaikančią (teisės aktais nereglamentuotą) institucijos praktinės veiklos problematiką, išanalizuoti duomenis ir parengti visiems atitinkamiems institucijos padaliniams (VĮ „Regitra“ filialas) rekomenduotinių sprendimų apibendrinimą. Manome, kad toks mechanizmas gali būti vienas iš institucijos veiklą reglamentuojančių teisės aktų tobulinimo šaltinių.

Taip pat neatmetama teisinio reglamentavimo galimybė, kad siekiant užtikrinti Taisyklių 22 punkto nuostatų įgyvendinimo ir sprendimų nenumatytais atvejais teisėtumo kontrolę, priimdamas atitinkamą sprendimą VĮ „Regitra“ filialo vadovas būtų įpareigojamas (pavyzdžiui, tomis pačiomis Taisyklėmis) apie konkretų sprendimą ir su juo susijusias aplinkybes nedelsiant informuoti centrinių VĮ „Regitra“ padalinį arba tiesioginius vadovus, arba net numatyti, kad visais teisės aktais nenumatytais atvejais sprendimą priima tik centrinio VĮ „Regitra“ padalinio atitinkami (arba tiesioginiai) vadovai ar pan.

4. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2001 m. gegužės 25 d. įsakymas Nr. 260 „Dėl **Kelių transporto priemonių registravimo taisyklių** patvirtinimo (Dėl **Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų registravimo taisyklių** patvirtinimo)“ (Valstybės žinios, 2001, Nr. 48-1683) (toliau – Taisyklės):

BENDRIEJI KLAUSIMAI

4 lentelė.

Klausimo Nr.	Bendrasis klausimas	Klausimo vertinimas
1.	Ar teisės akto arba jo projekto tikslai atitinka teisės akto ar jo projekto nuostatas?	Taip
2.	Ar pagal teisinio reguliavimo apimtį teisės aktas ar jo projektas pakankamai reglamentuoja atitinkamą sritį?	Iš dalies taip Taisyklių 105 punktas sudaro sąlygas sprendimus priimančių asmenų

		diskrecijai.
3.	Ar nesudaromos prielaidos pasipelninti valstybės sąskaita?	Ne
4.	Ar nėra akivaizdžių spragų, leisiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą?	Iš dalies taip Taisyklių nuostatos, sudarančias galimybę veikti savo nuožiūra, sprendimus priimančiam asmeniui sudaro galimybę skirtingas su sprendimu susijusiu aplinkybių interpretavimui.
5.	Ar numatytos subjektų, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas, teisės ir pareigos, pakankamas jų įgyvendinimo mechanizmas?	Iš dalies taip Taisyklių 105 punkto nuostatos sudaro sąlygas teisės aktu nenumatytus atvejus spręsti savo nuožiūra, tačiau nenumato sprendimų teisėtumo kontrolės mechanizmo.
6.	Ar už teisės akto ar jo projekto nuostatų pažeidimą yra numatyta atsakomybė?	Ne Tačiau neatmetama prielaida, kad atsakomybė už sprendimus, priimamus vadovaujantis taisyklių 22 punktu, numatyta pareiginėse instrukcijose ar pan.
7.	Ar numatyta teisės akto įgyvendinimo, subjektų veiklos ir procedūrų kontrolė?	Nesusiję
8.	Kokios aplinkybės turėjo įtakos teisės akto ar jo projekto parengimui?	Nesusiję
9.	Ar teisės akte reglamentuojami sprendimai yra ir (ar) bus viešai skelbiami?	Nesusiję

4.1. Taisyklių 105 punkto nuostatos numato, kad Taisyklėse nenumatytais transporto priemonių registravimo atvejais sprendimus priima VĮ „Regitra“ filialų viršininkai arba juos pavaduojantys darbuotojai.

Atsižvelgdami į anksčiau išnagrinėtą teisės aktą (3) ir pateiktą 3.3 pastabą, rekomenduojame iš esmės analogiško pobūdžio situacijos sprendimo būdus.

Atsižvelgiant į anksčiau išnagrinėtą teisės aktą (3), svarstyтина, ar suvienodinant teisės aktuose vartojamas sąvokas vietoj sąvokos „VĮ „Regitra“ filialo viršininkai“ neturėtų būti vartojama sąvoka „VĮ „Regitra“ filialo vadovai“.

5. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2004-09-30 įsakymu Nr. V-67 patvirtintos **Anksčiau išduotų valstybinio numerio ženklų keitimo į tapačius taisyklės:**

BENDRIEJI KLAUSIMAI

5 lentelė.

Klausimo Nr.	Bendrasis klausimas	Klausimo vertinimas
--------------	---------------------	---------------------

1.	Ar teisės akto arba jo projekto tikslai atitinka teisės akto ar jo projekto nuostatas?	Taip
2.	Ar pagal teisinio reguliavimo apimtį teisės aktas ar jo projektas pakankamai reglamentuoja atitinkamą sritį?	Iš dalies taip Taisyklių 105 punktas sudaro sąlygas sprendimus priimančių asmenų diskrecijai.
3.	Ar nesudaromos prielaidos pasipelnyti valstybės sąskaita?	Ne
4.	Ar nėra akivaizdžių spragų, leisiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą?	Iš dalies taip Taisyklių nuostatos, sudarančias galimybę veikti savo nuožiūra, sprendimus priimančiam asmeniui sudaro galimybę skirtingas su sprendimu susijusių aplinkybių interpretavimui.
5.	Ar numatytos subjektų, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas, teisės ir pareigos, pakankamas jų įgyvendinimo mechanizmas?	Iš dalies taip Taisyklių 105 punkto nuostatos sudaro sąlygas teisės aktu nenumatytus atvejus spręsti savo nuožiūra, tačiau nenumato sprendimų teisėtumo kontrolės mechanizmo.
6.	Ar už teisės akto ar jo projekto nuostatų pažeidimą yra numatyta atsakomybė?	Ne Tačiau neatmetama prielaida, kad atsakomybė už sprendimus, priimamus vadovaujantis taisyklių 22 punktu, numatyta pareiginėse instrukcijose ar pan.
7.	Ar numatyta teisės akto įgyvendinimo, subjektų veiklos ir procedūrų kontrolė?	Nesusiję
8.	Kokios aplinkybės turėjo įtakos teisės akto ar jo projekto parengimui?	Nesusiję
9.	Ar teisės akte reglamentuojami sprendimai yra ir (ar) bus viešai skelbiami?	Nesusiję

Taisyklių 26 punkto nuostatos, pagal kurias Taisyklėse nenumatytais atvejais sprendimą priima padalinio vadovas, sudaro diskrecines sąlygas tokiam asmeniui veikti.

Atsižvelgdami į anksčiau išnagrinėtus teisės aktus (3 ir 4) bei pateiktas pastabas (3.3 ir 4.1), rekomenduojame iš esmės analogiško pobūdžio situacijos sprendimo būdus.

Papildomai siūlome apsvarstyti nuostatos, kad sprendimą priima „padalinio vadovas“, konkretinimo tikslingumą: jeigu minėtomis nuostatomis turima omenyje, kad sprendimą taisyklėse nenumatytais atvejais priima VĮ „Regitra“ filialo vadovas, siūlome atitinkamai nustatyti ir taisyklėse.

Tuo atveju, jeigu Taisyklių 26 punkto nuostatos yra korektiškos (t.y. sprendimus įgaliotas priimti „padalinio vadovas“), siūlome apsvarstyti galimybę, ar teisė priimti tokius sprendimus neturėtų būti suteikiama tik VĮ „Regitra“ filialo vadovui, arba, kad padalinio vadovas priimamą sprendimą privalo suderinti su VĮ „Regitra“ filialo vadovu.

6. VI „Regitra“ generalinio direktoriaus 2013-01-29 įsakymas Nr. V-31 „Dėl **praktinio egzamino vaizdo ir garso duomenų tvarkymo ir duomenų įrašymo įrangos naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo**” (toliau – Aprašas):

BENDRIEJI KLAUSIMAI

6 lentelė.

Klausimo Nr.	Bendrasis klausimas	Klausimo vertinimas
1.	Ar teisės akto arba jo projekto tikslai atitinka teisės akto ar jo projekto nuostatas?	Taip
2.	Ar pagal teisinio reguliavimo apimtį teisės aktas ar jo projektas pakankamai reglamentuoja atitinkamą sritį?	Iš dalies taip Tačiau Aprašas egzaminuotoją įpareigoja vykdyti funkcijas, kurių tinkamam įvykdymui egzaminuotojui nekeliami papildomi kvalifikaciniai reikalavimai. Tam tikrais atvejais dėl objektyvių (netinkama kamerų fiksuojamo vaizdo aprėptis) ar subjektyvių (pavyzdžiui, piktnaudžiaujant) aplinkybių egzaminuotojas negali užtikrinti tinkamo įrangos veikimo; kontrolė vykdoma per retai (tik kartą į savaitę). Be to, Aprašu numatyti ne įrangos gedimo atveju galimi padariniai.
3.	Ar nesudaromos prielaidos pasipelninti valstybės sąskaita?	Ne
4.	Ar nėra akivaizdžių spragų, leisiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą?	Ne
5.	Ar numatytos subjektų, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas, teisės ir pareigos, pakankamas jų įgyvendinimo mechanizmas?	Iš dalies taip Tačiau egzaminuotojo pareigos apsiriboja tik vizualia prietaiso daviklių apžiūra.
6.	Ar už teisės akto ar jo projekto nuostatų pažeidimą yra numatyta atsakomybė?	Ne Tačiau neatmetama prielaida, kad atsakomybė už sprendimus numatyta pareiginėse instrukcijose ar pan.
7.	Ar numatyta teisės akto įgyvendinimo, subjektų veiklos ir procedūrų kontrolė?	Iš dalies taip Veiklos kontrolė vykdoma per retai.
8.	Kokios aplinkybės turėjo įtakos teisės akto ar jo projekto parengimui?	Nesusiję
9.	Ar teisės akte reglamentuojami sprendimai yra ir (ar) bus viešai skelbiami?	Nesusiję

6.1. Pagal Aprašo 9 punktą egzaminuotojas prieš egzaminą privalo įsitikinti, ar veikia ir įrašinėja praktinio egzamino garso ir vaizdo įranga (toliau – įranga): Aprašu numatoma, kad egzaminuotojas „patikrina, ar dega atitinkamos sisteminio bloko informacinės lemputės. Jeigu

nustatoma, kad įranga neveikia tinkamai ar kyla įtarimų, kad vaizdo kameros nesureguliuotos, egzaminuotojas turi nedelsiant pranešti įgaliotam padalinio darbuotojui“.

Atkreipiame dėmesį, kad pagal Aprašo 8 punkto nuostatas įrangos veikimas ir kamerų fiksuojamo vaizdo aprėpties atitiktis reikalavimams privalomai tikrinami tik kartą per savaitę. Šiuo atveju neatmestina situacija, kad egzaminuotojas gali piktnaudžiauti ir nevykdyti pareigos pranešti apie įrangos gedimą arba netinkamą veikimą. Mūsų nuomone, net ir aptikus tokio piktnaudžiavimo atvejus, egzaminuotojo kaltę įrodyti praktiškai neįmanoma, ypač atveju, jeigu įrangos tinkamas veikimas preziumuojamas tik pagal atitinkamo sisteminio bloko informacinių lempučių degimą.

Neatmetama prielaida, kad iš esmės aukščiau aprašytoji situacija galima ir neesant egzaminuotojo kaltės (dėl techninių įrangos nesklandumų), pavyzdžiui, atvejais, kada net ir degant informacinėms lemputėms įranga ar jos elementai gali tinkamai nefunkcionuoti.

6.2. Aprašas nereglamentuoja, kaip turėtų būti sprendžiama situacija, jeigu įranga sugenda egzamino metu: šiuo atveju vadovaudamasis 6.1. punktu egzaminuotojas privalėtų apie gedimą nedelsiant informuoti įgaliotą padalinio darbuotoją, tačiau lieka neaišku, ar turėtų būti užskaitomas (arba anuliuojamas) egzaminas, ar turėtų būti sudaryta galimybė laikyti egzaminą kitu automobiliu.

6.3. Aprašas nenumato situacijos, kaip turėtų būtų elgiamasi tuo atveju, jeigu būtų nustatyta, kad kurį laiką (pavyzdžiui, keletą dienų) buvo egzaminuojama automobiliu, kurio įranga buvo sugedusi arba dėl kokių nors aplinkybių (pavyzdžiui, dėl netinkamos kamerų fiksuojamo vaizdo aprėpties) neišliko duomenų apie egzaminą arba esantys duomenys objektyviai neatspindi egzamino rezultato.

Atsižvelgdami į aukščiau išdėstytą rekomenduojame nustatyti, kad įrangos veikimas tikrinamas dažniau negu kartą per savaitę, o taip pat apsvarstyti neplaninių (atsitiktinių) tikrinimų taikymo tikslingumą.

Tai pat papildyti Aprašą išsprendžiant situacijas, kada egzaminai buvo išlaikyti (neišlaikyti) su netinkamai veikiančia įranga naudota transporto priemone.

7. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2003-05-13 įsakymu Nr. 54 patvirtinti **Praktinio egzamino įvertinimo apeliacinės komisijos nuostatai** (toliau – Nuostatai):

BENDRIEJI KLAUSIMAI

7 lentelė.

Klausimo Nr.	Bendrasis klausimas	Klausimo vertinimas
1.	Ar teisės akto arba jo projekto tikslai atitinka teisės akto ar jo projekto nuostatas?	Taip
2.	Ar pagal teisinio reguliavimo apimtį teisės	Ne

	aktas ar jo projektas pakankamai reglamentuoja atitinkamą sritį?	Teisės aktu numatoma Komisijos veikla, tačiau tokios Komisijos veiklos pagrindai nėra pakankamai reglamentuoti.
3.	Ar nesudaromos prielaidos pasipelninti valstybės sąskaita?	Ne
4.	Ar nėra akivaizdžių spragų, leisiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą?	Ne
5.	Ar numatytos subjektų, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas, teisės ir pareigos, pakankamas jų įgyvendinimo mechanizmas?	Iš dalies taip Nuostatais numatomos Komisijos teisės ir pareigos, tačiau veiklos pagrindai nepakankamai reglamentuoti.
6.	Ar už teisės akto ar jo projekto nuostatų pažeidimą yra numatyta atsakomybė?	Taip Komisijos nariai už sprendimus ir konfidencialios informacijos išsaugojimą atsako pagal įstatymus
7.	Ar numatyta teisės akto įgyvendinimo, subjektų veiklos ir procedūrų kontrolė?	Taip Komisijos sprendimas gali būti skundžiamas įstatymų nustatyta tvarka.
8.	Kokios aplinkybės turėjo įtakos teisės akto ar jo projekto parengimui?	Nesusijęs
9.	Ar teisės akte reglamentuojami sprendimai yra ir (ar) bus viešai skelbiami?	Nesusijęs

7.1. Pagal Nuostatų 7 punktą Komisija sudaroma iš ne mažiau kaip 5 narių. Komisijos narių kadencijos trukmė neribojama. Pagal Nuostatų 13 punktą *Komisijos sprendimas dėl apeliacijoje keliamų reikalavimų priimamas balsų dauguma. Jei balsai pasidalija po lygiai, lemia komisijos pirmininko balsas.*

Atsižvelgdami į anksčiau išnagrinėtą teisės aktą (2) ir pateiktą 2.3 pastabą, rekomenduojame iš esmės analogiško pobūdžio situacijos sprendimo būdus.

8. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2012 m. liepos 9 d. įsakymas Nr. 1V-516 „Dėl reikalavimų motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminuotojams aprašo patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2012, Nr. 82-4310) (toliau – Aprašas).

BENDRIEJI KLAUSIMAI

8 lentelė.

Klausimo Nr.	Bendras klausimas	Klausimo vertinimas
1.	Ar teisės akto arba jo projekto tikslai atitinka teisės akto ar jo projekto nuostatas?	Taip
2.	Ar pagal teisinio reguliavimo apimtį teisės aktas ar jo projektas pakankamai reglamentuoja atitinkamą sritį?	Ne Teisės aktas neužtikrina tinkamą egzaminuotojų kompetenciją, sudaro sąlygas interesų konfliktui, kuris gali įtakoti egzamino rezultatų

		objektyvumą.
3.	Ar nesudaromos prielaidos pasipelnyti valstybės sąskaita?	Ne
4.	Ar nėra akivaizdžių spragų, leisiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą?	Iš dalies ne Tačiau teisės aktas sudaro galimybes egzaminuotojų funkcijas vykdyti asmenims, galimai susijusiems su vairavimo mokyklomis.
5.	Ar numatytos subjektų, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas, teisės ir pareigos, pakankamas jų įgyvendinimo mechanizmas?	Taip
6.	Ar už teisės akto ar jo projekto nuostatų pažeidimą yra numatyta atsakomybė?	Taip
7.	Ar numatyta teisės akto įgyvendinimo, subjektų veiklos ir procedūrų kontrolė?	Iš dalies taip Tačiau trumpalaikės priemonės vykdomos per ilgą laikotarpį.
8.	Kokios aplinkybės turėjo įtakos teisės akto ar jo projekto parengimui?	Nesusijęs
9.	Ar teisės akte reglamentuojami sprendimai yra ir (ar) bus viešai skelbiami?	Nesusijęs

8.1. Pagal Aprašo 4 punkto nuostatas *egzaminuotojas, kuriam suteikiami įgaliojimai egzaminuoti kitos nei B kategorijos transporto priemonių vairuotojus, privalo turėti teisę vairuoti tos kategorijos transporto priemones, kuriomis egzaminuoti suteikiami įgaliojimai, ir ne mažesnę kaip 3 metų B kategorijos transporto priemonių vairuotojų egzaminuotojo patirtį arba ne mažesnę kaip 5 metų tos kategorijos transporto priemonių, kuriomis egzaminuoti suteikiami įgaliojimai, vairavimo patirtį.*

Atkreipiame dėmesį, kad pagal Aprašo 9 punkto nuostatas *egzaminuotojo kompetencija turi būti pakankama atitinkamos kategorijos transporto priemonių vairuotojo veiksmams įvertinti.* Tuo tarpu, kadangi pagal Aprašo 4 punkto nuostatas tais atvejais, kada egzaminuotojas turi 3 metų B kategorijos transporto priemonių vairuotojų egzaminuotojo patirtį, jo kompetencijai (susijusiai su egzaminavimu kitu negu B kategorijos transporto priemonių vairuotojus) nekeliama jokie papildomi reikalavimai: pagal Aprašą formaliai net ir ką tik įgijęs teisę vairuoti kitos negu B kategorijos transporto priemonę, tačiau turėdamas tik B kategorijos transporto priemonių vairuotojų egzaminuotojo patirtį, asmuo galėtų būti egzaminuotoju. Tačiau, mūsų nuomone, kelia abejonių, ar toks asmuo gali tinkamai vykdyti egzaminuotojo funkcijas ir objektyviai įvertinti egzaminuojamųjų veiksmus egzamino metu.

Mūsų nuomone, tokia situacija svarstyтина ir Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymu (Valstybės žinios, 2000, Nr. 92-2883; 2007, Nr. 128-5213 (toliau – Saugaus eismo automobilių keliais įstatymas) saugomų vertybių aspektu, kadangi, galimai, gali būti neužtikrinamas tinkamas teisę vairuoti transporto priemones įgyjančių asmenų egzaminavimas

8.2. Pagal Aprašo 6 punkto (6.2 papunkčio) nuostatas egzaminuotojais negali būti asmenys, dirbantys vairuotojų mokytojais arba vairavimo instruktoriais vairavimo mokyklose.

Manome, pagrįsta situacija, kada siekiant išvengti interesų konflikto teisės aktai draudžia egzaminuotojais būti asmenims, kurie vykdydami su egzaminavimu susijusias funkcijas gali būti neobjektyvus ir šališki (pavyzdžiui, kuomet vairuotoją mokęs asmuo taip pat jį ir egzaminuoja). Tačiau, mūsų nuomone, Aprašo 6.2 punkto nuostatos neužtikrina, kad egzaminuotojais negalėtų būti asmenys, kurie su vairuotojus rengiančiomis mokymo įstaigomis gali būti susiję kitokiais asmeninio ar darbinio pobūdžio interesais. Pavyzdžiui, vairavimo mokyklos savininkas, tiesiogiai nevykdantis vairuotojų mokymo ar instruktoriaus funkcijų jam priklausančioje įmonėje, pagal minėtas nuostatas galėtų būti egzaminuotoju. Manome, kad tokia situacija sudaro sąlygas piktnaudžiavimams ir interesų konfliktui, taip pat galimai neužtikrina objektyvaus egzaminuotojų funkcijų įgyvendinimo, tinkamo ir nešališko teisę vairuoti transporto priemonės įgyjančių asmenų egzaminavimo ir pan.

8.3. Aprašo IV skirsnyje nustatytos egzaminavimo kokybės užtikrinimo ir egzaminuotojo įgaliojimų suteikimo arba pratęsimo, sustabdymo ir nutraukimo sąlygos. Pastebėtina, kad pagal minėtas nuostatas egzaminuotojui suteikiamų įgaliojimų suteikimas ir pratęsimas egzaminuoti transporto priemonių vairuotojus siejamas su pradinių arba periodinių mokymų baigimu ir reikalavimų egzaminavimo kokybei užtikrinti įgyvendinimu. Atitinkamai egzaminuotojo įgaliojimais egzaminuoti transporto priemonių vairuotojus gali būti nutraukiami, jei egzaminuotojas nebaigė:

- periodinių mokymų, kurie skirti būtinajai kompetencijai išlaikyti ir atnaujinti, taip pat užtikrinti, kad bus vykdomi egzaminavimo reikalavimai;
- praktiniams vairavimo įgūdžiams įgyti ir išlaikyti.

Savo ruožtu reikalavimai egzaminuoti kokybei užtikrinti pagal Aprašo 12 punktą apima egzaminuotojų priežiūra darbe; egzaminuotojų nuolatinę profesinę tobulinimąsi, periodinę mokymą ir įgaliojimų egzaminuoti pratęsimą bei egzaminų rezultatų periodinę peržiūrą.

Pastebėtina, kad *visos minėtos priemonės yra trumpalaikės*, pagal Aprašo nuostatas gali būti vykdomos per ilgą laikotarpį (*pavyzdžiui, periodiniai mokymai būtinajai kompetencijai išlaikyti ir atnaujinti vykdomi ne mažiau kaip keturias dienas per dvejus metus; mokymai praktiniams vairavimo įgūdžiams įgyti ir išlaikyti vykdomi ne mažiau kaip penkias dienas per penkerius metus; egzaminuotojas darbe privalo būti stebimas ne trumpiau kaip pusę darbo dienos per metus*), todėl, manome, kyla klausimas, ar tokios sąlygos yra adekvačios ir tinkamos objektyviai įvertinant egzaminuotojų kompetenciją. Šiuo aspektu tikslinga vertinti, ar minėtos sąlygos visais atvejais užtikrina tinkamą VI „Regitra“ suteiktų dalies funkcijų (vykdyti vairuotojų egzaminavimą) įgyvendinimą bei Saugaus eismo automobilių keliais įstatymu saugomų vertybių apsaugos aspektu.

9. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. rugsėjo 10 d. įsakymas Nr. 1V-329 „Dėl **Motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo sąlygų ir tvarkos aprašo** patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2008, Nr. 106-4061);

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2012 m. liepos 26 d. įsakymas Nr. 1V-578 „Dėl vidaus reikalų ministro 2008 m. rugsėjo 10 d. įsakymo Nr. 1V-329 „Dėl **Motorinių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo sąlygų ir tvarkos aprašo** patvirtinimo“ pakeitimo“ (Valstybės žinios, 2012, Nr. 93-4794) (toliau – Aprašas):

BENDRIEJI KLAUSIMAI

9 lentelė.

Klausimo Nr.	Bendrasis klausimas	Klausimo vertinimas
1.	Ar teisės akto arba jo projekto tikslai atitinka teisės akto ar jo projekto nuostatas?	Taip
2.	Ar pagal teisinio reguliavimo apimtį teisės aktas ar jo projektas pakankamai reglamentuoja atitinkamą sritį?	Taip Mūsų nuomone, reglamentavimas perteklinis.
3.	Ar nesudaromos prielaidos pasipelninti valstybės sąskaita?	Ne
4.	Ar nėra akivaizdžių spragų, leisiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą?	Ne
5.	Ar numatytos subjektų, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas, teisės ir pareigos, pakankamas jų įgyvendinimo mechanizmas?	Taip
6.	Ar už teisės akto ar jo projekto nuostatų pažeidimą yra numatyta atsakomybė?	Nesusijęs
7.	Ar numatyta teisės akto įgyvendinimo, subjektų veiklos ir procedūrų kontrolė?	Taip Mūsų nuomone, reglamentavimas perteklinis.
8.	Kokios aplinkybės turėjo įtakos teisės akto ar jo projekto parengimui?	Nesusijęs
9.	Ar teisės akte reglamentuojami sprendimai yra ir (ar) bus viešai skelbiami?	Nesusijęs
10.	Ar nesudaromos sąlygos pasipelninti kitų asmenų sąskaita?	Iš dalies taip Teisės aktas nustato perteklinį ir galimai nepagrįstą teisinį reglamentavimą. Neatsižvelgiant į objektyvias aplinkybes reikalaujama laikyti teorinių žinių egzaminą, už kurį renkama rinkliava.

9.1. Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 2 straipsnio 11 dalyje nustatyta, kad *eismo dalyvis* – *kelių eisme dalyvaujantis asmuo (vairuotojas, pėsčiasis, keleivis)*. Pagal minėto įstatymo 12 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatas *kiekvienas eismo dalyvis privalo išmanyti šį įstatymą, mokėti Kelių Eismo Taisykles (toliau – KET)*. *Kiekvienas eismo dalyvis turi teisę naudotis keliais, laikydamasis šio ir kitų įstatymų, KET ir kitų teisės aktų nustatytų reikalavimų, tvarkos ir*

apribojimų. Analogiškus reikalavimus nustato ir KET, nustatydamas, kad **eismo dalyviai privalo išmanyti Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymą, mokėti šias taisykles** (KET – mūsų pastebėjimas) **ir jų laikytis** (KET 5 punktą); **kiekvienas eismo dalyvis turi teisę naudotis keliais, laikydamasis Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo ir kitų įstatymų, šių taisyklių ir kitų teisės aktų nustatytų reikalavimų, tvarkos ir apribojimų** (KET 6 punktą).

Taigi, **kiekvienas eismo dalyvis teisės aktais yra įpareigojamas žinoti teisės aktus, reglamentuojančius saugaus eismo keliais tvarką Lietuvos Respublikos teritorijoje.**

Tuo atveju, jeigu dalies eismo dalyvių tokių žinių patikra nėra privaloma, o kontrolė nevykdoma (pavyzdžiui, pėsčiųjų, važnyčiuotojų, dviratininkų atžvilgiu), iš dalies eismo dalyvių – transporto priemonių vairuotojų – įgyjant teisę vairuoti transporto priemonę reikalaujama ne tik baigti atitinkamus teorinių žinių ir praktinio vairavimo mokymus mokymosi įstaigose, bet tokios žinios ir įgūdžiai tikrinami ir valstybinėje institucijoje (VĮ „Regitra“) – t.y. laikomas teorinių žinių ir praktinio vairavimo egzaminas.

Tačiau, pastebėtina, pagal teisės aktus (taip pat ir Aprašą) nustatyta, kad net turėdamas teisę vairuoti atitinkamos kategorijos transporto priemonę, tačiau norėdamas įgyti teisę vairuoti kitos kategorijos transporto priemonės, vairuotojas vėl privalo baigti atitinkamus mokymus ir VĮ „Regitra“ išlaikyti teorinių žinių ir praktinio vairavimo egzaminą. Neabejojame, kad atitinkami reikalavimai dėl mokymų ir egzaminų yra pateisinami ir reikalingi, kadangi užtikrinant saugų eismą būtina patikrinti vairuotojo praktinius įgūdžius dėl **naujos kategorijos transporto priemonės vairavimo**: be jokios abejonės, toks vairuotojas neturi tokios transporto priemonės vairavimo praktikos, todėl pagrįstas reikalavimas, kad siekiant užtikrinti saugų tokio asmens vairuojamos transporto priemonės dalyvavimą viešajame eisme jo įgūdžiai turi būti patikrinti ir įvertinti. Tačiau, manome, kyla klausimas, *kiek pagrįsti yra reikalavimai dėl privalomų mokymų ir egzaminavimo tikrinant teorines vairuotojo, jau turinčio kitų transporto priemonių vairavimo praktikos (todėl, be jokios abejonės, žinančiam ir išmanančiam reikalingus teisės aktus, galimai jų reikalavimus praktiškai taikančiam eksploatuojant transporto priemonę kiekvieną dieną ir pan.), žinias.* Pavyzdžiui, pagal galiojančių teisės aktų reikalavimus (taip pat ir Aprašą) net ir nesenai (pavyzdžiui, prieš savaitę) išlaikęs atitinkamos transporto priemonės vairavimo kategoriją, tačiau norėdamas įgyti teisę vairuoti kitos kategorijos transporto priemonę, vairuotojas VĮ „Regitra“ privalo laikyti teorinių žinių patikros egzaminą. Mūsų nuomone, tokie reikalavimai gali būti pagrįsti atvejais, kuomet vairuotojui tam tikrą laiko tarpą buvo atimta teisė vairuoti, arba vairuotojas sistemingai pažeidžia KET reikalavimus – tai rodo arba pagrįstai leidžia manyti, kad vairuotojas neturi atitinkamų žinių arba jos yra nepakankamos. Mūsų nuomone, toks reikalavimas galėtų būti pateisinamas ir tuo atveju, jeigu teisės aktai nustatytų reikalavimą, kad visų transporto priemonių vairuotojų žinios tam tikrais atvejais turi būti privalomai patikrinamos (pavyzdžiui, iš esmės

pasikeitus eismo tvarką reglamentuojančių teisės aktų reikalavimams; atvejais, kada vairuotojai sistemingai padaro KET pažeidimus ir pan.), tačiau šiuo atveju, manome, kad reikalavimas visais atvejais perlaikyti teorinių žinių egzaminą yra nepagrįstas. Sutinkame, kad Saugaus eismo automobilių keliais įstatymu saugomų vertybių apsaugos požiūriu teorinių žinių egzaminavimas turi teigiamą poveikį, tačiau atsižvelgdami į tai, kad už tokį egzaminą mokama rinkliava manome, kad šis reikalavimas vis tik laikytinas pertekliniu (nebent už galiojančią teisę vairuoti turinčių asmenų žinių patikrinimą būtų imama simbolinė rinkliava).

9.2. Pastebėtina, kad pagal Aprašą lengvatinės sąlygos dėl teisę vairuoti transporto priemonės turinčių asmenų taikomos tik tam tikrais atvejais, pavyzdžiui:

- Pagal Aprašo 7 punkto nuostatas egzaminuojamieji, norintys įgyti teisę vairuoti AM kategorijos transporto priemonę, privalo išlaikyti tik teorijos egzaminą;

Tik praktikos egzaminą laikyti privalo:

- Pagal Aprašo 7.1 punktą tam tikros kategorijos transporto priemonę su automatine pavarų dėže ir norintys įgyti teisę vairuoti tos pačios kategorijos transporto priemonę su mechanine pavarų dėže;

- Pagal Aprašo 7.2 punktą A1 kategorijos transporto priemonę bei turintys tokių transporto priemonių dvejų metų vairavimo patirtį, kuriems yra sukakę 18 ar daugiau metų ir kurie siekia įgyti teisę vairuoti A2 kategorijos transporto priemonę;

- Pagal Aprašo 7.3 punktą A2 kategorijos transporto priemonę bei turintys tokių transporto priemonių dvejų metų vairavimo patirtį, kuriems yra sukakę 20 ir daugiau metų, bet kurie dar nėra sulaukę 24 metų ir siekia įgyti teisę vairuoti A kategorijos transporto priemonę;

- Pagal Aprašo 7.4. punktą B kategorijos transporto priemonę bei norintys įgyti teisę vairuoti šios kategorijos transporto priemones, sujungtas su priekaba, kurių didžiausioji leidžiamoji masė didesnė nei 750 kg, jeigu junginio didžiausioji leidžiamoji masė didesnė kaip 3500 kg, bet ne didesnė nei 4250 kg.

Siekdami įvertinti, kiek pagrįstas reikalavimas laikyti teorinių žinių patikros egzaminą⁵, įvertinome Aprašo 2 priedą, reglamentuojantį teorijos egzamino turinį. Teorijos egzamino metu egzaminuojamiems pateikiami 2 pobūdžių klausimai – bendrieji klausimai, tiesiogiai susiję su teisės aktu ir KET reikalavimų išmanymu; bei specifiniai, susiję su tam tikrų kategorijų transporto priemonių eksploatavimu.

Atkreipiame dėmesį, kad nors, mūsų nuomone, specifiniai klausimai yra tikslingi ir jų žinojimas yra reikalingas atitinkamų transporto priemonių kategorijų vairuotojams, tačiau pagal Aprašo 20 punkto nuostatas iš 30 egzamino metu pateikiamų klausimų tik 5 klausimai susiję su specifinio pobūdžio žinių patikrinimu. Taigi, manome, kad skirtingų kategorijų egzaminai nėra tiek

---

⁵ Mūsų manymu, specifinių žinių, susijusių su naujai įgyjamos kategorijos transporto priemonės vairavimu patikrinimas yra tikslingas ir būtinas.

specifiniai ir individualūs, jog pagrįstą būtinybę kiekvieną kartą įgyjant teisę vairuoti kitos kategorijos transporto priemonę jų vairuotojus egzaminuoti KET reikalavimų išmanymo klausimais (ypatingai atsižvelgiant į tai, kad už tokį egzaminą renkama rinkliava): tik žinios, susijusios su specifiniais klausimais, mūsų manymu, tam tikrais atvejais (vairuotojas turi didelį vairavimo stažą kitų kategorijų transporto priemonėmis, nėra padaręs KET pažeidimų ir pan.) galėtų būti tikrinamos tiesiogiai praktinio vairavimo metu.

Išimtis galėtų būti taikoma tik tiems kitos kategorijos siekiantiems egzaminuojamiems asmenims, kurių žinios buvo tikrintos daugiau kaip prieš 5, 10, 15 ar 20 ar daugiau metų (t.y. numatant pagrįstą laikotarpį, paremtą avaringumo statistikos duomenimis ar pan.) – ir tai tik tiek, kiek būtina užtikrinti saugų eismą turint ilgametį praktinį vairavimo stažą.

10. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. rugsėjo 10 d. įsakymas Nr. 1V-328 „Dėl **Motorinių transporto priemonių vairuotojo pažymėjimų išdavimo taisyklių** patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2008, Nr. 106-4060).

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2012 m. lapkričio 9 d. įsakymas Nr. 1V-800 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2008 m. rugsėjo 10 d. įsakymo Nr. 1V-328 „Dėl **motorinių transporto priemonių vairuotojo pažymėjimų išdavimo taisyklių** patvirtinimo“ pakeitimo“ (Valstybės žinios, 2012, Nr. 132-6732) (toliau – Taisyklės).

BENDRIEJI KLAUSIMAI

10 lentelė.

Klausimo Nr.	Bendrasis klausimas	Klausimo vertinimas
1.	Ar teisės akto arba jo projekto tikslai atitinka teisės akto ar jo projekto nuostatas?	Taip
2.	Ar pagal teisinio reguliavimo apimtį teisės aktas ar jo projektas pakankamai reglamentuoja atitinkamą sritį?	Taip
3.	Ar nesudaromos prielaidos pasipelninti valstybės sąskaita?	Ne
4.	Ar nėra akivaizdžių spragų, leisiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą?	Taip Lieka neaiškus taisyklių ir Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo nuostatų santykis ir taikymas įgyvendinant pradedantiesiems vairuotojams keliamus reikalavimus.
5.	Ar numatytos subjektų, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas, teisės ir pareigos, pakankamas jų įgyvendinimo mechanizmas?	Taip
6.	Ar už teisės akto ar jo projekto nuostatų pažeidimą yra numatyta atsakomybė?	Nesusijęs
7.	Ar numatyta teisės akto įgyvendinimo, subjektų veiklos ir procedūrų kontrolė?	Taip

8.	Kokios aplinkybės turėjo įtakos teisės akto ar jo projekto parengimui?	Nesusijęs
9.	Ar teisės akte reglamentuojami sprendimai yra ir (ar) bus viešai skelbiami?	Nesusijęs

10.1. Taisyklės nustato, kad vairuotojo pažymėjimai išduodami 10 metų. Išduodant vairuotojo pažymėjimus vairuoti C, CE, C1, C1E, D, DE, D1 ir (arba) D1E kategorijų transporto priemonės, nurodoma, kad teisė vairuoti šių kategorijų transporto priemonės galioja 5 metus nuo vairuotojo pažymėjimo išdavimo dienos. *Pradedantiesiems vairuotojams vairuotojo pažymėjimas išduodamas 2 metams.*

Mūsų nuomone, lieka neaiškus minėtų (išskirtų pasvirusiu šriftu) nuostatų santykis su Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo: pagal minėtas įstatymo nuostatas pradedantysis vairuotojas – asmuo, įgijęs teisę vairuoti A, A1, A2, B, B1 kategorijos motorinę transporto priemonę ir turintis vairavimo stažą iki dvejų metų. Mūsų nuomone, lieka nepakankamai aišku, ar reikalavimas dėl vairavimo stažo siejamas tik A, A1, A2, B, B1 kategorijų atžvilgiu, ar su bendru vairavimo stažu. Pavyzdžiui, lieka neaišku, kaip yra situacijoje, jeigu asmuo turėdamas didesnę negu 2 metų kitų kategorijų vairavimo stažą įgyja teisę vairuoti ir minėtų kategorijų transporto priemonės (pavyzdžiui, turėdamas 4 metų vairavimo stažą įgyja teisę vairuoti A kategorijos transporto priemonę): ar laikoma, kad iki kol sueis 2 metų A kategorijos vairavimo stažas, šios kategorijos požiūriu jis bus laikytinas pradedančiuoju vairuotoju, ar turimas kitų kategorijų transporto priemonių vairavimo stažas laikytinas bendru vairavimo stažu (Įstatymo 2 straipsnio 46 dalies ir minėtų Taisyklių nuostatų atžvilgiu) ir pradedančiųjų vairuotojų atžvilgiu nustatyti reikalavimai taikytini nebūtų. Minėtos nuostatos šiuo atveju netaikytinos.

Mūsų nuomone, minėta dviprasmybė turėtų būti eliminuota Saugaus eismo automobilių keliais įstatymą lydinčiais teisės aktais (šiuo atveju – Taisyklėmis).

Taisyklių 22 puntas nustato, kad *jei pareiškėjas vairuotojo pažymėjimą prarado po to, kai pateikė prašymą VĮ „Regitra“ išduoti naują vairuotojo pažymėjimą, naujas vairuotojo pažymėjimas sunaikinamas, sumokėti pinigai už vairuotojo pažymėjimo išdavimą negrąžinami. Kitas vairuotojo pažymėjimas gali būti užsakytas pateikus naują prašymą.*

Įvertinę Taisyklės nenustatėme išskirtinių skirtumų įgyvendinant Taisyklėse nustatytas vairuotojų pažymėjimo keitimo ir vairuotojo pažymėjimo išdavimo praradus pažymėjimą procedūras.

Mūsų nuomone, minėtos nuostatos gali būti nepagrįstos ir svarstytinės jų tikslingumo aspektu.

Teisės aktai, kurių atžvilgiu neturėjome antikorupcinio pobūdžio pastabų ar pasiūlymų:

1. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2012-10-04 įsakymas Nr. V-152 „Dėl registravimosi laikyti egzaminą tvarkos aprašo patvirtinimo“;
2. VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus 2010-10-07 įsakymu Nr. V-116 patvirtintas Motorinės transporto priemonės valdymo įgūdžių ir gebėjimų vertinimo kriterijų bei metodų aprašas;
3. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymas Nr. 3-199/1V-183 „Dėl lengvųjų automobilių taksi valstybinio numerio ženklų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2006, Nr. 59-2098);
4. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2012 m. liepos 17 d. įsakymas Nr. 3-485/1V-531 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymo Nr. 3-199/1V-183 „Dėl lengvųjų automobilių taksi valstybinio numerio ženklų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Valstybės žinios, 2012, Nr. 87-4535);
5. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2012 m. kovo 21 d. įsakymas Nr. 3-207/1V-246 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2006 m. gegužės 19 d. įsakymo Nr. 3-199/1V-183 „Dėl lengvųjų automobilių taksi valstybinio numerio ženklų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“;
6. Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2013 m. birželio 12 d. įsakymas Nr. V-157/1V-506 „Dėl užsienio valstybių diplomatinėjų atstovybių, konsulinių įstaigų ir tarptautinių organizacijų atstovybių transporto priemonių registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2013, Nr.64-3192);
7. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2009 m. liepos 29 d. įsakymas Nr. 1V-418 „Dėl motorinės transporto priemonės vairuotojo pažymėjimo atėmimo ir gražinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Valstybės žinios, 2009, Nr. 96-4079).

3.2. Procedūrų (veiklos sričių), kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, įgyvendinimo antikorpucinis vertinimas

Vertinimo metu taikyta metodologija, siekiant nustatyti procedūrų atsparumą korupcijai:

1. pokalbiai su žmonėmis, kurie planavo ir įgyjo teisės vairuoti transporto priemonę (20 susitikimų);
2. pokalbiai su verslininkais ir gyventojais, kurie perka ir parduoda transporto priemones (12 susitikimų);
3. pokalbiai su vairavimo mokyklų atstovais (4 susitikimai);
4. transporto priemonių registravimas (4 atvejai);
5. VĮ „Regitra“ filialų teritorijos ir patalpų stebėjimas (6 atvejai);
6. pokalbiai su VĮ „Regitra“ atstovais (5 susitikimai).

Vertinimo metu buvo siekiama nustatyti:

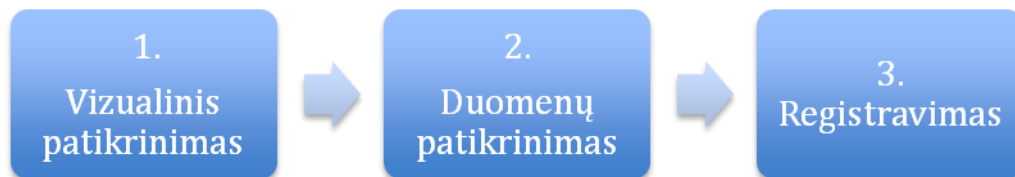
- *ar darbuotojai, atlikdami savo pareigas, susiduria su trečiaisiais asmenimis, kurie gali turėti vienokį ar kitokį suinteresuotumą jų sprendžiamų klausimų rezultatui?*
- *ar darbuotojas pagal savo kompetenciją gali priimti sprendimus, kurie gali būti naudingi arba nenaudingi tretiesiems asmenims?*
- *ar egzistuoja galimybė tretiesiems asmenims daryti poveikį darbuotojui dėl sprendžiamų klausimų rezultato?*
- *ar darbo eiga, funkcijos ir uždaviniai yra išsamiai reglamentuoti?*
- *ar yra „keturių akių“ bei rotacijos principas ir skaidrumas?*
- *ar sprendimo priėmimas yra galutinis ar turi būti patvirtintas kito padalinio?*
- *ar sprendimo priėmimas atitinka formalius sprendimo priėmimo reikalavimus: ar yra informuojama apie sprendimo priėmimą, ar egzistuoja dokumentų kontrolė, ar yra numatyta dokumentų įforminimo tvarka?*
- *ar anksčiau rizikos analizę atlikusios revizijos (auditas) buvo nustačiusios veiklos trūkumų?*
- *informacijos ir patarimų teikimas įmonės vadovybei ir kitiems darbuotojams;*
- *galimų korpucinio pobūdžio nusikalstamų veikų, korpucijos signalų stebėjimas;*
- *esant pagrįstam korpucijos įtarimui, patarimų teikimas atsakingiems darbuotojams, kurie atlieka vidinį išaiškinimą;*
- *darbuotojų apmokymas ir kvalifikacijos kėlimas: kaip dažnai, kokie mokymai, kaip nustatomas poreikis ir pan.;*
- *ir kt. ir pan.*

Atsižvelgiant į analizės gautus duomenis bei rizikos faktorius, teikiame tokias rekomendacijas:

1. Kelių transporto priemonių registravimo procedūros įgyvendinimo ir jos metu priimamų sprendimų kontrolės vertinimas

Transporto priemonių registravimo procedūros vertinimo metu buvo išanalizuotas transporto priemonių registravimo procedūros organizavimas ir jos įgyvendinimas pagal galiojančius teisės aktus. Transporto priemonių registravimo procedūros vertinimo metu buvo apsilankyta Vilniaus ir Kauno filialuose bei Kauno filialo Kaišiadorių grupėje, taip pat atliktos transporto priemonių registravimo procedūros įmonės darbuotojams apie tai nežinant, vėliau stebėta transporto priemonių registravimo procedūros įgyvendinimas vietoje bei įvertinta transporto priemonių registravimo metu naudojama techninė ir kita įranga.

Transporto priemonių registravimo procedūros vertinimo metu nustatyta, kad transporto priemonių registravimo procedūra vyksta 3 etapais: 1) vizualinis transporto priemonės patikrinimas (toliau – Vizualinis patikrinimas); 2) duomenų apie transporto priemonę patikrinimas (toliau – Duomenų patikrinimas); ir 3) transporto priemonės registravimas (toliau – Registravimas).

1 pav. Transporto priemonės registravimo procedūra.

Išanalizavus transporto priemonių registravimo procedūros organizavimą, nustatyta, kad pilna vienos transporto priemonės registravimo procedūra, apimanti visus tris etapus, yra vykdoma viename teritoriniame padalinyje, kurią atlieka arba skirtingi VĮ “Regitra” darbuotojai (filialuose vieni darbuotojai atlieka vizualinį patikrinimą, kiti – duomenų patikrą, treči - registravimą), arba tie patys darbuotojai visus etapus (grupėse visus etapus atlieka tas pats darbuotojas). Manome, kad transporto priemonių registravimo procedūros metu skirtinguose šio proceso etapuose priimamų sprendimų pavidimas vieno filialo darbuotojams ar net vienam darbuotojui, ypač didina korupcijos pasireiškimo riziką. Todėl, siūlome, transporto priemonių registravimo procedūros metu priimamus sprendimus, pagal galimybes, pavesti skirtingų filialų darbuotojams (pvz. vizualinis vertinimas ir sprendimas dėl faktinės transporto priemonės identifikacinių numerių atitikties dokumentams gali

būti pavedamas filialo, į kurį transporto priemonės savininkas pristato transporto priemonę, darbuotojui (-jams), o duomenų apie transporto priemonę ir jos savininką patikra ir sprendimas dėl duomenų atitikties – pavedamas kito filialo darbuotojui (-jams)) arba numatyti, kad vieno darbuotojo galutinį sprendimą dėl transporto priemonės registracijos turi patvirtinti to paties filialo ar grupės vadovas ar kitas darbuotojas (tai vadinamo “keturių akių principo” arba “autorizacijos” ir kontrolės proceso įgyvendinimas). Tokiu būdu, transporto priemonės registravimo proceso skirtinguose etapuose priimami sprendimai yra “išskaidomi” ir pavedami skirtingų filialų darbuotojams, užkertant kelią transporto priemonės savininkams galimybę daryti bet kokią poveikį šią procedūrą atliekančio darbuotojo priimamam sprendimui ir užtikrinamas sprendimo priėmimo kontrolės mechanizmas.

Be to, manome, kad turėtų būti svarstoma galimybė duomenų patikrinimą, esant tam tikriems kriterijams (pvz. registruojant brangius automobilius, kurių vertė yra didesnė nei 200 tūkst. Lt ar registruojant senovinius automobilius ir pan.) atlikti centralizuotai, t.y. pavesti pvz., tik Vilniaus filialo atsakingiems asmenims. Tokiu būdu, būtų užtikrinta didesnė šios procedūros kontrolė ir patikimumas.

Vertinimo metu nustatyta, kad transporto priemonės vizualiniame stebėjimui filialuose pasirenka pats darbuotojas savo nuožiūra (išlaikydamas eiliškumą), kas suteikia darbuotojui galimybę, esant galimai neteisėtam jo ir transporto priemonės savininko išankstiniam susitarimui, pasirinkti šio savininko transporto priemonę apžiūrai ir priimti galimai neteisėtą sprendimą dėl atitikties. Siekiant užkirsti kelią tokiai galimybei, manome, būtina kiekviename filiale įdiegti atsitiktinę transporto priemonių parinkimo apžiūrai sistemą, kuomet transporto priemonių savininkai vietoje įrengtame terminale ar kitomis priemonėmis registruojasi apžiūrai ir gauna atitinkamą aptarnavimo numerį, o transporto priemonių apžiūros eiliškumą ir priskirimą konkrečiam VĮ “Regitra” darbuotojui paskiria sistema nurodydama darbuotojui kliento aptarnavimo numerį. Tokią sistemą galima ir centralizuoti, t.y. užtikrinti, kad visi duomenys iš filialų sueitų į vieną sistemą, pvz. asančią Direkcijoje. Be to, būtina užtikrinti tokių duomenų analizę siekiant nustatyti galimus dėsningumus tarp transporto priemonės registruojančių savininkų (ypač tuos savininkus, kurie užsiima transporto priemonių prekybą ir registruoja per metus ne vieną transporto priemonę) ir darbuotojų atliekančių šių transporto priemonių Vizualinį patikrinimą ir/ar Duomenų patikrinimą ir tokiu pagrindu nustatyti galimą korupcijos pasireiškimo tikimybę.

Vertinimo metu taip pat pastebėta, kad kai kuriuose teritoriniuose padaliniuose 1 ir 2 transporto priemonės registravimo procedūros etape, į darbuotojų patalpas galėjo patekti (pateko) ir fiziniai asmenys, registruojantys transporto priemones, nors klientai turėjo būti aptarnaujami prie angaruose esančių langelių. Patalpose nėra įrengtų atitvarų (sienelių, langelių) klientams, nėra stebėjimo vaizdo kamerų, kodinių spynų įėjimams į tarnybinės patalpas. Todėl manome, kad darbuotojai nėra visiškai apsaugoti tiek nuo psichologinio, tiek nuo fizinio (pvz., procedūrų eiga ir

rezultatais nepatenkintų) klientų poveikio, taip pat nuo įrangos sugadinimo ar asmeninių daiktų vagysčių. Įvertinus tai, rekomenduojame 1 ir 2 transporto priemonės registravimo procedūros etapo atlikimui skirtose patalpose, pagal galimybes, įrengti vaizdo stebėjimo kameras, taip pat atitvarus ar kodines spynas, patekimui į tam skirtas patalpas. Be to, siūlome efektyviau užtikrinti taisyklių dėl asmenų, galinčių patekti į patalpas 1 ir 2 transporto priemonės registravimo procedūros etape, kontrolę.

2. Kelių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo procedūros įgyvendinimo ir jos metu priimamų sprendimų kontrolės vertinimas

2.1. Teorinių žinių patikros egzaminavimo procedūros įgyvendinimo ir jos metu priimamų sprendimų kontrolės vertinimas

Teorinių žinių patikros egzaminavimo procedūros vertinimo metu buvo išanalizuoti patikros egzaminavimo procedūros organziavimas ir jos įgyvendinimo atitiktis galiojanties teisės aktams. Teorinių žinių patikros egzaminavimo procedūros vertinimo metu taip pat buvo apsilankyta egzaminavimo klasėse Vilniaus ir Kauno filialuose, taip pat įvertinta egzaminavimo procedūrą vietoje ir egzaminavimo metu naudojama įranga (kompiuteriai ir pan.) bei šios procedūros įgyvendinimo kontrolės priemonės (klasėse įrengtos vaizdo stebėjimo kameros ir kitos). Atlikus įvertinimą, teorinių žinių patikros egzaminavimo procedūros organziavimas ir jos kontrolė, antikorpuciniu požiūriu, buvo įvertinta gerai.

Norime atkreipti dėmesį, kad egzaminavimo klasėse, darbuotojams tikrinant egzaminuojamų asmenų tapatybę, išlieka darbuotojų žmogiškojo faktoriaus klaidų galimybė (dėl nuovargio, darbų apimties, tyčinės veiklos ir kitų priežasčių) ir/ar galimybė darbuotojams piktnaudžiauti priimant į egzaminą kitą, nei prašymą priėmimo langelyje laikyti teorinių žinių patikros egzaminą, pateikęs asmenį, kadangi sprendimus dėl egzaminuojamo asmens tapatybės nustatymo pagrinde priima vienas darbuotojas. Pasaulinėje korupcinių nusikaltimų išaiškinimo praktikoje yra pasitaikę eilę nesąžiningo egzaminavimo atvejų, kuomet atsakingi darbuotojai į teorinių žinių patikros egzaminus priimdavo kitus asmenis, nei asmenis pateikusius prašymus laikyti egzaminą (pvz. buvo atvejų, kai skirtingų asmenų teorinių žinių patikros egzaminus laikydavo vienas ir tas pats asmuo, dirbantis “tarpininku”). Lietuvos korupcinių nusikaltimų tyrimo praktikoje taip pat yra pasitaikę, atveju kuomet asmenims, kurie net nedalyvavo teorinių žinių patikros egzaminuose, buvo teigiamai įvertinta jų teorinių žinių patikra.

Todėl, įvertinus galimą korupcijos pasireiškimo riziką netinkamai identifikuojant egzaminuojamų asmenų tapatybę, siūlome papildomai į šį procesą įtraukti šios procedūros kontrolę užtikrinančius darbuotojus, t.y. padalinių vadovus ar kitus atsakingus asmenis, kurie pakartotinai atliktų egzaminuojamų asmenų tapatybės sutikrinimą prieš ar po egzamino. Egzaminuojamų

asmenų tapatybės nustatymas turėtų apimti du etapus: egzaminuojamo asmens tapatybės identifikavimą pagal pateiktus tapatybę patvirtinančius dokumentus; ir egzaminuojamo asmens faktinio dalyvavimo egzamine fiksavimą. Pirmąjį etapą - egzaminuojamo asmens tapatybės identifikavimą pagal pateiktus tapatybę patvirtinančius dokumentus, siūlome pavesti atlikti darbuotojams organizuojantiems egzaminą, o šios procedūros kontrolę pavesti užtikrinti kitam darbuotojui (jo vadovui ar vadovo įgaliotam asmeniui). Egzaminuojamo asmens faktinio dalyvavimo egzamine fiksavimą siūlome užtikrinti techninėmis priemonėmis, pvz. prie kiekvieno kompiuterio ekrano įrengiant optinę kamerą, kuri fiksuotų (fotografuotų) egzaminuojamo asmens dalyvavimo egzamine faktą (pradedant egzaminą ir/ar jį baigiant). Be to, siekiant efektyviai valdyti didelius egzaminuojamų asmenų srautus, egzaminuojamų asmenų tapatybės patikrai atlikti ir egzaminuojamo asmens faktinio dalyvavimo egzamine fiksavimui užtikrinti, rekomenduojame ateityje egzaminavimo klasėse įdiegti supaprastintas biometrines⁶ programas, galinčias tuo pačiu metu fiksuoti atvykusio egzaminuojamojo asmens veidą ir jį sutapatinti su darbuotojui pateiktais asmens tapatybę patvirtinančiais dokumentais bei užfiksuoti jo buvimo egzamine faktą. Pasaulinėje ir Lietuvos teisėsaugos institucijų veikloje jau šiuo metu yra naudojamos įvairios analoginės sistemos ir programos: „Registruotų keliautojų programa“⁷, „Veido atpažinimo sistema“⁸ ar „VSATIS“⁹. Tokia programa taip pat galėtų būti sujungta su vieninga teisėsaugos institucijų duomenų sistema, kuri leistų identifikuoti paieškomus, kardomuosius apribojimus turinčius ir kitus asmenis.

2.2. Transporto priemonių vairuotojų praktinio egzaminavimo procedūros įgyvendinimo ir jos metu primamų sprendimų kontrolės vertinimas

Praktinio egzaminavimo procedūros vertinimo metu buvo išanalizuota praktinio egzaminavimo procedūros organizavimas ir jos įgyvendinimo atitiktis galiojantiems teisės aktų reikalavimams. Praktinio egzaminavimo procedūros vertinimo metu buvo taip pat apsilankyta Vilniaus ir Kauno filialų praktinio vairavimo egzaminavimo vietose, atliktas praktinio vairavimo egzaminavimo stebėjimas ir techninės įrangos (vaizdo stebėjimo įrangos ir kitų priemonių), naudojamos egzaminavimo metu, įvertinimas.

⁶ Biometrija išvertus iš senovės graikų kalbos bios reiškia gyvybė, metron – matuoti; sujungę šiuos žodžius gauname pavadinimą „gyvybės matavimas“. Pirštų atspaudų skaitymas, dar žinomas daktiloskopijos vardu, buvo bene pirmasis vadinamosios biometrijos metodas. Pasaulyje šiuo metu yra naudojama ir toliau tobulinama daugybė biometrinių sistemų rūšių: veido atpažinimas, pirštų antspaudų skenavimas, plaštakos geometrijos matavimas, rainelės atpažinimas, delno skanavimas, parašo analizė, balsoatpažinimas ir kt. Elektroninis žmogaus atpažinimas – būda ir galimybės. El žurnalas Technologijos.lt. Internetinė prieiga <http://www.technologijos.lt/n/mokslas/biotechnologijos/S-28150>

⁷ Registruotų keliautojų programa. Pažangiai valdomos sienos. Judumo ir saugumo didinimas. European Commission - IP/13/162 28/02/2013. Internetinė nuoroda http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-162_lt.htm

⁸ Veido atpažinimo sistemos. Ryšių technikos naujienos. El.žurnalas. Internetinė prieiga <http://rtn.elektronika.lt/rtn/0202/saugesnis.html>

⁹ VSATIS, susidedančią iš aparatinės dalies, specialios techninės įrangos, sisteminės programinės įrangos, taikomosios programinės įrangos bei duomenų. Ši informacinė sistema veikia pasienio kontrolės punktuose, užkardose, rinktinėse (Vilniaus, Varėnos, Lazdijų, Pagėgių, Pakrančių apsaugos, Ignalinos) bei VSAT štabe. Sistema užtikrina automobilių kelių, jūros, geležinkelių, oro uostų pasienio kontrolės punktų bei Kaliningrado tranzito pasienio kontrolės punktų darbą. Internetinė svetainė Atea.lt. Internetinė prieiga http://atea.lt/success_story/pasienyje-atpazins-kiekvienu/

Atlikus įvertinimą transporto priemonių vairuotojų praktinio egzaminavimo procedūros įgyvendinimo reglamentavimas ir įgyvendinimo kontrolė, antikorpuciniu požiūriu, buvo įvertinta gerai.

Transporto priemonių vairuotojų praktinio vairavimo egzaminavimo metu naudojamos automobiliuose įrengti vaizdo įrašymo įrenginiai yra puikus pavyzdys, kaip galima sumažinti žmogiškojo faktoriaus antikorpuciniu požiūriu rizikos laipsnį. Vis dėl to, mūsų nuomone, vaizdo įrašymo įrenginiai ir kitos techninės priemonės turėtų būti įdiegtos visose transporto priemonėse (ne tik lengvuosiuose automobiliuose), kurios yra naudojamos egzaminuojant praktinį vairavimą.

Kitas svarbus aspektas yra tai, kad visų rūšių transporto priemonės, su kuriomis laikomas praktinis vairavimo egzaminas (pvz., C, C1, B, E, D), pagal galimybes turėtų būti VI "Regitra" nuosavybė, o ne kitų trečiųjų šalių, ypač šalių suinteresuotų savo klientų teigiamais rezultatais (mokymus organizuojančių įmonių – vairavimo mokyklų, kurioms kartais tai pat priklauso ir vairavimo egzaminui skirtos aiškelės) nuosavybė.

Mūsų manymu, siekiant mažinti korupcijos pasireiškimo riziką, svarstyтина galimybė, vairavimo mokyklų instruktoriams uždrausti dalyvauti praktikos egzamine. Tokiu būdu būtų užkirstas kelias galimam praktinio vairavimo egzaminą priimančio darbuotojo poveikiui iš vairavimo mokyklų instruktorių pusės ar bet kokiam galimam jų tarpusavio neteisėtam susitarimui. Siekiant užtikrinti egzamino skaidrumą ir sąžiningumą, siūlome numatyti teisę filmuotą medžiagą taip pat gauti egzaminuojamam asmeniui, jo vairavimo mokyklos instruktoriui, ar esant ginčui nepriklausomam ekspertui.

Lietuvos korupcinių nusikaltimų tyrimo praktikoje buvo atvejų, kuomet vairavimo mokyklų savinininkų ir/ar instruktorių ir VI "Regitra" darbuotojų, priimančių transporto priemonių vairuotojų teorinių žinių patikros ir praktinio vairavimo egzaminus, neteisėti ryšiai užtikrindavo teigiamus teorinių žinių patikros ir praktinio vairavimo egzamino rezultatus ir tiems transporto priemonių vairuotojams, kurie neatitiko šiems egzaminams nustatytų reikalavimų. Todėl, siūlome nuolat analizuoti duomenis apie transporto priemonių vairuotojų teorinių žinių patikros ir praktinio vairavimo egzaminus siekiant nustatyti galimus dėsningumus tarp transporto priemonių vairuotojų mokymo įstaigas (vairavimo mokyklų, teikiančių transporto priemonių vairuotojams teorinius mokymus ir praktinių įgūdžių formavimą) ir darbuotojų priimančių šių mokymo įstaigų transporto priemonių vairuotojų teorinių žinių ir praktinio vairavimo egzaminų rezultatus ir tokiu pagrindu nustatyti galimą korupcijos pasireiškimo tikimybę.

3. Vairuotojų pažymėjimų ir valstybinių registracijos ženklų išdavimo ir keitimo procedūros įgyvendinimo ir su šia procedūra susijusių sprendimų priėmimo kontrolės vertinimas

Vairuotojų pažymėjimų ir valstybinių registracijos ženklų išdavimo ir keitimo procedūros vertinimo metu buvo išanalizuoti vairuotojų pažymėjimų ir valstybinių registracijos ženklų išdavimo ir keitimo procedūrų organizavimas ir jų įgyvendinimo atitiktis teisės aktų reikalavimams.

Vairuotojų pažymėjimų išdavimo ir keitimo procedūros vertinimo metu taip pat buvo apsilankyta Vilniaus filialo Viršuliškių grupėje ir atliktas vairuotojų pažymėjimų išdavimo ir keitimo procedūros stebėjimas bei techninės įrangos (fotokamerų, elektroninio parašo fiksavimo įrenginių ir kitų priemonių), naudojamos vairuotojų pažymėjimo išdavimo ir keitimo metu, įvertinimas. Be to, buvo apsilankyta Vilniaus filiale ir atliktas vairuotojų pažymėjimų išdavimo ir keitimo procedūros stebėjimas bei techninės įrangos (fotokamerų, elektroninio parašo fiksavimo įrenginių ir kitų priemonių), naudojamos vairuotojų pažymėjimo išdavimo ir keitimo metu, įvertinimas.

Atlikus vairuotojų pažymėjimų ir valstybinių registracijos ženklų išdavimo ir keitimo procedūrų reglamentavimo ir jų įgyvendinimo vertinimą, antikorupcinio požiūriu, įvertinta labai gerai. Pastabų dėl šių procedūrų organizavimo ir jų įgyvendinimo atitikties teisės aktų reikalavimams nėra.

4. Sprendimų priėmimo kontrolės vertinimas

VĮ „Regitra“ darbuotojų sprendimų, priimamų atliekant p (toliau – Procedūras), kontrolė šiuo metu yra įgyvendinama lokaliai kiekvieno VĮ „Regitra“ filialo viduje, filialo vadovams ar jų paskirtiems asmenis savo nuožiūra perpatikrinant darbuotojų priimamų sprendimų teisėtumą ir jų atitiktį vidaus teisės aktų reikalavimams. VĮ „Regitra“ darbuotojų priimamų sprendimų teisėtumo ir atitikties vidaus teisės aktų reikalavimams kontrolė taip pat yra įgyvendinama centralizuotai, kurią atlieka Direkcijos paskirti atsakingi asmenys (pvz. vidaus auditorius atlikdamas filialų veiklos vidaus auditus ir kiti asmenys).

Vertinant darbuotojų minėtų Procedūrų metu priimamų sprendimų kontrolės užtikrinimą VĮ „Regitra“ pasigendama kriterijų, pagal kuriuos atsakingi asmenys (filialų vadovai ar jų paskirti atsakingi asmenys ir/ar vidaus auditorius ir kiti Direkcijos paskirti atsakingi asmenys) pasirenka darbuotojų priimamus sprendimus ar atskiras procedūras ir jų metu priimamus sprendimus, kuriuos reikia pertikrinti. Nesant kriterijų, pagal kuriuos yra pasirenkami vertintini sprendimai ir/ar procedūros, teisė priimti sprendimą atlikti vieną ar kitą patikrą paliekama vienasmeniškai jį atliekančiam asmeniui, kuris gali sprendimą priimti vadovaudamasis subjektyviomis nuostatomis ir priimti netinkamą sprendimą (pvz, pasirinkti procedūras, kurios antikorupcinio požiūriu, yra mažiau rizikingos, neužtikrinant labiau rizikingų procedūrų metu priimamų sprendimų kontrolės).

Todėl, siekiant užtikrinti minėtų Procedūrų metu priimamų sprendimų kontrolę siūlome parengti ir patvirtinti VĮ „Regitra“ kelių transporto priemonių registravimo, kelių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo ir kitų minėtų procedūrų patikrinimo tvarką, kurioje numatyti kriterijus, pagal kuriuos būtų

pasirenkamos tikrintinos procedūros ir/ar jų metu priimami sprendimai (toliau – Procedūrų vertinimo atrankos kriterijai). Pasirenkant Procedūrų vertinimo atrankos kriterijus ir organizuojant procedūrų ir/ar jų metu priimamų sprendimų teisėtumo kontrolę, rekomenduojame:

- Kaip vienas iš galimų Procedūros vertinimo atrankos kriterijų gali būti nustatyta tikrintinų atskirų procedūrų procentinė dalis (pvz., VĮ „Regitra“ 2012 m. ataskaitoje nurodoma, kad Lietuvoje registruotų (M1) ar perregistruotų transporto priemonių skaičius 2011 m. yra 201.490, o 2012 m. – 186.969. Todėl galima nustatyti, kad per metus būtina patikrinti iki 1 proc. visų ar tam tikrų kelių transporto priemonių registravimo procedūrų ir jų metu priimtų sprendimų teisėtumą). Planinius tokių procedūrų ir jų metu priimamų sprendimų teisėtumo patikrinimus būtų tikslinga pavesti atlikti Direkcijos ar kitų, ne procedūras atlikusių, filialų vadovų paskirtiems atsakingiems asmenims arba juos pavesti atlikti vidaus auditoriui įtraukiant juos į filialų veiklos vidaus audito turinį.

- *Atsitiktinės atrankos* principu gali būti pasirenkami priimti sprendimai ir/ar procedūros, kurios korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimo metu, buvo nustatytos kaip didelę ar vidutinę riziką turinčios procedūros;

- Tiksliniai procedūrų ir/ar priimtų sprendimų teisėtumo tikrinimai gali būti atlikti gavus fizinių ar juridinių asmenų skundus, taip pat teisėsaugos ar kontrolės bei kitų institucijų užklausimus.

4. VĮ “REGITRA” KORUPCIJOS PREVENCIJOS POLITIKOS FORMAVIMO IR JOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMAS

VĮ “Regitra” korupcijos prevencijos politiką formuoja įmonės generalinis direktorius savo įsakymais paskirdamas atsakingus asmenis, nustatydamas vidaus tvarkas ir veiklos taisykles (VRM ministro 2011-01-17 įsakymu Nr. 1V-40 patvirtintos generalinio direktoriaus pareiginės instrukcijos 3.1. ir 3.11. punktuose numatytos funkcijos ir 4 punkte numatytos atsakomybės ribos).

Korupcijos prevencijos politikos formavimo srityje įmonės generalinis direktorius priėmė šiuos vidaus teisės aktus:

1. 2009-05-29 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-58 patvirtinta VĮ “Regitra” antikorupcinės veiklos programa;
2. 2011-05-07 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-57 įmonės vyriausiasis auditorius paskirtas laikinai vykdyti įmonėje viešųjų ir privačių interesų atitikties kontrolę (paskirtas atitikties pareigūnu);
3. 2011-06-05 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-117 patvirtintos įmonės darbuotojų viešųjų ir privačių interesų konflikto prevencijos taisyklės.

Minėtais vidaus teisės aktais buvo patvirtinta įmonės antikorupcinės veiklos programa, nustatyti antikorupcinės veiklos tikslai ir uždaviniai. Be to, patvirtintos įmonės darbuotojų viešųjų ir privačių interesų konflikto prevencijos taisyklės bei paskirtas už viešųjų ir privačių interesų atitikties kontrolę atsakingas asmuo (atitikties pareigūnas).

Įgyvendindamas korupcijos prevencijos priemones, vidaus auditorius atliekamų filialų veiklos auditų metu nuolat kontroliuoja viešųjų ir privačių interesų konflikto prevencijos taisyklių reikalavimų įgyvendinimą bei filialams teikia rekomendacijas dėl šios veiklos efektyvinimo. Tai atsispindi filialų veiklos vidaus ataskaitose ir rekomendacijų, pateiktų šiose ataskaitose, įgyvendinimo priemonių planuose (pvz. 2013 m. vasario 4 d. Vilniaus filialo veiklos vidaus audito ataskaitoje Nr. 2 ir 2013 m. kovo 4 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-54 patvirtintame rekomendacijų, pateiktų 2013 m. sausio 21 d. Valstybinio numerio ženklų GGT 777 išdavimo teisingumo vertinimo vidaus audito ataskaitoje Nr. 1 ir 2013 m. vasario 4 d. Vilniaus filialo veiklos audito ataskaitoje Nr 2 bei šios ataskaitos įgyvendinimo priemonių plane. Taip pat ir kitų filialų veiklos vidaus audito ataskaitose ir rekomendacijų, pateiktų šiose ataskaitose, įgyvendinimo priemonių planuose). Šalia kitų rekomendacijų, pateiktų veiklos vidaus audito ataskaitose, įgyvendinimo priemonių planuose yra numatyta rekomendacija susijusi su darbuotojų viešųjų ir privačių interesų konflikto įgyvendinimo kontrole – pakartotinai informuoti VĮ “Regitra” filialų darbuotojus apie VĮ “Regitra” darbuotojų viešųjų ir privačių interesų konflikto prevencijos taisyklių reikalavimus.

Įvertinus atliktus veiksmus bei siekiant galutinai suformuoti Korupcijos prevencijos politiką ir užtikrinti jos įgyvendinimo kontrolę rekomenduojame:

1. *Parengti VI „Regitra“ Korupcijos prevencijos politiką*, kurioje numatyti politikos formavimo tikslus, uždavinius ir principus, politikos įgyvendinimo ir kontrolės procesą, taip pat patvirtinti ją įgyvendinančią struktūrą ir atitinkamas vidaus taisykles;
2. Korupcijos prevencijos politika papildyti elgesio prieš korupciją taisyklėmis ir darbuotojų profesinės etikos (elgesio) kodeksu;
3. Korupcijos prevencijos politikos formavimui ir jo įgyvendinimo kontrolei užtikrinti sudaryti Antikorupcijos komisiją, taip pat parengti ir patvirtinti Antikorupcijos komisijos nuostatus ir sudėtį;
4. Kiekvienais metais, atsižvelgiant į įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją – Vidaus reikalų ministerijos patvirtintą šakinę (sektorinę) kovos su korupcija programą, parengti ir patvirtinti įmonės kovos su korupcija programą ir numatyti priemonių įgyvendinimo planą;
arba
prevencines priemones, mažinančias pasireikšti korupcijai ir darbuotojų piktnaudžiavimui, įtraukti į VI „Regitra“ strateginius planus (detaliau žiūrėti žemiau punktą 2.1.2. - Kovos su korupcija programa).
5. Užtikrinti nepertraukiamą Prevencijos įstatyme numatytų priemonių (korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo, teisės aktų ir/ar jų projektų įgyvendinimo antikorupcinio vertinimo ir kitų priemonių), taip pat Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnybos įstatyme numatytų priemonių (interesų deklaravimo, etikos elgesio normų laikymosi ir kitų priemonių) bei profesinės etikos (elgesio) normų įgyvendinimą ir įgyvendinimo kontrolę;
6. Kovos su korupcijos programos priemonių planui įgyvendinti, taip pat Prevencijos įstatyme bei Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatyme numatytoms priemonėms bei profesinės etikos (elgesio) normoms įgyvendinti paskirti atsakingus asmenis (korupcijos prevencijos pareigūnus ir atitikties pareigūną (-us));
7. Darbuotojų, paskirtų atsakingais už kovos su korupcijos programos priemonių plano, korupcijos prevencijos bei viešų ir privačių interesų atitikties įgyvendinimą ir kontrolę, pareigybės aprašymus papildyti atitinkamomis funkcijomis ir atsakomybės ribomis;
8. Parengti darbuotojų, pvz. 3 metų laikotarpiui, mokymų korupcijos prevencijos ir tarnybinės etikos (viešųjų ir privačių interesų derinimo bei profesinės etikos (elgesio) normų) įgyvendinimo srityse (toliau – Antikorupcinių mokymų) planą.

Toliau pateikiamos rekomendacijos pagal konkrečias Prevencijos bei Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymuose numatytas įgyvendintinas priemonės.

4.1. Korupcijos prevencijos priemonių pagal Korupcijos prevencijos įstatymo nuostatas įgyvendinimo vertinimas

2011-05-07 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-57 atsakingu už viešųjų ir privačių interesų atitikties kontrolės įgyvendinimą įmonėje paskirtas vyriausiasis auditorius. LR vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 9 str. 4 dalis nustato, kad: “vidaus auditorius, siekdamas išsaugoti objektyvumą, neturi dalyvauti nustatant bei įgyvendinant viešojo juridinio asmens, jam pavaldžių ir jo valdymo sričiai priskirtų viešųjų juridinių asmenų vidaus kontrolės, įskaitant finansų kontrolę, procedūras, tikrinant bei vertinant veiklą, už kurią jis buvo atsakingas mažiau kaip prieš vienerius metus, prieš pradėdamas eiti vidaus auditoriaus pareigas” (Žin., 2012, Nr. 123-5540). Todėl vidaus auditorius neturėtų įgyvendinti korupcijos prevencijos ar viešų ir privačių interesų derinimo įgyvendinimo ir/ar kontrolės funkcijas.

Vidaus auditorius negali būti atsakingu už viešų ir privačių interesų atitikties kontrolę ir/ar už korupcijos prevencijos įgyvendinimą bei kontrolę

Siekiant užtikrinti efektyvų ir nepertraukiamą parengtos įmonės Korupcijos prevencijos politikos, taip pat Prevencijos bei Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymų reikalavimų įgyvendinimą, siūlome tokią organizacinę struktūrą:

1. Sudaryti *Antikorupcijos komisiją*, kurios pagrindinis tikslas - formuoti Korupcijos prevencijos politiką (apimančią korupcijos prevencijos ir tarnybinės etikos normų - viešųjų ir privačių interesų bei etikos elgesio normų, įgyvendinimą), taip pat užtikrinti jos koordinavimo ir įgyvendinimo kontrolę. Į Antikorupcijos komisijos sudėtį siūlome įtraukti vieną iš įmonės vadovų (pvz. generalinio direktoriaus pavaduotoją), taip pat atstovus iš Teisės, Personalo ir Klientų aptarnavimo metodikos skyrių bei kelis atstovus iš įmonės filialų. Antikorupcijos komisija turi būti tiesiogiai pavaldi ir atskaitinga įmonės generaliniam direktoriui;
2. Paskirti *už kovos su korupcija programos priemonių plano įgyvendinimą atsakingus darbuotojus*. Visuose įmonės filialuose paskirti po vieną darbuotoją atsakingą už kovos su korupcija programos priemonių plano įgyvendinimą, kuriems pavesti įgyvendinti įmonės kovos su korupcijos programoje numatytas korupcijos prevencijos priemones filialų

veiklose. Už korupcijos prevencijos programos įgyvendinimą atsakingi pareigūnai turi būti atskaitingi Antikorupcijos komisijai;

3. Priimti už korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimą atsakingą (-us) darbuotoją (-us) – korupcijos prevencijos ar korupcijos rizikos valdymo pareigūną, kuris būtų atsakingas tik už Prevencijos įstatyme numatytų priemonių (kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo plano rengimo ir vykdymo kontrolės, korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo, teisės aktų ir/ar jų projektų antikorupcinio vertinimo ir kitų priemonių) įgyvendinimą. Rekomenduojame įkurti naują etatą arba padidinti Teisės skyriaus etatų skaičių ir priimti darbuotoją (-us), atsakingą už korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimą. Jis turėtų būti tiesiogiai pavaldus generaliniam direktoriui (arba Teisės skyriaus vadovui, jei etatas įkuriamas šiame skyriuje), o už korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimą taip pat atskaitingas ir Antikorupcijos komisijai;
4. Priimti ar paskirti *atitikties pareigūną*, kuris būtų atsakingas už Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatyme numatytų priemonių bei profesinės etikos (elgesio) taisyklių įgyvendinimą ir kontrolę. Atitikties pareigūnas galėtų būti priimtas 0,5 etatui arba jis turėtų būti paskirtas iš Personalo skyriuje dirbančių asmenų. Jis gali būti tiesiogiai pavaldus Personalo skyriaus vadovui, o už atitikties įgyvendinimą taip pat atskaitingas ir Antikorupcijos komisijai.

4.1.1. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str.) vertinimas

Mūsų nuomone, remiantis turimais duomenimis, ši prevencinė priemonė nėra vykdoma.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktorius 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis (Žin., 2011, Nr. 60-2877) bei siekiant nuolatos mažinti sąlygas pasireikšti korupcijai ar kitiems nesąžiningo darbuotojų veiksams, mažinančius įmonės pasitikėjimą, korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas, kaip VĮ „Regitra“ procedūrų antikorupcinis vertinimas, turi būti atliekamas nuolatos.

Organizuojant Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo įgyvendinimą rekomenduojame:

1. Patvirtinti, atsižvelgiant į įmonės veiklos ypatumus, parengtą (adaptuotą) VĮ „Regitra“ korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo įgyvendinimo tvarką;
2. Nustatyti kriterijus, pagal kuriuos bus pasirenkamos įmonės veiklos srytys ir planuojamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas;

3. Kiekvienais metais parengti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo planą ir kontroliuoti jo įgyvendinimą;

4. Organizuoti darbuotojų, atsakingų už korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo įgyvendinimą, įvadinius mokymus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo srityje (apmokėti, kaip taikyti VI „Regitra“ patvirtintą korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo įgyvendinimo tvarką) ir nuolat ugdyti šių darbuotojų praktinius įgūdžius įgyvendinant šią Prevencijos įstatyme numatytą priemonę.

Rekomenduojama pasirinkti ir vertinti tik po vieną labiausiai rizikingiausią korupcijos požiūriu veiklos sritį (procedūrą), o ne visas iš karto.

Galimi keli variantai, kaip vertinti procedūras antikorupciniu požiūriu:

1) Kiekvienais metais sudaroma laikina darbo grupė (komisija) – *tradicinis būdas*;

2) Paskiriami atsakingi asmenys (centralizuotai), kurių funkcijos reglamentuojamas pareigybių aprašyme. Darbas organizuojamas vidaus audito principais, paskyrus atsakingus asmenis – *tradicinis dažniausiai taikomas būdas*;

3) Korupcijos pasireiškimo rizikos vertinimo procesas, kaip sudėtine dalis gali būti įdiegta diegiant Kokybės vadybos sistemą, atitinkančią LST EN ISO 9001:2008 standarto reikalavimus. Pavyzdžiui, Lenkijos Respublikoje jau nuo 2008 metų kartu su kokybės vadybos sistemomis yra diegiama ir korupcijos rizikos valdymo sistema (angl. „Counteracting Corruption Risks“) – *pažangesnis būdas*.

Mūsų nuomone, atsižvelgiant į procedūrų atsparumą korupcijai, efektyviausias ir rekomenduotinas aukščiau, 3 punkte, minimas variantas.

4.1.2. Kovos su korupcija programos (Korupcijos prevencijos įstatymo 7 str.) įgyvendinimo vertinimas

Mūsų nuomone, remiantis turimais duomenimis, ši prevencinė priemonė vykdoma nepakankamai.

VI „Regitra“ generalinis direktorius 2009 m. gegužės 29 d. įsakymu Nr. V-58 patvirtino antikorupcinę programą.

Įvertinus šią programą, rekomenduojame:

1) atnaujinti programą pagal Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2008-12-31 d. įsakymu Nr. 2- 369 patvirtinta Savivaldybės korupcijos prevencijos programos rengimo metodiką (*tradicinis būdas*) **arba**

2) panaikinti programą, o prevencines priemones, mažinančias pasireikšti korupcijai ir darbuotojų piktnaudžiavimui, įtraukti į VI „Regitra“ strateginius planus (*pažangesnis būdas*).

Pirmuoju atveju, VI „Regitra“ kovos su korupcija programa, kaip instucinė kovos su korupcija programa pagal Prevencijos įstatymo 7 straipsnio nuostatas, turi atitikti Vidaus reikalų

ministerijos šakinę (sektorinę) programą bei Nacionalinę kovos su korupcija programos nuostatas, t.y. priemonės parengtos atsižvelgiant į šakinę (sektorinę) programą arba perkeltos iš jos. Konkrečios korupcijos prevencijos priemonės turi būti nustatytos programos priemonių įgyvendinimo plane. Antruoju atveju, siekiant sumažinti korupcijos riziką korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu išskirtose veiklos srityse, būtina parengti ir strateginiame ir/ar metų įmonės veiklos plane numatyti korupcijos prevencines priemones, mažinančias korupcijos pasireiškimo riziką.

Mūsų nuomone, atsižvelgiant į procedūrų atsparumą korupcijai, efektyviausias, ekonomiškiausias bei rekomenduojamas aukščiau, 2 punkte, minimas variantas.

Organizuojant kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo plano parengimo ir įgyvendinimo kontrolę rekomenduojame:

1. Patvirtinti, atsižvelgiant į įmonės veiklos ypatumus, parengtą (adaptuotą) VĮ „Regitra“ kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo plano rengimo ir įgyvendinimo tvarką;

2. Nustatyti kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo plano parengimo ir suderinimo su Antikorupcijos komisija bei patvirtinimo terminus;

3. Kiekvienais metais parengti kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo planą einamiesiems metams ir kontroliuoti jo įgyvendinimą;

4. Organizuoti darbuotojų, atsakingų už kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo plano parengimą ir įgyvendinimą, įvadinius mokymus šioje srityje (apmokyti, kaip taikyti VĮ „Regitra“ patvirtintą kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo plano rengimo ir įgyvendinimo tvarką) ir nuolat ugdyti šių darbuotojų praktinius įgūdžius įgyvendinant šią Prevencijos įstatyme numatytą priemonę.

4.1.3. Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimo (Korupcijos prevencijos įstatymo 8 str.) įgyvendinimo analizė

Mūsų nuomone, remiantis turimais duomenimis, ši prevencinė priemonė nėra vykdoma.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktorius 2007 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. 2-250 patvirtintomis teisės aktų ir teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklėmis (Žin., 2012, Nr. 11-490) bei siekiant nuolatos mažinti priežastis pasireikšti korupcijai ar kitiems nesąžiningo darbuotojų veiksams, nuolat turi būti atliekamas VĮ „Regitra“ rengiamų ir priamų teisės aktų ir jų projektų antikorupcinis vertinimas.

Organizuojant teisės aktų ar jų projektų antikorupcinį vertinimą rekomenduojame:

1. Patvirtinti, atsižvelgiant į įmonės veiklos ypatumus, parengtą (adaptuotą) VĮ „Regitra“ teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo įgyvendinimo tvarką;

2. Nustatyti kriterijus, pagal kuriuos bus pasirenkami teisės aktai ar jų projektai ir planuojamas jų antikorpucinis vertinimas;

3. Kiekvienais metais parengti planuojamų priimti teisės aktų ar jų projektų antikorpucinio vertinimo planą ir kontroliuoti jo įgyvendinimą. Teisės aktų ar jų projektų antikorpucinio vertinimo planą būtina papildyti teisės aktais ar jų projektų, kurie yra rengiami pagal poreikį ir atitinka patvirtintus kriterijus;

4. Organizuoti darbuotojų, atsakingų už teisės aktų ar jų projektų antikorpucinio vertinimo įgyvendinimą, įvadinius mokymus šioje srityje (apmokyti, kaip taikyti VĮ „Regitra“ patvirtintą teisės aktų ar jų projektų antikorpucinio vertinimo įgyvendinimo tvarką) ir nuolat ugdyti šių darbuotojų praktinius įgūdžius įgyvendinant šią Prevencijos įstatyme numatytą priemonę.

4.1.4. Informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, pateikimo (Korupcijos prevencijos įstatymo 9 str.) vertinimas

Mūsų nuomone, remiantis turimais duomenimis, ši prevencinė priemonė nėra vykdoma.

Prevencijos įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „informacija apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje **ar įmonėje**, (toliau – asmuo) **pateikiama į pareigas asmenį skiriančiam ar paskyrusiam valstybės ar savivaldybės įstaigos ar įmonės vadovui, kolegialiam valdymo organui** arba valstybės politikui (toliau – į pareigas asmenį skiriantis ar paskyręs subjektas) siekiant įvertinti asmens patikimumą ir mažinti korupcijos pasireiškimo tikimybę valstybės ar savivaldybės įstaigose ar įmonėse. Informacija apie asmenį renkama, teikiama ir vertinama neatsižvelgiant į tai, ar jis atitinka įstatymuose numatytus specialius nepriekaištingos reputacijos reikalavimus, ar ne“.

Šiame straipsnyje nustatytas subjektų ratas, kuriems asmenims patikimumo įvertinimas yra privalomas, tačiau, mūsų nuomone, VĮ „Regitra“ **motyvuotu prašymu gali** kreiptis į Specialiųjų tyrimų tarnybą dėl dirbančiųjų patikimumo. Toks kreipimasis nėra privalomas, tačiau leistų apsaugoti VĮ „Regitra“ reputaciją ir užtikrinti korupcijos priežasčių šalinimą atrenkant nepriekaištingos reputacijos darbuotojus.

Kita vertus, asmenims, siekiantiems eiti VĮ „Regitra“ **pareigas, toks patikrinimas turėtų būti privalomas, ypač asmenimis, kurie nori eiti (pretenduoja užimti) vadovaujančias pareigas.**

4.1.5. Visuomenės švietimo ir antikorupcinių mokymų (Korupcijos prevencijos įstatymo 10 str.) organizavimo vertinimas

Mūsų nuomone, remiantis turimais duomenimis, ši prevencinė priemonė nėra vykdoma.

2.1.5.1 Antikorupciniai mokymai:

Darbuotojai turi būti informuojami, apie korupcijos pasireiškimo galimybes ir apie korumpuoto elgesio pasekmes. Darbuotojai turi susipažinti su taisyklėmis ir vertybėmis grįstais etikos reikalavimais, kurie nurodo kaip reaguoti ir kokių priemonių turi imtis darbuotojas, atsiradus pagrįstam bet kokiam įtarimui. Apmokymuose turi būti patikrinama, ar darbuotojai žino korupcijos pasireiškimo formas, korupcijos keliamą pavojų, korupcijos prevencijos priemones, taip pat korumpuoto elgesio pasekmes (daugiau skaityti 2.2. skyriuje „Profesinės etikos reikalavimai“).

Rekomenduojame parengti darbuotojų 3 metų mokymų korupcijos prevencijos ir tarnybinės etikos įgyvendinimo srityse (toliau – Antikorupcinių mokymų) planą. Antikorupcinių mokymų planas turi apimti teorinius ir praktinius darbuotojų mokymus korupcijos prevencijos (pagal Prevencijos įstatymo reikalavimus) ir tarnybinės etikos - viešųjų ir privačių interesų derinimo (pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo reikalavimus) ir profesinės etikos (elgesio) normų (pagal parengto ir patvirtinto VI „Regitra“ profesinės etikos (elgesio) kodekso reikalavimus), įgyvendinimo ir kontrolės srityse.

Antikorupcinius mokymus darbuotojams organizuoti siūlome tokiais lygiais:

1. *Įvadiniai mokymai* (iki 16 akad. val.) pradedantiems dirbti darbuotojams. Mokymų tikslas – suteikti teorines žinias apie korupcijos prevencijos ir tarnybinės etikos kontrolės sistemą Lietuvoje, jos struktūrą, reikalavimus korupcijos prevencijos ir tarnybinės etikos prevencinių priemonių įgyvendinimui, jų taikymo ypatumus;

2. *Tęstiniai praktiniai mokymai* (kiekvienais metais iki 8 akad. val.) dirbantiems darbuotojams. Mokymų tikslas - formuoti darbuotojų praktinius įgūdžius (praktinis mokymų pobūdis turi būti ne mažesnis kaip 60 % visų mokymų) atpažinti korupcines veikas ir tarnybinės etikos pažeidimus bei gebėti jų nustatyti priežastis, taikyti konkrečias korupcijos ir tarnybinės etikos mažinimo priemones, šalinti jų pasekmes. Mokymų metu darbuotojai yra supažindinami su teisės aktų pakeitimais, teisės aktų taikymo praktika, taip pat supažindinami su naujienomis pasaulinėje korupcijos prevencijos ir tarnybinės etikos normų taikymo praktikoje, bei praktinių užduočių pagrindu yra nagrinėjamos praktinės probleminės situacijos susidaranti įgyvendinant paskirtas funkcijas;

3. *Specializuoti mokymai* (kiekvienais metais nuo 8 iki 16 akad. val. arba atsiradus poreikiui) už korupcijos prevencijos įgyvendinimą atsakingiems darbuotojams. Mokymų tikslas - formuoti darbuotojų praktinius įgūdžius (mokymų praktinis pobūdis turi būti ne mažesnis kaip 80 % visų mokymų) įgyvendinant konkrečias korupcijos prevencijos ir tarnybinės etikos pažeidimų

mažinimo priemonės (pvz. pagal mokymų programą - ”Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo atlikimo taktiniai aspektai” ar “Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo atlikimo problematika ir įgyvendinimo praktiniai aspektai” bei pagal kitas mokymų programas). Specializuotų mokymų metu su už korupcijos prevencijos įgyvendinimą atsakingais darbuotojais yra nagrinėjamos praktinės darbinės situacijos ir priemonių taikymo praktiniai aspektai, taip pat apžvelgiama priemonių taikymo praktika kitose institucijose ir ugdomi praktiniai jų įgūdžiai įgyvendinant konkrečias prevencijos priemones.

2.1.5.2 Antikorupcinės veiklos viešinimas

Dažniausiai Lietuvos biudžetinės įstaigos interneto svetainėse teikia informaciją apie vykdomą korupcijos prevenciją, ataskaitas, atsakingus žmones ir pan. Įvedus VĮ „Regitra“ interneto svetainėje (laukelyje *paieška*) žodį „korupcija“, rezultatų paieškos sistema nepateikė.

2 pav. Paieškos dėl žodžio „korupcija“ rezultatai.

Veiklos viešinimas apie korupcijos prevenciją ir jos rezultatus, ekspertų nuomone, yra dvejopa, daugiau kritiška, nes formuojama neigiama vieša nuomonė. Specialiųjų tyrimų tarnybos nuomonė yra kita – turi būti informacija apie korupcijos vykdomą prevenciją.

Siekiant didinti VĮ „Regitra“ reputaciją ir darbuotojų įvaizdį, svetainėje turi skelbiama informacija, kuri atitinka *skaidrumo ir pasitikėjimo standartus*. Pavyzdžiui, VĮ “Regitra” interneto svetainėje įdėti STT „banerį“, kuris skelbtų: „*Jei susidūrei su korupcija, nedvejok, pranešk STT*“.

2.1.5.3 Anoniminis pasitikėjimo telefonas

VĮ „Regitra“ interneto svetainėje nurodoma, kad „*informaciją apie galimai neteisėtus veiksmus, susijusius su transporto priemonių registravimu, registru duomenų teikimu, vairuotojų egzaminavimu ir vairuotojo pažymėjimų išdavimu, prašome pranešti pasitikėjimo telefonu (8 5) 215 2511. Anonimiškumas garantuojamas. Pranešdami informaciją apie galimą pažeidimą, nurodykite kuo tikslesnę pažeidimo (veiksmo) vietą, laiką bei turimą informaciją apie pažeidėją (vardą, pavardę). Apibūdinkite pažeidimo pobūdį. Prašome nurodyti savo telefoną ir (ar) elektroninio pašto adresą aplinkybėms patikslinti. Jūsų informaciją išanalizuos kompetentingi VĮ „Regitra“ darbuotojai. Dėkojame už bendradarbiavimą*”.

Įvertinus procesus (pokalbiai bendru informacijos telefonu (8-700-55151) ir pasitikėjimo telefonu (8-5-2152511)), reglamentuojančius tokios informacijos priėmimą ir darbą su ja, teikiame šiuos **siūlymus**:

1. Informacija apie neteisėtus darbuotojų veiksmus turi būti gaunama įvairiomis priemonėmis, pvz., el. laiškas, specialia pranešimo forma interneto svetainėje ir pan.
2. Turi būti patvirtinta tokios informacijos gavimo, naudojimo, administravimo taisyklės.
3. Skubiai turi būti reaguojama į tokios informacijos gavimo momentą.
4. Darbuotojai, dirbantys bendruoju informacijos telefonu, visada privalo pranešėjus nukreipti pas atsakingus asmenis. Visi darbuotojai privalo žinoti, kaip atskirti pranešimus dėl darbuotojų galimai nesąžiningų veiksmų.
5. Visi pranešimai dėl VĮ „Regitra“ darbuotojų veiksmų teisėtumo turi būti nagrinėjami centralizuotai ir, esant poreikiui, nedelsiant perduodami teisėsaugos institucijoms.

4.1.6. Asmenų, vykdančių korupcijos prevencijos politiką, funkcijų detalizavimo analizė

Bet kokių korupcijos prevencijos priemonių veiksmingumas priklauso nuo daugelio sąlygų ir neabejotinai viena iš jų – žinios ir profesinė kvalifikacija.

Korupcijos prevencija ir profesinės etikos (elgesio) normų funkcijos apibrėžtos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 19 d. nutarimu Nr. 607 (Žin., 2004, Nr.83-3015) patvirtintomis Padalinių ir asmenų, valstybės ar savivaldybių įstaigose vykdančių korupcijos prevenciją ir kontrolę, veiklos ir bendradarbiavimo taisyklėmis¹⁰ ir Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2011 m. sprendimu patvirtina pavyzdiniu atitikties pareigūno (institucijos vadovo įgalioto atstovo) pareigybės aprašymu¹¹.

Minėti teisės aktai apibrėžia apie 35 korupcijos prevencijos ir profesinės etikos (elgesio) funkcijas, kurių įgyvendinimui turi būti sudaryta tinkama organizacinė struktūra ir priimti nauji darbuotojai ar tinkamai fukcijos padalintos dirbantiesiems.

Mūsų nuomone, tinkamai įgyvendinti aukščiau aprašytas funkcijas, VĮ „Regitra“ turėtų būti numatyti 4 savarankiški etatai, tačiau pagal rizikos laipsnį įmonės veiklos srityse, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, mūsų manymu, galėtų būti numatytas 1,5 etato (1 etatas – korupcijos prevencijos ar korupcijos rizikos valdymo pareigūnui ir 0,5 etato – atitikties pareigūnui) arba šios funkcijos tinkamai padalintos dirbantiems asmenims.

¹⁰http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=233772&p_query=asmenys%2C%20vykdantys%20korupcijos%20prevencija%20%20&p_tr2=2

¹¹ http://www.vtek.lt/vtek/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=48

4.2. Tarnybinės etikos reikalavimų pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo nuostatas ir pasaulinę profesinės etikos (elgesio) normų taikymo praktiką įgyvendinimo vertinimas

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (OECD) yra pasisakiusi, kad tarnybinės pažeidimai nėra tapatūs korupcijai, tačiau sudaro galimybę ir palankią terpę korupcinio pobūdžio nusikalstamoms veikoms pasireikšti.

Profesinė etika yra gero administravimo pagrindas ir vienas svarbiausių instrumentų esminėms viešojo administravimo sritims tobulinti. Tarnybinės etikos valdymas yra atskira valdymo sritis, kurios negalima tapatinti su personalo, finansų ar informacijos valdymu. Demokratinių šalių praktika rodo, kad labiau verta investuoti į profesinės etikos valdymą, nei šalinti nesprendžiamų profesinės etikos problemų padarinius – korupcinių nusikaltimų baudžiamąjį persekiojimą ir neteisėtų, neteisingų sprendimų bei sugadinto įvaizdžio taisymą.

Profesinės etikos reikalavimus galima suskirstyti į 2 kategorijas:

- 1) **Taisyklėmis grįstus** – pavyzdžiui, nesinaudoti pareigomis asmeninei naudai gauti, nešališkai atlikti tarnybinės pareigas, nesinaudoti „vidine“ informacija ir nuosavybe asmeniniais tikslais, laikytis apribojimų pasibaigus tarnybai ir t. t.
- 2) **Vertybėmis grįstus** – pavyzdžiui, elgtis padoriai, pavyzdingai, pagarbiai ir t. t.

VĮ „Regitra“ atžvilgiu, **taisyklėmis grįsti reikalavimai** yra Klientų aptarnavimo standartas ir Valstybės įmonės „Regitra“ darbuotojų viešųjų ir privačių interesų konflikto prevencijos taisyklės. **Vertybėmis grįsti reikalavimai** numatyti Valstybės įmonės „Regitra“ darbo tvarkos taisyklėse.

Pažymėtina, kad profesinės etikos pažeidimai skiriasi savo pobūdžiu, pasekmėmis ir sunkumo laipsniu, todėl gali užtraukti **administracinę, civilinę ar net baudžiamąją atsakomybę.**

Lietuvos ir tarptautinė praktika rodo, kad institucijų vadovai ar jų įgalioti asmenys, žymiai efektyviau veikia tada, kuomet, kai ne tik „gaudo“ pažeidėjus, bet imasi prevencinių priemonių. Tokias priemones yra žinomos ir efektyviai taikomos Lietuvoje.

Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje numatytas subjektų ratas, kuriems taikomos minėto įstatymo nuostatos visa apimtimi. Nagrinėjamu atveju, asmenys, kurie dirba valstybės ir savivaldybių įmonėse (VĮ „Regitra“) bei turi turi administravimo įgaliojimus, privalo:

- 1) deklaruoti privačius interesus;
- 2) nusišalinti nuo visų klausimų svarstymo, jeigu tai sukelia interesų konfliktą;
- 3) laikytis atstovavimo apribojimų;
- 4) nepriimti dovanų;
- 5) nesinaudoti pareigomis asmeniniai naudai gauti;

- 6) pranešti apie darbo siūlymus, kurie sukelia interesų konfliktą;
- 7) laikytis apribojimų nutraukus darbo santykius su VĮ „Regitra“;
- 8) ir t.t...

Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatos visa apimtimi yra taikomos VĮ „Regitra“ *darbuotojams, kurie turi administravimo įgaliojimus*.

Įvertinus šiuos dokumentus ir jų atitiktį teisės aktų reikalavimams bei atlikus jų poveikio vertinimą įmonėje, rekomenduojame:

I. Dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo VĮ „Regitra“ efektyvinimo:

1) Atnaujinti VĮ „Regitra“ darbuotojų viešųjų ir privačių interesų konflikto prevencijos taisykles.

Pagal VĮ „Regitra“ specifiką, ekepertai parengė aukščiau minėto Įstatymo rekomendacijas (detales žr. Ataskaitos priedas Nr. 1). Šiose rekomendacijose aiškiai aprašytas „nusišalinimo institutas“, t.y. kaip darbuotojas nusišalino relaus ir potencialaus interesų konflikto atžvilgiu, dovanų teikimo ir gavimo apribojimai, tarnybinių teisių, atstovavimo bei apribojimai pasibaigus darbo santykiams su VĮ „Regitra“.

2) Generalinio direktoriaus įsakymu nustatyti išplėsti pareigybių sąrašą (detales žr. Ataskaitos priedas Nr. 1), kurie VĮ „Regitra“ darbuotojai privalo deklaruoti privačius interesus. Šiems darbuotojams Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatos taikomos visa apimtimi.

Pareigybių sąraše turi būti nurodytos VĮ „Regitra“ pareigybės, kurios turi administravimo įgaliojimus. Tokie įgaliojimai pagal teismų ir VTEK formuojamą praktiką – vidiniai ir viešieji. Vidinis administravimas pasireiškia įstaigos, institucijos, įmonės viduje, kai asmuo gali priimti sprendimus ir skirti pavedimus sau pavaldiems darbuotojams. Viešojo administravimo įgaliojimai suprantami, kaip skirti pavedimus sau nepavaldiems asmenims, įpareigoti juos atlikti tam tikrus veiksmus arba susilaikyti nuo tam tikrų veiksmų atlikimo.

3) Paskirti atsakingus asmenis („atitikties pareigūną“) **a)** už privačių interesų deklaravimo procesą ir **b)** už kitų Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi kontrolę.

II. Dėl etikos (elgesio) normų (principų) įgyvendinimo efektyvinimo:

1) Rekomenduojame VĮ „Regitra“ parengti ir adaptuoti darbuotojų (etikos) elgesio kodeką. Šiuo metu vertybėmis grįsti reikalavimai labai silpnai įgyvendinami arba etikos (elgesio) normas labai išsamiai reglamentuoti įmonės darbo tvarkos taisyklėse (šiuo metu silpnai).

2) Patvirtinti tyrimų tvarką dėl darbuotojų veiksmų atitikties teisės aktų nuostatomis. Šiuo metu tokios tvarkos nėra ir neaišku, kaip tokie tyrimai dėl darbuotojų elgesio yra atliekami.

3) Nuolat organizuoti darbuotojų mokymus dėl profesinės etikos reikalavimų laikymosi. Mokymus dėl vertybėmis grįstų reikalavimų organizuoti VĮ „Regitra“ pajėgomais, o dėl taisyklėmis grįstų reikalavimų samdyti išorės lektorius (ekspertus).

5. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

5.1. Dėl veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, mažinimo

Atlikus VĮ „Regitra“ veiklą (buvo vertintos šios veiklos sritys: kelių transporto priemonių ir jų vairuotojų registravimas; kelių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimas; ir vairuotojų pažymėjimų ir valstybinių registracijos ženklų išdavimas ir keitimas) reglamentinių *teisės aktų antikorupcinį vertinimą* galima konstatuoti:

1. Dalis teisės aktų sudaro sąlygas galimam piktnaudžiavimui, nepagrįstų sprendimų priėmimui ir diskrecijai. Pažymėtina, kad VĮ „Regitra“ priimtuose teisės aktuose šias antikorupcinius požyrius ydingas sąlygas sudaro nuostatos:

- Nepakankamai reglamentuotas sprendimų priėmimas tam tikrais teisės aktuose nenumatytais atvejais: kaip taisyklė, nenumatytais atvejais sprendimo priėmimo teisė suteikiama VĮ „Regitra“ struktūrinio padalinio (VĮ „Regitra“ filialo vadovui, viršininkui ar jį pavaduojančiam asmeniui, padalinio vadovui) vadovui;

- Nepakankamai reglamentuoti kolegialių organų (komisijų) veiklos pagrindai (konkretūs pasiūlymai ir rekomendacijos pateiktos vertinime);

- Nėra aiškių tam tikrų reikalavimų pagrindimų, todėl kai kurie reikalavimai yra pertekliniai (netikslingi).

2. Pastebėtina, kad svarbesnės antikorupcinio pobūdžio pastabos pateiktos poįstatyminiams teisės aktams, kurie reglamentuoja su VĮ „Regitra“ kompetencijai suteiktų funkcijų įgyvendinimu susijusias visuomeninio gyvenimo sritis. Pagal vertinimą tokias nuostatas sąlyginai galima suskirstyti į:

- nustatančias nepagrįstus (arba perteklinius) reikalavimus arba nepakankamus reikalavimus VĮ „Regitra“ funkcijas įgyvendinantiems darbuotojams;

- sudarančias sąlygas interesų konfliktui ir šališkų sprendimų priėmimui;

- neužtikrinančios poįstatyminių teisės aktų tikslų įgyvendinimo;

- sudarančios sąlygas sprendimus priimančių asmenų diskrecijai ir galimiems piktnaudžiavimams;

- nepakankamai paaiškinančios (detalizuojančios) įstatyminio lygmens teisės akto nuostatų įgyvendinimą.

Vertinime pateiktos rekomendacijos dėl VĮ „Regitra“ veiklą reglamentuojančių teisės aktų tobulinimo. Pastebėtina, kad dali rekomendacijų gali būti įgyvendinamos VĮ „Regitra“ priimamais teisės aktais. Kitais atvejais, atsižvelgdami į VĮ „Regitra“ Nuostatų 10.2 punktą, kad VĮ „Regitra“ turi teisę teikti savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai pasiūlymus dėl jos kompetencijai priskirtų funkcijų įgyvendinimo tobulinimo klausimais, o taip pat rengti su minėta

veikla susijusių teisės aktų projektus, siūlome išanalizuoti ir apibendrinti su mūsų pastebėjimais susijusių VI „Regitra“ praktinės veiklos problematikos aktualijas ir atitinkamoms valstybės institucijoms pateikti rekomendacijas dėl atitinkamų teisės aktų tobulinimo.

Atlikus procedūrų - *kelių transporto priemonių registravimo, kelių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo, vairuotojų pažymėjimų ir valstybinių registracijos ženklų išdavimo ir keitimo, atsparumo pasireikšti korupcijai vertinimą*, antikorpucinis jų vertinimas, mūsų nuomone, yra geras (atitikmuo – 8 balai (10 balų sistemoje). Vertinimas pagrįstas šiais kriterijais:

- veiklos procesai (atliekamas darbas) yra organizuojami elektroninėmis priemonėmis;
- stebėjimo sistema yra centralizuota;
- tinkamas klientų aptarnavimo standartas.

Vertinant antikorpuciniu požiūriu, procedūra – *transporto priemonių vairuotojų egzaminavimas*, mūsų nuomone, ji yra puikus pavyzdys Lietuvos ir užsienio viešajam sektoriui, kaip užtikrinti skaidrų veiklos įgyvendinimą ir užtikrinti jos įgyvendinimo kontrolę.

Toliau siekiant efektyvinti procedūrų - *kelių transporto priemonių registravimo, kelių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo, vairuotojų pažymėjimų ir valstybinių registracijos ženklų išdavimo ir keitimo*, organizavimą ir įgyvendinimo kontrolę rekomenduojame:

1. Procedūrose, kurių vykdymo metu sprendimus priima vienas darbuotojas, efektyviau taikyti “keturių akių principą” ir kitokį kontrolės (pvz. vadovo ar kito darbuotojo “autorizavimą”) mechanizmą (pvz. darbuotojų priimamus sprendimus dėl transporto priemonių registravimo grupėse, siūlome pavesti “patvirtinti” grupės vadovui ar kitam grupės darbuotojui);

2. *Centralizuoti kai kurių procedūrų įgyvendinimą* (transporto priemonių, kurių vertė didesnė nei 200 tūkst. Lt ar senovinių automobilių, registraciją pavesti pvz. tik Vilniaus filialo darbuotojams);

3. Transporto priemonių vizualiniai apžiūrai registruoti *įdiegti atsitiktinę transporto priemonių parinkimo apžiūrai sistemą*, kuri įmonės filiale įrengtame terminale ar kitomis prie sistemos prieigos priemonėmis, registruotų transporto priemonių savininkus apžiūrai ir išduotų atitinkamą aptarnavimo numerį, o sistema atsitiktine tvarka nustatytų transporto priemonių apžiūros eiliškumą ir priskirtų transporto priemonės apžiūrą konkrečiam VI “Regitra” darbuotojui. Centralizavus tokią sistemą, būtina atlikti tokioje sistemoje sukauptų duomenų analizę siekiant nustatyti galimus dėsningumus tarp transporto priemonės registruojančių savininkų (ypač tų savininkų, kurie užsiima transporto priemonių prekyba ir registruoja per metus ne vieną transporto priemonę) ir darbuotojų atliekančių šių transporto priemonių vizualinį patikrinimą ir/ar duomenų patikrinimą ir tokiu pagrindu nustatyti galimą korupcijos pasireiškimo tikimybę;

4. Transporto priemonės registravimo procedūros dalies – vizualiniam patikrinimui ir registracijai, atlikimui skirtose patalpose, pagal galimybes, *įrengti vaizdo stebėjimo kameras*,

atitvarus ar kodines spyneas, skirtas patekimui į šias patalpas. Be to, siūlome užtikrinti taisyklių dėl asmenų, galinčių patekti į tokias patalpas transporto priemonės registravimo procedūros metu, kontrolę, atliekant Direkcijos ar filialio vadovybės įgaliotiems asmenims planinius ir atsitiktinius patikrinimus;

5. Transporto priemonių vairuotojų, atvykstančių į terorinių žinių patikros egzaminą, identifikavimo kontrolei užtikrinti *pavesti filialių vadovus ar jų įgaliotus atsakingus asmenis pakartotinai atlikti egzaminuojamų asmenų tapatybės sutikrinimą prieš ir/ar po egzamino.* Egzaminuojamo asmens faktinio dalyvavimo egzamine fiksavimui siūlome *įrengti technines priemones,* pvz. prie kiekvieno kompiuterio ekrano įrengti optinę kamerą, kuri fiksuotų (fotografuotų) egzaminuojamo asmens dalyvavimo egzamine faktą (pradedant egzaminą ir/ar jį baigiant). Egzaminuojamų asmenų dideliems srautams valdyti, o būtent egzaminuojamų asmenų tapatybės patikrai atlikti ir egzaminuojamo asmens faktinio dalyvavimo egzamine fiksavimui užtikrinti, rekomenduojame egzaminavimo klasėse įdiegti supaprastintas biometrines¹² programas (pvz. „Registruotų keliautojų programą“¹³, „Veido atpažinimo sistemą“¹⁴ ar „VSATIS“¹⁵), galinčias tuo pačiu metu fiksuoti atvykusio egzaminuojamojo asmens veidą ir jį sutapatinti su darbuotojui pateiktais asmens tapatybę patvirtinančiais dokumentais bei užfiksuoti jo buvimo egzamine faktą;

6. *Visose* transporto priemonių vairuotojų praktinio vairavimo egzaminavimo metu *naudojamuose automobiliuose* (ne tik lengvuosiuose automobiliuose) *įrengti vaizdo įrašymo įrenginius ir kitas technines priemones,* skirtas šios procedūros kontrolei;

7. *Vairavimo mokyklų instruktoriams uždrausti dalyvauti transporto priemonių vairuotojų praktinio vairavimo egzaminavime;*

8. *Nuolat analizuoti duomenis apie transporto priemonių vairuotojų teorinių žinių patikros ir praktinio vairavimo egzaminus* siekiant nustatyti galimus dėsningumus tarp transporto priemonių vairuotojų mokymo įstaigas (vairavimo mokyklų, teikiančių transporto priemonių vairuotojams teorinius mokymus ir vairavimo praktinių įgūdžių formavimą) ir darbuotojų priimančių šių mokymo įstaigų transporto priemonių vairuotojų terorinių žinių ir praktinio vairavimo egzaminų rezultatus ir tokiu pagrindu nustatyti galimą korupcijos pasireiškimo tikimybę;

9. Parengti ir patvirtinti VI „REGITRA“ kelių transporto priemonių registravimo, kelių transporto priemonių vairuotojų egzaminavimo, vairuotojų pažymėjimų ir valstybinių registracijos ženklų išdavimo ir

¹² Biometrija išvertus iš senovės graikų kalbos bios reiškia gyvybė, metron – matuoti; sujungę šiuos žodžius gauname pavadinimą „gyvybės matavimas“. Pirštų atspaudų skaitymas, dar žinomas daktiloskopijos vardu, buvo bene pirmasis vadinamosios biometrijos metodas. Pasaulyje šiuo metu yra naudojama ir toliau tobulinama daugybė biometrinių sistemų rūšių: veido atpažinimas, pirštų atspaudų skenavimas, plaštakos geometrijos matavimas, rainelės atpažinimas, delno skanavimas, parašo analizė, balsoatpažinimas ir kt. Elektroninis žmogaus atpažinimas – būda ir galimybės. El žurnalas Technologijos.lt. Internetinė prieiga <http://www.technologijos.lt/n/mokslas/biotechnologijos/S-28150>

¹³ Registruotų keliautojų programa. Pažangiai valdomos sienos. Judumo ir saugumo didinimas. European Commission - IP/13/162 28/02/2013. Internetinė nuoroda http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-162_lt.htm

¹⁴ Veido atpažinimo sistemos. Ryšių technikos naujienos. El. žurnalas. Internetinė prieiga <http://rtn.elektronika.lt/rtn/0202/saugesnis.html>

¹⁵ VSATIS, susidedanti iš aparatinės dalies, specialios techninės įrangos, sisteminės programinės įrangos, taikomosios programinės įrangos bei duomenų. Ši informacinė sistema veikia pasienio kontrolės punktuose, užkardose, rinktinėse (Vilniaus, Varėnos, Lazdijų, Pagėgių, Pakrančių apsaugos, Ignalinos) bei VSAT štabe. Sistema užtikrina automobilių kelių, jūros, geležinkelių, oro uostų pasienio kontrolės punktų bei Kaliningrado tranzito pasienio kontrolės punktų darbą. Internetinė svetainė Atea.lt. Internetinė prieiga http://atea.lt/success_story/pasienyje-atpazins-kiekviena/

keitimo ir pagal poreikį kitų *procedūrų (toliau – Procedūras) ir jų metu priimamų sprendimų patikrinimo tvarką*, kurioje numatyti kriterijus, pagal kuriuos būtų pasirenkamos tikrintinos procedūros ir/ar jų metu priimami sprendimai (toliau – Procedūrų vertinimo atrankos kriterijai). *Supl nauoti planinius, atsitiktinius ir tikslinius pagal Procedūrų vertinimo atrankos kriterijus atrinktų Procedūrų ir/ar jų metu priimtų sprendimų patikrinimus* ir juos pavesti Direkcijos darbuotojams ar kitiems įgaliotiems asmenims.

5.2. Dėl Korupcijos prevencijos politikos formavimo ir įgyvendinimo efektyvumo

Atlikus VĮ “Regitra” korupcijos prevencijos politikos formavimo ir jos įgyvendinimo vertinimą, nustatyta, kad VĮ “Regitra” generalinis direktorius, kuris pagal Korupcijos prevencijos įstatymą yra įpareigotas imtis priemonių, būtinų šiam įstatymui įgyvendinti (16 str. 3 dalis), suformavo kai kurias įmonės korupcijos prevencijos politikos gaires (patvirtino VĮ “Regitra” antikorpucinės veiklos programą), taip pat nustatė kai kurias vidaus tvarkas, reglamentuojančias korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimą (patvirtino įmonės darbuotojų viešųjų ir privačių interesų konflikto prevencijos taisykles) bei paskyrė asmenis, atsakingus už kai kurių korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo kontrolę (įmonės vyriausiąjį auditorių paskyrė laikinai vykdyti įmonėje viešųjų ir privačių interesų atitikties kontrolę).

Atsižvelgiant į VĮ “Regitra” korupcijos prevencijos politikos formavimo ir jos įgyvendinimo vertinimo rezultatus ir siekiant galutinai suformuoti įmonės Korupcijos prevencijos politiką ir užtikrinti jos įgyvendinimo kontrolę, pateikiame tokias rekomendacijas dėl korupcijos prevencijos politikos formavimo ir jos įgyvendinimo efektyvumo:

1. *Parengti VĮ “Regitra” Korupcijos prevencijos politiką*, kurioje numatyti politikos formavimo tikslus, uždavinius ir principus, politikos įgyvendinimo ir kontrolės procesą, taip pat patvirtinti ją įgyvendinančią struktūrą ir atitinkamas vidaus taisykles;

2. Parengti ir įdiegti *elgesio prieš korupcija taisykles ir darbuotojų profesinės etikos (elgesio) kodeksą*;

3. Korupcijos prevencijos politikos formavimui ir jo įgyvendinimo kontrolei užtikrinti sudaryti tokią struktūrą:

- 3.1. Sudaryti *Antikorupcijos komisiją*, kuri būtų atsakinga už įmonės Korupcijos prevencijos politikos formavimą ir jos įgyvendinimo kontrolę;

- 3.2. Paskirti įmonės *darbuotojus* - įmonės filialo darbuotojus, *atsakingus už kovos su korupcija programos priemonių plano įgyvendinimą* ir pavesti jiems įgyvendinti įmonės kovos su korupcijos programoje numatytas korupcijos prevencijos priemones filialų veiklose;

- 3.3. Priimti *už korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimą atsakingą (-us) darbuotoją (-us) (pagal esamą struktūrą šiai funkcijai įgyvendinti siūlome įsteigti 1,5 etatą) –*

korupcijos prevencijos ar korupcijos rizikos valdymo pareigūną (-us), kuris būtų atsakingas tik už Korupcijos prevencijos įstatyme numatytų priemonių (kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo plano rengimo ir vykdymo kontrolės, korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo, teisės aktų ir/ar jų projektų antikorporcinio vertinimo ir kitų priemonių) įgyvendinimą;

3.4. Priimti ar paskirti *atitikties pareigūną (pagal esamą struktūrą šiai funkcijai įgyvendinti siūlome įsteigti 0,5 etatą arba šią funkciją pavesti Personalo skyriaus darbuotojui),* kuris būtų atsakingas už Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatyme numatytų priemonių bei profesinės etikos (etikos elgesio kodekso) taisyklių įgyvendinimą ir kontrolę;

3.5. Darbuotojų, paskirtų atsakingais už kovos su korupcijos programos priemonių plano, korupcijos prevencijos bei viešų ir privačių interesų atitikties įgyvendinimą ir kontrolę, pareigybės aprašymus papildyti atitinkamomis funkcijomis ir atsakomybės ribomis.

4. Užtikrinti nepertraukiamą Korupcijos prevencijos įstatyme numatytų priemonių įgyvendinimą:

4.1. *Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą* (Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str.). Šiai priemonei įgyvendinti būtina:

- Patvirtinti, atsižvelgiant į įmonės veiklos ypatumus, parengtą (adaptuotą) VĮ „Regitra“ korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo įgyvendinimo tvarką;
- Nustatyti kriterijus, pagal kuriuos bus pasirenkamos įmonės veiklos sritys ir planuojamas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas;
- Kiekvienais metais parengti korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo planą ir kontroliuoti jo įgyvendinimą;
- Organizuoti darbuotojų, atsakingų už korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo įgyvendinimą, įvadinius mokymus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo srityje.

4.2. *Kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo plano rengimą* (Korupcijos prevencijos įstatymo 7 str.). Šiai priemonei įgyvendinti būtina:

- Patvirtinti, atsižvelgiant į įmonės veiklos ypatumus, parengtą (adaptuotą) VĮ „Regitra“ kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo plano rengimo ir įgyvendinimo tvarką;
- Nustatyti kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo plano parengimo ir derinimo su Antikorupcijos komisija bei jo patvirtinimo terminus ir tvarką;
- Kiekvienais metais parengti kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo planą einamiesiems metams ir kontroliuoti jo įgyvendinimą;
- Organizuoti darbuotojų, atsakingų už kovos su korupcija programos ir priemonių įgyvendinimo plano parengimą ir įgyvendinimą, įvadinius mokymus šioje srityje.

4.3. *Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinį vertinimą* (Korupcijos prevencijos įstatymo 8 str.). Šiai priemonei įgyvendinti būtina:

- Patvirtinti, atsižvelgiant į įmonės veiklos ypatumus, parengtą (adaptuotą) VĮ „Regitra“ teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo įgyvendinimo tvarką;
- Nustatyti kriterijus, pagal kuriuos bus pasirenkami teisės aktai ar jų projektai ir planuojamas jų antikorupcinis vertinimas;
- Kiekvienais metais parengti planuojamų priimti teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo planą ir kontroliuoti jo įgyvendinimą;
- Organizuoti darbuotojų, atsakingų už teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo įgyvendinimą, įvadinius mokymus šioje srityje.

4.4. *Informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas valstybės ar savivaldybės įstaigoje ar įmonėje, pateikimo vertinimą* (Korupcijos prevencijos įstatymo 9 str.). Šiai priemonei įgyvendinti būtina:

- Patvirtinti pareigybių sąrašą, į kurias priimami kandidatai yra tikrinami pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 9 str.;
- Priimant kandidatus, siekiančius eiti atitinkamas pareigas VĮ „Regitra“, pagal patvirtintą pareigybių sąrašą, į kurias priimami kandidatai yra tikrinami pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 9 str., kreiptis į Specialiųjų tyrimų tarnybą su prašymu pateikti informaciją apie šiuos kandidatus.

4.5. *Visuomenės švietimo įgyvendinimą ir antikorupcinių mokymų organizavimą* (Korupcijos prevencijos įstatymo 10 str.). Šiai priemonei įgyvendinti būtina:

- Parengti darbuotojų 3 metų mokymų korupcijos prevencijos ir tarnybinės etikos įgyvendinimo srityse (toliau – Antikorupcinių mokymų) planą;
- Antikorupcinių mokymų plane numatyti teorinius ir praktinius darbuotojų mokymus korupcijos prevencijos (pagal Korupcijos prevencijos įstatymo reikalavimus) ir tarnybinės etikos - viešųjų ir privačių interesų derinimo (pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo reikalavimus) ir profesinės etikos (elgesio) normų (pagal parengto ir patvirtinto VĮ „Regitra“ profesinės etikos (elgesio) kodekso reikalavimus), įgyvendinimo ir kontrolės srityse;
- Antikorupcinius mokymus darbuotojams organizuoti tokiais lygiais:
  - *Įvadiniai mokymai (iki 16 akad. val.)* pradedantiems dirbti darbuotojams;

- *Tęstiniai praktiniai mokymai (kiekvienais metais iki 8 akad. val.)* dirbantiems darbuotojams;
- *Specializuoti mokymai (kiekvienais metais nuo 8 iki 16 akad. val. arba pagal poreikiui)* už korupcijos prevencijos įgyvendinimą atsakingiems darbuotojams.
- Antikorupciniams mokymams įgyvendinti parengit ir patvirtinti mokymų programas (pvz. įvadiniams mokymams - “Valstybės valdymas ir kova su korupcija”, “Interesų konfliktų prevencija ir jos valdymas administracinių sprendimų priėmimo srityje”, “Institucijų ir įstaigų darbuotojų antikorupcinis sąmoningumas” ir kitos programos; pvz. tęstiniams mokymams – “Atsakomybės už Korupcijos prevencijos įstatymo ir kitų su korupcijos prevencija bei kontrole susijusių teisės aktų pažeidimus taikymo teorinės bei praktinės problemos”, “Etikos (elgesio) principų praktinis taikymas” ir kitos programos; pvz. specializuotiems mokymams – “Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo atlikimo taktiniai aspektai”, “Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo atlikimo problematika ir įgyvendinimo praktiniai aspektai” ir kitos programos);
- Siekiant didinti VĮ „Regitra“ įvaizdį ir skaidrumo bei pasitikėjimo įmonės darbuotojais standartus, įmonės svetainėje atskiroje skiltyje (į kurią nuoroda turi būti svetainės pagrindiniame puslapyje) būtina skelbti informaciją apie įmonės Korupcijos prevencijos politiką ir jos įgyvendinimo rezultatus, taip pat nuoradą į “pasitikėjimo liniją” bei skaidrumą ir pasitikėjimą skatinančią informaciją (pvz., VĮ “Regitra” interneto svetainėje įdėti STT „banerį“, kuris skelbtų: „*Jei susidūrei su korupcija, nedvejok, pranešk STT*“);
- Plėsti “pasitikėjimo linijos” galimybes, įdiegiant galimybes pranešėjams apie darbuotojų neteisėtus veiksmus pateikti el. paštu, specialia pranešimo forma interneto svetainėje ir kitomis priemonėmis;
- Patvirtinti informacijos, gautos “pasitikėjimo linija” registravimo, naudojimo, administravimo taisykles;
- Centralizuotai nagrinėti visus pranešimus dėl VĮ „Regitra“ darbuotojų veiksmų teisėtumo ir, esant poreikiui, nedelsiant perduoti juos teisėsaugos institucijoms.

4.6. *Užtikrinti tarnybinės etikos reikalavimų įgyvendinimą* pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo nuostatas. Šiai priemonei įgyvendinti būtina:

- Atnaujinti VĮ „Regitra“ darbuotojų viešųjų ir privačių interesų konflikto prevencijos taisykles pagal parengtą taisyklių projektą (Ataskaitos priedas Nr. 1);
- Generalinio direktoriaus įsakymu išplėsti pareigybių sąrašą, kurie VĮ „Regitra“ darbuotojai privalo deklaruoti privačius interesus, pagal parengtą įsakymo projektą (detaliau žr. Ataskaitos priedas Nr. 1);

- Organizuoti priimtų ar paskirtų atitikties pareigūnų įvadinius ir/ar specializuotus mokymus Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo nuostatų įgyvendinimo srityje.

4.7. *Užtikrinti profesinės etikos (etikos elgesio) normų įgyvendinimą pagal patvirtintą VĮ „Regitra“ etikos elgesio kodeksą. Šiai priemonei įgyvendinti būtina:*

- Parengti ir adaptuoti darbuotojų etikos elgesio kodeksą;
- Patvirtinti tyrimų tvarką dėl darbuotojų veiksmų atitikties etikos elgesio kodeko nuostatomis;
- Organizuoti darbuotojų mokymus dėl profesinės etikos reikalavimų laikymosi.

Šiuo metu VĮ “Regitra” iš dalies vykdoma Korupcijos prevencijos politika yra visiškai orientuota į Korupcijos prevencijos įstatymo ir jį lydinių nuostatas ir įgyvendinamas priemonės. Deja, tokia strateginė Korupcijos prevencijos politika nebus veiksminga ir nedidins visuomenės pasitikėjimo VĮ “Regitra” bei joje dirbančiais darbuotojais, nes profesinės etikos standarto, kaip gero valdymo instrumento, esminio ir vyraujančio skaidrumo ir pasitikėjimo elemento, nei strateginiuose planuose ir antikorupcinėje programoje, nei jų įgyvendinimo procese nėra.

Atsižvelgiant į tai, siūlome VĮ “Regitra” vykdomą korupcijos prevencijos politiką orientuoti į Skaidrumo ir pasitikėjimo standartais paremtą politiką.

ĮSAKYMAS

DĖL VIEŠŪJŲ IR PRIVAČIŲ INTERESŲ VĮ “REGITRA”

2013 m. rugsėjo XX d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasis Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklių, patvirtintų Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2012 m. liepos 5 d. sprendimu Nr. KS-84 (Žin., 2012, Nr. 89-4682), 52 punktu bei atsižvelgdamas į Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2009 m. kovo 26 d. rezoliuciją Nr. KS-25 „Dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo“ (Žin., 2009, Nr. 74-3060):

1. Tvirtinu pridedamus:
  - 1.1. Pareigybių, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą;
  - 1.2. Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi valstybės įmonėje “REGITRA” metodines rekomendacijas.
2. Į p a r e i g o j u šio įsakymo 1.1 punktu patvirtintame sąraše nurodytas pareigas einančius asmenis deklaruoti privačius interesus iki **2013 m. spalio 31 d.**
3. S k i r i u atitiktis pareigūnu (*Personalo skyriaus vedėją*), jo nesant darbe dėl ligos, atostogų ar kitų priežasčių – (*Personalo skyriaus vedėjo pavaduotoją*).
4. P r i p a ž i s t u netekusiais galios 2011 m. liepos 5 d. įsakymą Nr. 117 “Dėl valstybės įmonės “REGITRA” darbuotojų viešųjų ir privačių interesų konflikto prevencijos taisyklių”.

Generalinis direktorius

**PAREIGYBIŲ, KURIAS EINANTYS ASMENYS PRIVALO DEKLARUOTI PRIVAČIUS
INTERESUS, SĄRAŠAS**

Pareigybės, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus:

1. Valstybės įmonės "REGITRA" direkcijos:

- 1.1. generalinis direktorius;
- 1.2. generalinio direktoriaus pavaduotojas;
- 1.3. departamento direktorius;
- 1.4. skyrių vadovas;

2. Valstybės įmonės "REGITRA" direkcijos filialų:

- 2.1. filialo viršininkas;
- 2.2. filialo viršininko pavaduotojas;

VIEŠŪJŲ IR PRIVAČIŲ INTERESŲ DERINIMO VALSTYBINĖJE TARNYBOJE ĮSTATYMO NUOSTATŲ LAIKYMOSI VALSTYBĖS ĮMONĖJE "REGITRA" METODINĖS REKOMENDACIJOS

4.1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi valstybės įmonėje "REGITRA" (toliau – įmonė) metodinių rekomendacijų (toliau – Rekomendacijos) tikslas – viešųjų ir privačių interesų konfliktų prevencija ir Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų (Žin., 1997, Nr. 67-1659; 2000, Nr. 18-431) (toliau – Įstatymas) įgyvendinimo kontrolė.

2. Rekomendacijomis siekiama užtikrinti tinkamą viešųjų ir privačių interesų konfliktų prevencijos sistemos funkcionavimą, nustatyti galimas interesų konfliktų grėsmes ir numatyti priemones jiems išvengti, kad būtų įgyvendinti priimamų sprendimų nešališkumo, skaidrumo, viešumo principai, formuojama korupcijai nepakanti aplinka ir didinamas pasitikėjimas įmone ir jos darbuotojais, skatinti asmenis laikytis elgesio rekomendacijų atliekant tarnybines (darbines) funkcijas, nustatyti asmenų privačių interesų deklaravimo ir nusišalinimo ar nušalinimo nuo sprendimų priėmimo procedūras.

3. Įmonėje Viešųjų ir privačių interesų derinimas vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymu (Žin., 1997, Nr. 67-1659; 2000, Nr. 18-431, 2012, Nr. 72-3708), Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklėmis, patvirtintomis Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2012 m. liepos 5 d. sprendimu Nr. KS-84 (Žin., 2012, Nr. 89-4682) (toliau – Taisyklės), Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2009 m. kovo 26 d. rezoliucija Nr. KS-25 „Dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo“ (Žin., 2009, Nr. 74-3060), Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2009 m. gegužės 11 d. rezoliucija Nr. KS-41 „Dėl prievolės vengti interesų konflikto ir pareigos nusišalinti“ (Žin., 2009, Nr. 74-3061), Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2011 m. birželio 21 d. sprendimu Nr. KS-35 „Dėl pavyzdinio atitikties pareigūno (institucijos vadovo įgalioto atstovo) pareigybės aprašymo patvirtinimo“, kitais teisės aktais ir šiomis rekomendacijomis.

4. Rekomendacijos taikomos įmonės darbuotojams, turintiems administravimo įgaliojimus (toliau - ASMENYS).

5. Pagrindinės šiose Rekomendacijose vartojamos sąvokos:

6. **Asmeninis suinteresuotumas** – ASMENS (ar jam artimo asmens) moralinė skola, moralinis įsipareigojimas, turtinė ar neturtinė nauda arba kitas panašaus pobūdžio interesas.

7. **Artimi asmenys** – asmens sutuoktinis, sugyventinis, partneris, kai partnerystė įregistruota įstatymų nustatyta tvarka (toliau – partneris), taip pat jų tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai ar partneriai.

8. **Atitikties pareigūnas** – generalinio direktoriaus įsakymu skiriamas **Personalo skyriaus vedėjas**, vykdamas deklaracijų pildymo ir pateikimo administravimą, konsultavimą ir kontrolę, kuris raštu įsipareigoja saugoti asmens duomenų paslaptį pasirašydamas Rekomendacijų 1 priede pateiktos formos dokumentą.

9. **Dovana** – tai bet koks neatlygintinai perduodamas turtas ar turtinė teisė. Terminas „dovana“ apibrėžiamas plačiai ir apima bet ką, ką galima įvertinti pinigais, t. y. „atsidėkojimas“, daiktas, paslauga, nuolaida, vaišingumas, skolinimas. Šis terminas taip pat apima dovanojamas paslaugas, mokymus, transporto, apgyvendinimo, maitinimo išlaidas ir pan. Dovanojimas – tai sandoris, kurio pagrindinė ypatybė yra neatlygintinumas.

10. **Interesų konfliktas** – situacija, kai ASMUO atlikdamas pareigas ar vykdydamas pavedimą, privalo priimti sprendimą ar dalyvauti jį priimant, ar vykdyti pavedimą, kurie susiję su jo privačiais interesais.

11. **Privatūs interesai** – ASMENS (ar jam artimo asmens) asmeninis turtinis ar neturtinis suinteresuotumas, galintis turėti įtakos sprendimams atliekant tarnybines pareigas.

12. **Sandoriai** – asmenų veiksmai, kuriais siekiama sukurti, pakeisti arba panaikinti civilines teises ir pareigas.

13. **Sugyventiniai** – asmenys, įregistravę savo partnerystę įstatymų nustatyta tvarka, kurie bendrai gyvena ne mažiau kaip 1 (vienerius metus) neįregistravę santuokos, turėdami tikslą sukurti šeiminius santykius.

14. **Viešieji interesai** – visuomenės suinteresuotumas, kad asmenys visus sprendimus priimtų nešališkai ir teisingai.

15. **Įmonė** - visų rūšių ūkinės, komercinės, kredito ir finansinės įmonės, bendrovės, įstaigos, bendrijos, asociacijos, susivienijimai ir organizacijos

16. Kitos šiose Rekomendacijose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Įstatyme, Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse (Žin., 2000, Nr. 74-2262), Privačių interesų deklaracijų pildymo, tikslinimo ir pateikimo taisyklėse, patvirtintose Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos 2012 m. liepos 5 d. sprendimu Nr. KS-84 (Žin., 2012, Nr. 89-4682) (toliau – Taisyklės), ir kituose teisės aktuose.

4.2. DEKLARACIJOS PILDYMAS IR PATEIKIMAS

17. Privačių interesų deklaravimas – viena iš viešųjų ir privačių interesų konfliktų įmonės veikloje prevencijos priemonių, padedanti ASMENIMS identifikuoti galimas viešųjų ir privačių interesų konfliktų sritis ir laiku atlikti Įstatyme numatytas prievoles (nusišalinti, neatlikti ar atlikti tam tikrus veiksmus ir kt.).

18. Privačių interesų deklaracijos (toliau – deklaracija) formas tvirtina Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (toliau – VTEK). Deklaracijos formos skelbiamos VTEK interneto tinklalapyje www.vtek.lt ir leidinyje „Valstybės žinios“.

19. Deklaracijos pildomos tik elektroniniu būdu ir teikiamos per Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – VMI) Elektroninio deklaravimo informacinę sistemą (toliau – EDS).

20. ASMENYS per vieną mėnesį nuo išrinkimo, priėmimo ar paskyrimo į darbą įmonėje dienos turi užpildyti ir pateikti deklaraciją tiesiogiai EDS portale.

21. Asmenys, pretenduojantys dirbti ĮMONĖJE, pateikia deklaraciją **Personalo skyriui, kuris supažindina būsimus vadovus, ir ATITIKTIES PAREIGŪNUI** iki jų išrinkimo, priėmimo ar paskyrimo į pareigas dienos, jeigu kiti teisės aktai nenustato kitaip.

22. Jeigu pateiktoje deklaracijoje nurodyti duomenys apie deklaruojančio asmens ir jo sutuoktinio (sugyventinio, partnerio) privačius interesus pasikeitė, deklaruojantis asmuo privalo deklaraciją patikslinti per 30 (trisdešimt) kalendorinių dienų nuo duomenų pasikeitimo dienos anksčiau teiktos (aktualios) deklaracijos duomenų pagrindu.

23. Jeigu paaiškėja naujos aplinkybės, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas, deklaruojantis asmuo privalo deklaraciją papildyti / patikslinti nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 7 (septynias) kalendorines dienas po šių aplinkybių paaiškėjimo dienos anksčiau teiktos (aktualios) deklaracijos duomenų pagrindu.

24. Asmuo deklaracijoje privalo nurodyti šiuos savo ir sutuoktinio, sugyventinio, partnerio duomenis:

87.1. vardą, pavardę, asmens kodą, valstybinio socialinio draudimo pažymėjimo numerį, darbovietę (darbovietes) ir pareigas;

87.2. juridinį asmenį, kurio dalyvis jis ar jo sutuoktinis, sugyventinis, partneris yra;

87.3. individualią veiklą, kaip ji apibrėžta Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme;

87.4. narystę ir pareigas įmonėse, įstaigose, asociacijose ar fonduose, išskyrus narystę politinėse partijose ar organizacijose;

87.5. per paskutinius 12 kalendorinių mėnesių gautas dovanas (išskyrus artimų asmenų dovanas), jeigu dovanų vertė didesnė negu 500 Lt;

87.6. informaciją apie per paskutinius 12 kalendorinių mėnesių sudarytus ir kitus galiojančius sandorius, jeigu sandorio vertė didesnė negu 10 000 Lt;

87.7. artimus asmenis ar kitus jam žinomus asmenis arba duomenis, dėl kurių, deklaruojančiojo nuomone, gali kilti interesų konfliktas.

87.8. Asmuo gali nenurodyti duomenų apie sutuoktinį, sugyventinį, partnerį, jeigu sutuoktiniai, sugyventiniai, partneriai gyvena skyrium, neturi bendro namų ūkio ir dėl to šie duomenys jam nėra žinomi.

4.3. REKOMENDACIJŲ ORGANIZAVIMAS IR VYKDYMAS

25. Atitikties pareigūnas:

91. 1. užtikrina tinkamą viešųjų ir privačių interesų konfliktų prevencijos sistemos įmonėje funkcionavimą;

91. 2. pagal kompetenciją kontroliuoja (prižiūri) Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo ir Valstybės tarnybos įstatymo, Valstybės tarnautojų etikos taisyklių, kitų tarnybinę etiką (elgesį) reglamentuojančių teisės aktų, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos sprendimų, rekomendacijų ir rezoliucijų bei šio Aprašo įgyvendinimą įmonėje;

91. 3. rengia viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje ir tarnybinę etiką (elgesį) reglamentuojančių teisės aktų ir dokumentų projektus, teikia pasiūlymus dėl šių dokumentų tobulinimo;

91. 4. rengia ir padeda tiesioginiams vadovams suformuluoti ir parengti rašytines rekomendacijas dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų vykdymo, nuo kokių procedūrų darbuotojai turėtų nusišalinti;

91. 5. analizuoja nustatytus tarnybinės etikos (elgesio) pažeidimus ir esant poreikiui inicijuoja jų prevencijos priemones;

91. 6. esant poreikiui organizuoja įmonėje tarnybinės etikos (elgesio), viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje mokymus – paskaitas, seminarus, konferencijas ir pan. renginius;

91. 7. analizuoja ir konsultuoja ASMENIS dėl tarnybinės etikos (elgesio), Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų įgyvendinimo, atsako į klausimus ir pataria, kaip elgtis, kad tarnybinė veikla būtų suderinta su minėto teisės akto nuostatomis;

91. 8. tarnybinės etikos (elgesio) nuostatų įgyvendinimo klausimais bendradarbiauja su Vyriausiąja tarnybinės etikos komisija, kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis;

91. 9. gavęs informaciją apie esamą ar galimą ASMENS interesų konfliktą, privalo nedelsdamas žodžiu informuoti šio ASMENS tiesioginį vadovą ir Generalinį direktorių.

26. Personalo administravimo skyrius:

92. 1. priima informaciją apie privačių interesų deklaravimą ir analizuoja ASMENŲ deklaracijas;

92. 2. konsultuoja deklaracijų pildymo ir teikimo klausimais;

92. 3. kaupia ir tvarko apie nusišalinimo nuo sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo pranešimus ir nušalinimo sprendimus, taip pat pranešimus apie gautus darbo pasiūlymus, galinčius sukelti interesų konfliktą, ir saugo juos asmens bylose;

92. 4. teikia padalinių vadovams ir įmonės vadovybei informaciją, ar ASMENYS, kurie privalo teikti deklaracijas, pateikė jas teisės aktų nustatyta tvarka, apie deklaracijose esančius duomenis ir aplinkybes, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas;

92. 5. esant poreikiui atspausdina ASMENŲ deklaracijas iš VMI EDS ir teikia padalinių vadovams, įmonės vadovybei.

27. Siekiant išvengti interesų konflikto tiesioginiai vadovai privalo:

24.1. susipažinti su padalinio ASMENŲ deklaracijose pateiktais duomenimis;

- 24.2. neskirti ASMENIMS užduočių galinčių sukelti interesų konfliktą;
- 24.3. remiantis deklaracijų duomenimis teikti pavaldims ASMENIMS rašytines rekomendacijas, nuo kokių klausimų sprendimo procedūrų jie turėtų nusišalinti;
- 24.4. priimti tik raštu pateikiamus pavaldžių ASMENŲ nusišalinimus nuo jiems interesų konfliktą sukeliančių klausimų sprendimo;
- 24.5. dalyvaudami komisijų posėdžiuose užtikrinti, kad nusišalinęs ASMUO nedalyvautų rengiant, svarstant ar priimant tam tikrus sprendimus (išėitų iš posėdžių salės ir pan.);
- 24.6. dalyvaudami komisijų posėdžiuose užtikrinti, kad nusišalinimo faktas, esant kolegialiam svarstymui, būtų tinkamai užfiksuotas atitinkamame dokumente (posėdžio protokole būtų nurodoma, kas ir dėl kokios priežasties nusišalino, kada išėjo ir kada sugrįžo į posėdžių salę);
- 24.7. jei pavaldus asmuos nepaiso jam pateiktų rekomendacijų, inicijuoja jo nušalinimą nuo interesų konfliktą sukeliančių klausimų sprendimo procedūrų ir, esant pagrindui, inicijuoja trnybinį pranešimą dėl tarnybingo patikrinimo;
- 24.8. 1 (vienerius) metus nuo Įstatymo pažeidimo paaiškėjimo dienos nesiūlyti skatinti ar skirti į aukštesnes pareigas pažeidimus padariusių ASMENŲ;
- 24.9. esant abejonių dėl interesų konflikto buvimo ar dėl kitų Įstatymo nuostatų praktinio taikymo, konsultuotis su atitikties pareigūnu ar kreiptis į VTEK dėl rekomendacijų.
- 24.10. Ir kt....

28. Tiesioginiai vadovai raštu įsipareigoja saugoti asmens duomenų paslaptį pasirašydamas Rekomendacijų 1 priede pateiktos formos dokumentą.

29. ASMENYS privalo vengti interesų konflikto:

- 25. 1. priimdami sprendimus užtikrinti pirmenybę viešiesiems interesams, taip pat užtikrinti, kad sprendimai būtų nešališki, ir užkirsti kelią atsirasti ir plisti korupcijai;
- 25. 2. atsisakyti antraeilių pareigų (apmokamų ar nemokamų), nekelti kandidatūros į visuomenines pareigas, kurios trukdytų tinkamam tarnybinių pareigų vykdymui pagrindinėje darbovietėje ar yra nesuderinamos su pareigomis pagrindinėje darbovietėje, gali sudaryti prielaidas valstybinę tarnybą panaudoti privačiais interesais ar diskredituoti valstybinės tarnybos autoritetą, kliudyti tinkamai atlikti numatytas funkcijas;
- 25. 3. deklaruoti visas aplinkybes ir (ar) duomenis, jeigu dėl jų gali atsirasti interesų konfliktas;
- 25. 4. atsiriboti nuo bet kokios veiklos ar sandorio sudarymo, jei tai nėra suderinama su tinkamu pareigų atlikimu, arba jei tai gali trukdyti atlikti tiesiogines pareigas;
- 25. 5. nuolat deklaruoti dalyvavimą juridiniuose asmenyse;
- 25. 6. nusišalinti nuo dalyvavimo komisijų (darbo grupių, komitetų ir pan.) veikloje, taip pat nuo pirkimų eksperto, pirkimų organizatoriaus ar pirkimo iniciatoriaus funkcijų, jeigu toks dalyvavimas gali sukelti interesų konfliktą;
- 25. 7. nedalyvauti kitose procedūrose, sukeliančiose interesų konfliktą arba kurių rezultatais ir (arba) baigtimi ASMUO asmeniškai suinteresuotas, kai tai yra ar gali būti susiję su tiesioginiu ar netiesioginiu poveikiu jo veiksams ir sprendimams.

4.4. PRIEVOLĖS DĖL INTERESŲ KONFLIKTO VENGINIMO IR NUSIŠALINIMO ĮGYVENDINIMAS

30. Siekiant išvengti interesų konflikto, ASMENIMS:

- 26. 1. draudžiama dalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimus arba kitaip paveikti sprendimus, vykdyti pagedimus, kurie gali sukelti interesų konfliktą.
- 26. 2. ASMENYS privalo nusišalinti nuo visų veiksmų, t. y. interesų konfliktą sukeliančių sprendimų rengimo, svarstymo ar priėmimo stadijų (pasitarimas, konsultacija, skundo ar paklausimo nagrinėjimas, klausimo pristatymas ar pan.), jeigu jie gali sukelti interesų konfliktą.
- 26. 3. ASMENYS privalo nesinaudoti savo tarnybine padėtimi, siekiant paveikti kitų asmenų sprendimą, jei tai gali sukelti interesų konfliktą.

31. Įstatyme vartojama sąvoka „sprendimas“ apima bet kokį asmens veiksmą. Asmuo, atlikdamas pareigas ar vykdydamas pavedimą (savo tiesioginio vadovo ir pan.), dalyvauja darbo grupių, komisijų, komitetų veikloje, rašo tarnybinius raštus, rengia įsakymus, atstovauja, tarpininkauja, vizuoja dokumentus ir t. t. Visi šie veiksmai Įstatymo prasme yra prilyginami sprendimui, dalyvavimui procedūroje.

32. Prieš pradėdant šių Rekomendacijų 30 punkte nurodyto sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūrą arba procedūros metu ASMNUO privalo žodžiu informuoti asmenis, kurie kartu dalyvauja sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūroje, apie esamą interesų konfliktą ir raštu savo tiesioginį vadovą ir atitikties pareigūną, pateikdamas jiems pranešimą apie nusišalinimą (2 priedas), ir nusišalinti nuo dalyvavimo tolesnėje procedūroje. Tiesioginis vadovas ir atitikties pareigūnas vizuoja pateiktą pranešimą apie nusišalinimą teikdami rekomendaciją dėl (ne)nusišalinimo. Atitikties pareigūnas pranešimą apie nusišalinimą užregistruoja ir teikia Generaliam direktoriui (išskyrus rekomendacijas dėl Generalinio direktoriaus dėl kurių rekomendacijos dėl (ne)nusišalinimo teikiamos Valdybai). Galutinis sprendimas dėl nušalinimo įforminamas rezoliucija. Valdyba ar Generalinis direktorius motyvuotu rašytiniu sprendimu (2 priedas) gali nepriimti pareikšto ASMENS nusišalinimo.

33. Tokiu atveju, kai yra pakankamas pagrindas manyti, kad konkretaus ASMENS dalyvavimas konkretaus sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūroje sukels interesų konfliktą, tokį ASMENĮ motyvuotu rašytiniu sprendimu (3 priedas) nušalinti gali jo tiesioginis vadovas, atitikties pareigūnas, generalinis direktorius ar valdyba (generalinio direktoriaus nušalinimo atveju).

34. Jeigu interesų konfliktas iškilo dalyvaujant komisijos (darbo grupės, komiteto ir pan.) veikloje, apie tai ASMNUO privalo žodžiu pranešti komisijos (darbo grupės, komiteto ir pan.) pirmininkui ir nedelsdamas palikti patalpą. Komisijos (darbo grupės, komiteto ir pan.) pirmininkas ar konkretaus posėdžio (pasitarimo) pirmininkas užtikrina, kad nusišalinimo faktas būtų tinkamai raštu užfiksuotas atitinkame dokumente (pvz., posėdžio protokole), būtų nurodoma, kas ir dėl kokios priežasties nusišalino, kada išėjo ir kada sugrįžo į posėdžių salę. ASMNUO pranešimą apie nusišalinimą (2 priedas) teikia atitikties pareigūnui ir žodžiu informuoja apie nusišalinimą savo tiesioginį vadovą. Atitikties pareigūnas pranešimą apie nusišalinimą su savo rekomendacija dėl (ne)nusišalinimo teikia atitinkamai generaliniam direktoriui ar valdybai (generalinio direktoriaus nušalinimo atveju) sprendimui dėl nušalinimo priimti. Galutinis sprendimas dėl nušalinimo įforminamas rezoliucija.

35. Generalinis direktorius ar valdyba motyvuotu rašytiniu sprendimu (2 priedas) gali nepriimti pareikšto ASMENS nusišalinimo ir įpareigoti jį toliau dalyvauti komisijos (darbo grupės, komiteto ir pan.) veikloje.

36. Jeigu interesų konfliktas iškilo dalyvaujant komisijos (darbo grupės, komiteto ir pan.) veikloje ir ASMNUO buvo paskirtas komisijos (darbo grupės, komiteto ir pan.) pirmininku, apie tai toks ASMNUO turi raštu informuoti atitikties pareigūną (2 priedas) ir nedelsdamas palikti patalpą. Tokiu atveju komisijos (darbo grupės, komiteto ir pan.) pirmininku skiriamas pirmininko pavaduotojas arba kitas komisijos (darbo grupės, komiteto ir pan.) narys pagal komisijos (darbo grupės, komiteto ir pan.) veiklą reglamentuojančius teisės aktus. Komisijos (darbo grupės, komiteto ir pan.) ar konkretaus posėdžio (pasitarimo) pirmininko pareigas einantis asmuo užtikrina, kad nusišalinimo faktas būtų tinkamai užfiksuotas raštu atitinkame dokumente (pvz., posėdžio protokole), būtų nurodoma, kas ir dėl kokios priežasties nusišalino, kada išėjo ir kada sugrįžo į posėdžių salę. Atitikties pareigūnas registruoja pranešimą apie nusišalinimą ir su savo rekomendacija dėl (ne)nusišalinimo teikia atitinkamai Generaliniam direktoriui ar Valdybai (Generalinio direktoriaus nušalinimo atveju) sprendimui dėl nušalinimo priimti. Galutinis sprendimas dėl nušalinimo įforminamas rezoliucija.

37. Generalinis direktorius ar Valdyba motyvuotu rašytiniu sprendimu (2 priedas) gali nepriimti pareikšto ASMENS nusišalinimo ir įpareigoti jį toliau dalyvauti komisijos (darbo grupės, komiteto ir pan.) veikloje.

38. Jeigu interesų konfliktas šiose Rekomendacijose nustatytais atvejais kilo Generaliniam direktoriui, rekomenduojama laikytis Rekomendacijų nuostatų ir pranešimą apie nusišalinimą (4 priedas) teikti atitikties pareigūnui. Atitikties pareigūnas registruoja pranešimą apie nusišalinimą, derina su Valdyba. Galutinis sprendimas dėl nušalinimo įforminamas rezoliucija.

39. Valdyba motyvuotu rašytiniu sprendimu (4 priedas) gali nepriimti pareikšto Generalinio direktoriaus nusišalinimo ir įpareigoti jį dalyvauti tolesnėje sprendimo procedūroje.

40. Tokiu atveju, kai yra pakankamas pagrindas manyti, kad Generalinio direktoriaus dalyvavimas konkretaus sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūroje sukels interesų konfliktą, Generalinį direktorių nušalinti gali Valdyba motyvuotu rašytiniu sprendimu dėl nušalinimo.

41. ASMENS pranešimai apie nusišalinimą saugomi asmens byloje.

42. Atitikties pareigūnas su visais pranešimais apie nusišalinimus ir sprendimais dėl nušalinimo supažindina Generalinį direktorių ar Valdybą.

43. Rekomenduojama nusišalinti, jei ASMUO, vykdydamas savo pareigas, privalo spręsti klausimus, susijusius su:

27. 1. artimų asmenų ar nuosavu verslu;

27. 2. turimomis bendrovių ir (ar) įmonių akcijomis (dalimis, pajais);

27. 3. savo ar artimų asmenų profesine veikla: darbu kitose įmonėse, įstaigose ir organizacijose, individualiu užimtumu (autorinėmis sutartimis) ir pan.;

27. 4. naryste, ryšiais ir pareigomis įmonėse, įtaigose ir organizacijose, asociacijose ar fonduose ar jų veikla;

27. 5. finansiniais ar moraliniais įsipareigojimais (skola) kitiems asmenims, kitais civiliniais santykiais;

27. 6. iš kitų asmenų gautomis dovanomis ir (ar) suteiktomis paslaugomis;

27. 7. artimų asmenų darbu toje pačioje institucijoje;

27. 8. ketinimais, susijusiais su naujo darbo paieškoms, derybomis su būsimu darbdaviu;

27. 9. jo ir (ar) artimų asmenų parengtų mokymo programų vertinimo, atlyginimo, priedų, priemonių, piniginių išmokų ar pašalpų, atostogų sau skyrimo, taip pat vykdant viešųjų pirkimų procedūras, jei tai gali sukelti interesų konfliktą;

27. 10. kreditoriais, skolininkais, sutarties šalimis ir pan.

27. 11. rengiami, svarstomi ir priimami sprendimai, susiję su tiesioginės naudos gavimu sau ir (ar) artimiems asmenims;

27. 12. rengiami, svarstomi ir priimami sprendimai, susiję su asmenimis, iš kurių ASMUO (ar jam artimi asmenys) gauna bet kokios rūšies pajamų, naudos ar su kuriais jį sieja sutartiniai ar kiti įsipareigojimai;

27. 13. rengiami, svarstomi ir priimami sprendimai dėl įmonių ar organizacijų, su kuriomis ASMUO (ar jam artimi asmenys) yra susiję akcijomis (jis ar jam artimi asmenys turi daugiau kaip 10 procentų įstatinio kapitalo arba akcijų), naryste, einamomis pareigomis ar kitais ryšiais;

27. 14. rengiami, svarstomi ar priimami sprendimai ar sprendžiami kiti klausimai, kurie sukelia interesų konfliktą.

44. Iškilus abejonėms, ar veikla yra suderinama ir ar nepažeidžiamas viešasis interesas, būtina konsultuotis su atitikties pareigūnu arba kreiptis į VTEK dėl rekomendacijos.

4.5. DOVANŲ AR PASLAUGŲ PRIĖMIMO IR TEIKIMO APRIBOJIMAI

45. ASMUO negali priimti dovanų ar paslaugų arba jų teikti, jeigu tai gali sukelti interesų konfliktą. Šis apribojimas netaikomas asmenims, gavusiems dovanų ar paslaugų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, kurios įprastai yra susijusios su ASMENS pareigomis, taip pat reprezentacijai skirtoms dovanoms (valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika, kalendoriai, knygos ir kitokie informacinio pobūdžio spaudiniai), kurių vertė neviršija 100 Lt (vieno šimto litų). Jei nurodytos dovanos vertė viršija 100 Lt (vieną šimtą litų), ši dovana laikoma valstybės nuosavybe. Tokia dovana įvertinama ir saugoma Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

46. ASMUO negali priimti dovanų, kai jos teikiamos atsidėkojant asmenims už suteiktas paslaugas, kurios yra tiesioginės valstybės politiko, tarnautojo ar darbuotojo, turinčio administravimo įgaliojimus, funkcijos.

47. Prieš apsisprendamas priimti dovaną ar ne, ASMUO turi įvertinti:

29.1. dovanos įteikimo aplinkybės: dovanos teikimo priežastis, vietą, laiką, būdą, dovanos formą;

29.2. dovanos vertę;

29.3. dovanojimų dažnumą ir jų periodiškumą (pvz., smulkios, tačiau dažnai dovanojamos dovanos);

29.4. ar, priėmęs dovaną, galės jaustis laisvas nuo įsipareigojimų dovanotojui;

29.5. ar galės skaidriai deklaruoti dovaną ir jos šaltinį vadovui ir visuomenei.

48. ASMENIUI susidūrus su jam interesų konfliktą galinčiu sukelti dovanojimo klausimu, priklausomai nuo aplinkybių, rekomenduojama:

30. 1. dovanos nepriimti, o dovanotojui paaiškinti motyvus;

30. 2. priėmus dovaną, nedelsiant grąžinti dovaną ją įteikusiam asmeniui (paštu, per kurjerius, tiesiogiai);

30. 3. dovaną padėti (pastatyti) tokioje įmonės vietoje ir tai padaryti tokiu nuasmenintu būdu, kad ja galėtų laisvai pasinaudoti (vartoti) ne tik visi įmonės darbuotojai, bet ir į ją besikreipiantys asmenys;

30. 4. jeigu neįmanoma pasielgti kaip nurodyta pirmiau, – dovaną, atsižvelgiant į jos formą ir pobūdį, atiduoti labdaros organizacijoms, o jeigu ir taip pasielgti objektyviai neįmanoma – išmesti (sunaikinti);

30. 5. visais atvejais apie dovanojimo faktą nedelsiant pranešti savo tiesioginiam vadovui ir atitikties pareigūnui.

49. Įmonėje gali būti steigimas dovanų registras, kuriame nurodoma: kas, ką, kada, kodėl ir kam dovanojo.

4.6. PRIEVOLĖS, KITI APRIBOJIMAI IR DRAUDIMAI

50. ASMENYS, teisės aktų nustatyta tvarka pripažinti pažeidusiais Įstatymo antrojo skirsnio reikalavimus, vienerius metus nuo pažeidimo paaiškėjimo dienos negali būti skatinami. ASMENYS, teisės aktų nustatyta tvarka pripažinti pažeidusiais šio įstatymo pirmojo skirsnio 3 straipsnio 6 punkto reikalavimus, vienerius metus nuo pažeidimo paaiškėjimo dienos negali būti skatinami, priimami, skiriami ar renkami į aukštesnes pareigas. Asmenys, teisės aktų nustatyta tvarka pripažinti pažeidusiais kitus šio įstatymo reikalavimus, vienerius metus nuo pažeidimo paaiškėjimo dienos negali būti skatinami, priimami, skiriami ar renkami į aukštesnes pareigas, o asmenys, atleisti už šio įstatymo pažeidimą iš pareigų, trejus metus nuo atleidimo iš pareigų dienos negali būti priimami, skiriami ar renkami į pareigas valstybinėje tarnyboje.

51. ASMUO privalo raštu informuoti savo tiesioginį vadovą ir atitikties pareigūną apie gautus darbo pasiūlymus, jeigu tokie pasiūlymai gali sukelti interesų konfliktą. ASMUO privalo nedelsdamas raštu informuoti tiesioginį vadovą ir atitikties pareigūną apie tai, kad jis priėmė pasiūlymą pereiti į kitą darbą. Tiesioginis vadovas ar atitikties pareigūnas, nustatęs, kad šis asmuo yra artimais tarnybos santykiais susijęs su būsimuoju darbdaviu, turi nedelsdamas imtis priemonių, kad būtų pašalinta interesų konflikto grėsmė. Atitikties pareigūnas su visais šiame Rekomendacijų punkte nurodytais pranešimais apie pasiūlymus turi supažindinti GENERALINĮ DIREKTORIŲ.

52. ASMUO privalo deklaruoti savo buvusią darbovietę, kuri asmeniui atliekant tarnybines pareigas 1 (vienerius) metus gali kelti interesų konfliktą.

53. ASMUO bet kokiais pagrindais nutraukęs tarnybos santykius ar darbo sutartį su įmone, 1 (vienerius) metus negali atstovauti fiziniams ar juridiniams asmenims įmonėje, taip pat fiziniams ar juridiniams asmenims kitose valstybės ar savivaldybių institucijose, įstaigose ar įmonėse tais klausimais, kurie buvo priskirti jo tarnybinėms (darbo) funkcijoms įmonėje.

54. ASMENIUI neleidžiama turėti su tarnybos (darbo) funkcijų įmonėje atlikimu susijusių santykių su anksčiau įmonėje dirbusiu asmeniu, kuriam taikomi šių Rekomendacijų **53 punkte apribojimai. ASMUO apie pirmiau nurodytus santykius privalo nedelsdamas informuoti atitikties pareigūną ir generalinį direktorių, tokius santykius turint generaliniam direktoriui – valdybą, o tokius santykius turint valdybos nariams – narius paskyrusius asmenis.**

55. Pakeitus darbovietę, 12 (dvylika) mėnesių asmuo laikomas turintis sąsajų su ankstesniąja darbo vieta. Interesų konfliktas gali kilti ne tik asmeniui išėjus iš įmonės į privatų sektorių, bet ir atvirkščiai.

56. **Generalinis direktorius, pavaduotojas ir atitikties pareigūnas** turi teisę ASMENIMS raštu teikti rekomendacijas dėl Įstatymo nuostatų vykdymo. **Rekomendacijos yra privalomos.**

57. Jeigu yra gauta pagrįsta informacija apie tai, kad ASMUO nevykdo Įstatymo reikalavimų, Valdyba, Generalnis direktorius ar atitikties pareigūnas savo iniciatyva **atlieka ASMENS tarnybinės veiklos patikrinimą**. Apie patikrinimo rezultatus informuojama VTEK, kuri turi teisę vertinti atliktų patikrinimų išvadas. Jeigu VTEK nesutinka su Įmonėje atlikto tyrimo išvada, ji turi teisę tyrimą pavesti atlikti pakartotinai arba pati atlikti tyrimą ir priimti sprendimą.

4.7. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

58. Už deklaracijose nurodytų duomenų teisingumą yra atsakingas pats deklaruojantis asmuo.

59. Asmenys už Įstatymo pažeidimus atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

60. Pakeitus Įstatymą, kitus teisės aktus, reguliuojančius viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje klausimus, ir esant prieštaravimams tarp Rekomendacijų ir šių teisės aktų, galioja pakeistų teisės aktų nuostatos.

VI "REGITRA" ATITIKTIES PARTEIGŪNO IR TIESIOGINIO VADOVO PASIŽADĖJIMAS SAUGOTI ASMENS DUOMENŲ PASLAPTĮ

Aš suprantu, kad:

savo darbe tvarkysiu asmens duomenis, kurie visuomenės ir atskirų asmenų interesais gali būti atskleisti ar perduoti tik teisės aktų nustatyta tvarka įgaliotiems asmenims ir institucijoms; draudžiama perduoti neįgaliotiems asmenimis įstaigos viduje ar už jos ribų duomenis, leidžiančius sužinoti asmens duomenis, ar kitaip sudaryti sąlygas susipažinti su asmens duomenimis; netinkamas asmens duomenų tvarkymas gali užtraukti atsakomybę pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

Aš pasižadu:

saugoti asmens duomenų paslaptį;
tvarkyti asmens duomenis, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais, taip pat pareigybės aprašymu ir taisyklėmis, reglamentuojančiomis man patikėtas asmens duomenų tvarkymo funkcijas;
neatskleisti, neperduoti tvarkomos informacijos nė vienam asmeniui, kuris nėra įgaliotas naudotis šia informacija tiek įstaigos viduje, tiek už jos ribų;
pranešti savo tiesioginiam vadovui apie bet kokią įtartina situaciją, kuri gali kelti grėsmę asmens duomenų saugumui.

Aš žinau, kad:

už šio pasižadėjimo nesilaikymą ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (Žin., 1996, Nr. 63-1479; 2008, Nr. 22-804) pažeidimą turėsiu atsakyti pagal Lietuvos Respublikos įstatymus;
asmuo, patyręs žalą dėl neteisėto asmens duomenų tvarkymo arba kitų duomenų valdytojo ar duomenų tvarkytojo, taip pat kitų asmenų veiksmų ar neveikimo, turi teisę reikalauti atlyginti jam padarytą turtinę ir neturtinę žalą;
šis pasižadėjimas galios visą mano darbo laiką šioje įstaigoje, pasitraukus iš valstybės tarnybos, perėjus dirbti į kitas pareigas arba pasibaigus darbo ar sutartiniams santykiams (pagal Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 24 straipsnio 5 dalį).

Aš esu susipažinęs su:

Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu.

(Data)

(Parašas)

(Vardas, pavardė)

PRANEŠIMAS APIE NUSIŠALINIMĄ

- - - Nr.

(data)

Aš.....

(pareigos, vardas, pavardė)

nusišalinu nuo sprendimo / pavedimo / pasiūlymo / dalyvavimo komisijoje

.....
(sprendimo procedūros, pavedimo, pasiūlymo, komisijos pavadinimas)
rengimo, svarstymo, nagrinėjimo ar priėmimo procedūros, kadangi mano dalyvavimas rengiant,
svarstant, nagrinėjant ar priimant šį sprendimą / pasiūlymą / vykdant pavedimą / dalyvaujant
posėdyje gali sukelti interesų konfliktą.

Nusišalinimo priežastys:.....

Asmens pareigos.....

Parašas.....

Vardas, pavardė.....

Data.....

Tiesioginio vadovo pareigos (išskyrus, kai nusišalinama nuo dalyvavimo komisijos (darbo grupės,
komiteto ir pan. veikloje).....

Parašas.....

Vardas, pavardė.....

Data.....

Rekomendacija, siūlymas.....

Atitikties pareigūno vardas, pavardė .....

Parašas.....

Data.....

Rekomendacija, siūlymas.....

Generalinio direktoriaus pavaduotojas

Parašas.....

Vardas, pavardė.....

Data.....

Rezoliucija (nusišalinimas priimtas/ nepriimtas) .....

Motyvuotas sprendimas dėl nusišalinimo nepriėmimo .....

.....

SPRENDIMAS (ĮSAKYMAS AR POTVARKIS) APIE NUŠALINIMĄ

- - - Nr.
(data)

Aš .....

(vardas, pavardė)

nušalinu nuo sprendimo / pavedimo / pasiūlymo / dalyvavimo komisijoje .....

.....

(sprendimo procedūros, pavedimo, pasiūlymo, komisijos pavadinimas)
rengimo, svarstymo, nagrinėjimo ar priėmimo procedūros.....

.....

(nušalinamo asmens pareigos, vardas, pavardė)

kadangi asmens dalyvavimas rengiant, svarstant, nagrinėjant ar priimant šį sprendimą / pasiūlymą /
vykdant pavedimą / dalyvaujant posėdyje gali sukelti interesų konfliktą.

Nušalinimo priežastys:.....

.....

.....

Generalinis direktorius/ pavaduotojas / Tiesioginis vadovas

Pareigos.....

Parašas.....

Vardas, pavardė.....

Data.....

Atitikties pareigūno vardas, pavardė .....

Parašas.....

Data.....

Rekomendacija, siūlymas .....

.....

Susipažinau:

Nušalinamo asmens pareigos.....

Parašas.....

Vardas, pavardė.....

Data.....

Darbuotojo komentaras.....

**VI "REGITRA" VALDYBOS
PRANEŠIMAS APIE NUSIŠALINIMĄ**

- - - Nr.
(data)

Aš .....
(pareigos, vardas, pavardė)
nusišalinu nuo sprendimo / pavedimo / pasiūlymo / dalyvavimo komisijoje .....

.....
(sprendimo procedūros, pavedimo, pasiūlymo, komisijos pavadinimas)
rengimo, svarstymo, nagrinėjimo ar priėmimo procedūros, kadangi mano dalyvavimas rengiant,
svarstant, nagrinėjant ar priimant šį sprendimą / pasiūlymą / vykdant pavedimą / dalyvaujant
posėdyje gali sukelti interesų konfliktą.

Nusišalinimo priežastys: .....

Pareigos.....
Parašas.....
Vardas, pavardė.....
Data.....

Valdybos pirmininkas:

Parašas.....
Vardas, pavardė.....
Data.....
Rezoliucija (nusišalinimas priimtas / nepriimtas) .....

Motyvuotas sprendimas dėl nusišalinimo nepriėmimo .....

**SPRENDIMAS APIE GENERALINIO DIREKTORIAUS
NUŠALINIMĄ**

- - - Nr.
(data)

Aš .....
(vardas, pavardė)

nušalinu nuo sprendimo / pavedimo / pasiūlymo / dalyvavimo komisijoje .....

.....

(sprendimo procedūros, pavedimo, pasiūlymo, komisijos pavadinimas)
rengimo, svarstymo, nagrinėjimo ar priėmimo procedūros.....

.....

(nušalinamo asmens pareigos, vardas, pavardė)
kadangi asmens dalyvavimas rengiant, svarstant, nagrinėjant ar priimant šį sprendimą / pasiūlymą /
pavedimo vykdymas / dalyvavimas posėdyje gali sukelti interesų konfliktą.

Nušalinimo priežastys:.....
.....
.....

Valdybos Pirmininkas:

Parašas.....

Vardas, pavardė .....

Data .....

Susipažinau:

Pareigos.....

Parašas.....

Vardas, pavardė .....

Data .....

Komentaras .....

.....